

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
ŽMOGAUS IR VISUOMENĖS STUDIJŲ FAKULTETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS

DAINA PALIOKAITĖ
(EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMAS)

**MIŠRAUS MOKYMO(SI) VAIDMUO STUDENTŲ MOKYMOSI
REZULTATAMS**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas:
Prof. dr. Irena Žemaitaitė

Vilnius, 2024

TURINYS

ĮVADAS.....	5
1. MIŠRUS MOKYMAS(IS).....	8
1.1. Mišraus mokymo(si) samprata	8
1.2. Mokymo(si) poveikis mokymosi rezultatams	11
2. KRITERIJAI VEIKIANTYS STUDENTŲ MOKYMOSI REZULTATUS	16
2.1. Motyvacijos poveikis mokymosi rezultatams	16
2.2. Dėstytojų poveikis studentų mokymosi rezultatams	21
2.3. Mokymo(si) aplinkos poveikis mokymosi rezultatams	24
2.4. Modernių technologijų poveikis studentų mokymosi rezultatams	27
2.5. Socialinės-ekonominės padėties poveikis mokymosi rezultatams	31
2.6. Studento asmeninių savybių poveikis mokymosi rezultatams	33
3. MIŠRAUS MOKYMO(SI) VAIDMUO STUDENTŲ MOKYMOSI REZULTATAMS	36
3.1. Tyrimo metodologija	36
3.2. Mišraus mokymo(si) vaidmuo studentų mokymosi rezultatams (studentų perspektyva)	41
3.2.1. Mišraus mokymo(si) taikymas	43
3.2.2. Teigiamas mišraus mokymo(si) vaidmuo studentų mokymosi rezultatams	44
3.2.3. Neigiamas mišraus mokymo(si) metodo poveikis studentų mokymosi rezultatams	49
3.3. Mišraus mokymo vaidmuo studentų mokymosi rezultatams (dėstytojų perspektyva)	54
3.3.1. Priežastys lėmusios mišraus mokymo metodo taikymą	55
3.3.2. Dėstytojų požiūris bei pasiruošimas taikyti mišrų mokymo metodą	56
3.3.3. Mišraus mokymo metodo taikymo privalumai	57
3.3.4. Mišraus mokymo metodo taikymas studijų procese	60
3.3.5. Studentų požiūris į mišrų mokymo metodą	62
3.3.6. Mišraus mokymo metodo taikymo poveikis studentų mokymosi rezultatams	63
3.3.7. Universiteto vaidmuo taikant mišrų mokymo metodą	65
3.3.8. Mišraus mokymo metodo trūkumai	67
4. DISKUSIJA	70
5. IŠVADOS	73
6. REKOMENDACIJOS	74
7. LITERATŪROS SĄRAŠAS	75
8. SANTRAUKA	84
9. SUMMARY	85

10. PRIEDAI	86
11. AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA	103

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

- 1pav.** Tyrimo organizavimas.
- 2pav.** Tyrimo dalyviai, pagal studijuojamą kursą.
- 3pav.** Tyrimo dalyvių šeimyninė padėtis.
- 4pav.** Tyrimo dalyvių gyvenamosios vietos atstumas nuo Aukštosios Mokyklos.
- 5pav.** Mišraus mokymo(si) metodo taikymas studijų procese.
- 6pav.** Finansų planavimas priklausomai nuo gyvenamosios vietos.
- 7pav.** Studijų bei kitų veiklų derinamas priklausomai studijų pakopai.
- 8pav.** Studijų bei kitų veiklų derinamas priklausomai nuo darbinių santykių.
- 9pav.** Studijų proceso lankstumo bei optimizavimo vertinimas pagal studijų pakopą.
- 10pav.** Paskaitos laiko išnaudojimo, naudojant mišrų mokymo metodą, vertinimas pagal kursą.
- 11pav.** Priežastys lemiančios mišraus mokymo metodo nesirinkimą.
- 12pav.** Bendravimo apribojimo vertinimas pagal studijų pakopą.
- 13pav.** Priežastys lemiančios nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo
- 14pav.** Gyvenamosios vietos poveikis mišraus mokymo(si) pasirinkimui
- 15pav.** Individualaus dėmesio trūkumo poveikis skirtingų kursų studentams.
- 16pav.** Mokymosi metodo pasirinkimo ir mokymosi metodo poveikio mokymosi rezultatams koreliacija
- 17pav.** Mokymo(si) metodo poveikis mokymosi rezultatams ir mokymo(si) metodo pasirinkimas

ĮVADAS

Temos aktualumas. Mišrų mokymą(si) galima apibrėžti kaip informacinių ir komunikacinių technologijų derinį, kurio dėka yra parenkama geriausia mokymo(si) programa konkrečiai grupei (Butrimė ir kt. 2009). Šiuo metu, vis tobulėjant informacinėms technologijoms yra labai svarbu įtraukti mišrų mokymą(si) į skirtingus mokomuosius dalykus tiek mokyklose bei priešmokyklinėse įstaigose, tiek aukštojo mokslo institucijose. Svarbu paminėti, kad visame pasaulyje naudojamas internetas atveria naujas mokymosi galimybes. Butrimienė ir Stankevičienė (2008) nurodo, kad internetas padeda kurti atvirą ir lanksčią edukacinę aplinką. Papildytą mintį galima rasti ir Makarova ir kt. (2019) darbe, kur nurodoma, kad interneto dėka galima įgyti išslavinimą būnant namuose, universiteto mokymo kursai tuo pačiu yra intensyvinami pasitelkiant internetą, o internetinių svetainių prieinamumas suteikia galimybę studentams naują tarpdisciplininį požiūrį, kuris leidžia lanksčiau rinktis kursus bei įsisavinti jų turinį, ir tai leidžia kalbėti apie švietimo universalumą ir internacionalumą. Apie mišraus mokymo(si) aktualumą ruošiant pedagogus tyrėjai nurodo: „Tobulinant profesinį Lietuvos pedagogų rengimą, ypač svarbus mišraus mokymosi ir pažangių mokymosi technologijų vaidmuo, nes mokytojai sparčiau įgauna naujų žinių ir įgūdžių, atsiranda galimybių kokybiškiau parengti mokymosi turinį įvairiomis formomis, pagerinti mokymosi rezultatus“ (Gudonienė ir kt. 2013, p. 106). Galima daryti prielaidą, kad mišrus mokymas(is) yra svarbus ruošiant ir kitų sričių specialistus ir yra aktualus mokymosi procese, nes tuo pačiu dėstytojai gali patys parengti mokymosi turinį, parinkti metodus pasitelkiant informacinių technologijų ir komunikacinių technologijų įrankius, kurie pagerintų studento mokymosi rezultatus.

Temos naujumas ir iširtumas. Mišraus mokymo taikymas aukštajame moksle bei to poveikis studentų mokymosi rezultatams jau yra nagrinėti, gausu mokslinių darbų tiek lietuvių, tiek užsienio kalbomis. Apskritai, mišraus mokymo(si) tema pradėta nagrinėti apie 2000-uosius metus, kaip nurodo Guzer ir Caner (2013), Cooney, Gupton ir Laughlin buvo pirmieji, kurie panaudojo „*blended learning*“ sąvoka ir mėgino suderinti žaidimą ir darbą priešmokyklinėje grupėje, toliau sekė Voci and Young, kurie naudojo mokymą virtualioje aplinkoje savo lyderystės tobulinimo kursuose. Kaip nurodo Amenduni ir Ligorio (2022), mišrus mokymas(is) iki Covid-19 pandemijos buvo gana specifinė tema, o pandemijos metu net labai prieštarinai tai vertinę dėstytojai buvo priversti naudoti šį metodą ir tuo pačiu įžvelgė to pranašumus lyginant su gyvu mokymu(si).

Užsienyje gana gausiai nagrinėta mišraus mokymo(si) poveikio studentų mokymosi rezultatams tema. Pirmasis toks darbas, kurį pavyko rasti tyrėjai, yra 2003-iais metais Mitchell ir kt. darbas „Mišraus mokymo poveikis studentų rezultatams: ar yra vietos dviems ant arklio?“ (*originalas: The Impact of Blended Learning on Student Outcomes: is there room on the horse fow*

two?). Ši tema ypatingo dėmesio užsienyje sulaukė būtent dėl Covid-19 pandemijos ir priverstinio nuotolinio mokymosi apie 2020-2022 metus. Ayob ir kt. (2020) parengė straipsnį „Mišraus mokymo(si) apžvalga: pasikeitimo modelio poveikis studentų pasiekimams (*originalas: Overview of Blended Learning: the Effect of Station Rotation Model on Student's Achievement*).

Lietuvoje daugiau yra nagrinėta mišraus mokymosi metodų panaudojimo svarba ir to poreikis. Apie mišraus mokymo poreikius socialinių mokslų studentų ir dėstytojų požiūriu rašė Butrimė ir kt. (2009). Apie mišraus mokymo patirtis rašė Adomėnienė ir Vitkūnienė (2012), mokslininkės savo darbe dėmesį kreipė e-mokymui *farmakognozijos* (farmacijos sritis, tirianti vaistines žaliavas, daugiausia augalinės kilmės) tema. Naujausias darbas, susijęs su mišraus mokymo technologijų panaudojimu aukštajame moksle, kurį pavyko rasti tyrėjai, yra 2019 metais parengtas Trakelytės baigiamasis magistro darbas, kuriame buvo nagrinėtos dėstytojų ir studentų bendradarbiavimas adaptuojant skaitmeninius mokymosi objektus. Iš to matoma, kad Lietuvoje nėra pakankamai nagrinėta kaip mišrus mokymas(is) veikia studentų mokymosi rezultatus, o pasibaigus Covid-19 pandemijai, kuomet visas mokymas vyko nuotoliu, nagrinėjama tema tampa ypatingai svarbia ir aktuali.

Tyrimo problema. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2020) savo analizėje nurodė, kad „2020 metų pradžioje dėl COVID-19 pandemijos sukeltų bendrojo ugdymo organizavimo pokyčių nuotolinis mokymas Lietuvoje iš santykinai mažai paplitusio reiškinio tapo visuotine praktika“. Su šiuo iššūkiu susidūrė ne tik Lietuvos mokiniai ir studentai, bet ir beveik visas pasaulis, kaip nurodo Li ir Lalani (2020), Covid-19 pandemija turėjo įtakos 1,2 milijardui mokinių ir studentų 186 skirtingose pasaulio šalyse visame pasaulyje. Nors iki pandemijos mišraus mokymo(si) metodai buvo taikomi, pandemijos metu ir po jos tai tapo visuotine praktika. Keliami šie probleminiai tyrimo klausimai:

- Kokią įtaką turi mišrus mokymas(is) studijų rezultatams?
- Kaip teigiamai mišrus mokymas(is) veikia studentų mokymosi rezultatams?

Hipotezė – mišrus mokymo(si) metodas teigiamai veikia studentų mokymosi rezultatus.

Tyrimo objektas – mišraus mokymo(si) vaidmuo studentų mokymosi rezultatams.

Tyrimo tikslas - ištirti mišraus mokymosi vaidmenį studentų mokymosi rezultatams.

Uždaviniai:

1. Aptarti mišraus mokymosi sąvoką mokslinėje literatūroje.
2. Aptarti kriterijus turinčius poveikį studentų mokymosi rezultatams.
3. Įvertinti mišraus mokymo(si) vaidmenį studentų mokymosi rezultatams, iš studentų perspektyvos.

4. Nurodyti mišraus mokymo(si) vaidmenį studentų mokymosi rezultatams, iš dėstytojų perspektyvos.

Darbo metodai. Teoriniai: mokslinės literatūros analizė, kuria siekiama aptarti mišraus mokymo(si) sąvoką ir nurodyti kriterijus, kurie turi poveikį studentų mokymosi rezultatams. Empiriniai: tyrime naudojamas mišrus tyrimo metodas. Kiekybinio tyrimo metu, pasitelkiant klausimyną apklausiami studentai išsiaiškinti kaip, jų nuomone, jų mokymosi rezultatus veikia mišraus mokymo(si) taikymas. Kokybinio tyrimo metodui taikomas interviu dėstytojams, kurio metu stengiamasi nustatyti matomus studentų mokymosi rezultatus, pasitelkiant mišrų mokymo metodą.

1. MIŠRUS MOKYMAS(IS)

1.1. Mišraus mokymo(si) samprata

Mišrus mokymas(is) gali turėti skirtingus apibūdinimus ir gali būti suprantamas skirtingai. Butrimė ir kt. (2009) mišrų mokymą(si) įvardino tai kaip „įvairių informacinių ir komunikacinių technologijų kombinacija, leidžiant parengti geriausią specifinei auditorijai mokymo(si) programą“ (Butrimė ir kt., 2009, p. 45). Kita mišraus mokymo(si) sąvokos definicija, kurią pateikia Rosen ir Stewart (2015) nurodo, kad mišrus mokymas(is) taip pat gali būti žinomas kaip hibridinis mokymasis, ir tai yra mokymo ir mokymosi modelis, kurio metu derinamos įprastos pamokos gyvai klasėje ar to elementai, kartu su mokymūsi internetu. Kaip nurodo Lalima ir Dangwal (2017) mišrusis mokymasis yra koncepcija, kuri įtraukia mokymąsi gyvai ir mokymą(si) naudojantis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (toliau – IKT). Toliau autoriai nurodo bei apibūdina, kad mišraus mokymo(si) sąvoka įtraukia:

- Mokymąsi gyvai. Šiuo būdu studentai gauna galimybę pajauti tradicinį mokymąsi klasėje ar auditorijoje, kuomet tiek dėstytojai, tiek studentai gali iš karto gauti grįžtamąjį ryšį. Bendravimas gyvai motyvuoja dėstytojus ir pačius studentus, tai suteikia mokymosi procesui žmogišką prisilietimą.
- Studentų ir kurso turinio sąveiką – mišrus mokymasis suteikia studentams laiko susipažinti su kurso turiniu savarankiškai naudojantis IKT pvz. *moodle* aplinkoje.
- Bendraamžių grupių sąveiką. Įprastai mokymosi įstaigos miestelis (angl. school campus) sudaro sąlygas kurso kolegoms bendrauti ne tik formalioje aplinkoje, bet ir neformalioje. Bendravimas su kolegomis galimas tiek gyvai, tiek pasitelkiant IKT.
- Grupinę diskusiją ir idėjų apsikeitimą. Mokymas klasėje ne tik suteikia studentams bendravimą su dėstytojais, bet ir gerai suplanuotos strategijos leidžia mokiniams diskutuoti su savo kurso kolegomis įvairiais kurso aspektais ir tuo pačiu keistis idėjomis.
- Prieigą prie virtualios bibliotekos. Virtuali biblioteka ir kita medžiaga internete pateikia daugiau išteklių, nei fizinės bibliotekos mokymosi įstaigose.
- Virtualias klases. Virtualios klasės ar paskaitos suteikia studentams galimybę mokytis visur, bet kuriuo metu ir iš bet ko. Tai suteikia galimybę studentams dalyvauti paskaitoje ir tuo atveju, jei jie negali fiziškai atvykti, taip pat šiuo būdu studentai gali įgauti tarptautinės patirties, nes tai suteikia galimybę prisijungti ir kitose pasaulio šalyse.

- Nuotolinius atsiskaitymus. Tokiu būdu studentai gauna galimybę gauti grįžtamąjį ryšį iš karto, kas yra pagrindinis faktorius kelti motyvaciją. Nuotoliniai atsiskaitymai padeda sukurti įvertinimo sistemą labiau skaidrę, struktūrizuotą ir greitą.
- Individualias internetines pamokas. Dalis studentų negauna naudos iš mokymo gyvai, nes jiems nuolatos reikia asmeninio vadovo ir visiškai jiems sukonzentruoto dėmesio. Tokiems studentams yra galimybė pasirinkti e-mokymą, kuomet susitinkama su dėstytoju asmeniškai.
- Prieigą prie mokomųjų tinklaraščių bei jų redagavimą. Tokiu būdu studentai gali ugdyti savo kūrybiškumą ir nebūti priversti vadovautis griežtu tvarkaraščiu taip nejausdami didelio spaudimo atlikti klasės užduotis. Mokomieji tinklaraščiai suteikia galimybę studentams parodyti savo kūrybiškumą, gauti atsiliepimų. Be to, edukaciniai tinklaraščiai yra gera platforma diskutuoti svarbiomis temomis, kurios nėra įtrauktos į mokymo programą, pavyzdžiui, susijusias su socialinėmis problemomis, politinėmis problemomis ir kitais jaunimui aktualiais klausimais.
- Internetinius seminarus (angl. Webinars). Internetiniai seminarai taip pat yra mišraus mokymo(si) dalis, kuri leidžia studentams dalyvauti įvairiuose jiems aktualiuose seminaruose naudojantis internetu.
- Ekspertų stebėjimą naudojantis Youtube platforma. Mišrus mokymas(is) įtraukia Youtube vaizdo įrašų stebėjimą, kurių metu galima gauti žinių iš įvairių savo sričių ekspertų.
- Internetinį mokymąsi įvairių vaizdo įrašų bei garsų metu. Tai susiję su realizmu ir tikru gyvenimu, tad studentai tokiu būdu sudėtingus reiškinius gali susieti su konkrečiomis išraiškomis.
- Virtualias laboratorijas. Naudojantis virtualiomis laboratorijomis studentai gali išmokti reikalingų įgūdžių. Neretai fizinių laboratorijų įrengimas kainuoja brangiai, o atliekami eksperimentai yra labai pavojingi, tad virtuali laboratorija leidžia studentams neprarasti įgyti šių žinių.

Peržvelgus šiuos punktus suprantama, kad mišrus mokymas(is) apjungia labai daug įvairių ir skirtingų veiklų bei įrankių, kad galėtų būti realizuojamas geriausiu įmanomu būdu, bet tai tuo pačiu suteikia lankstumo, kūrybiškumo ir galimybių. Galima daryti prielaidą, kad į mišrų mokymą(si) galima įtraukti įvairias skirtingas internetines platformas, kurios taip pat yra naudojamos ir asmeniniame, kasdieniniame gyvenime, tuo pačiu, gausu būtent mišriam mokymui(si) skirtingų įrankių ir virtualių mokymosi aplinkų, kurios yra struktūrizuotos ir atliepia visus mokymuisi reikalingus aspektus.

Kiti tyrėjai, Fatokun ir kt. (2022) išskiria 4 pagrindinius mišraus mokymo(si) metodo būdus:

- Rotacijos modelis, kuomet studentai keičiasi tarpusavyje grupėse auditorijoje, laboratorijose ar internetinėje aplinkoje;
- „Flex“ modelis, kai dėstytojai dirba įprastai, tačiau užduotys yra atliekamos ar turi būti įkeltos virtualioje erdvėje;
- A La Carte modelis, kurio metu studentai gali pasirinkti, ar užduotis atliks virtualioje erdvėje ar tradiciniu būdu, tačiau bendravimas su dėstytoju vyksta virtualiai;
- Patobulintas tradicinis modelis, kuomet studentai turi pabaigti užduotis namuose, pasitelkiant įvairius resursus, o paskaitos vyko įprastu tradiciniu būdu.

Pagal šiuos 4 mišraus mokymo(si) metodo modelius galima išskirti, kad technologijų naudojimas yra būtinas taikant mišrų mokymą, nesvarbu ar tai būtų virtualus bendravimas su dėstytojais, užduočių atlikimas virtualioje aplinkoje ar su internetu ar kitų technologijų naudojimu.

Taip pat mišraus mokymosi sąvoką savo straipsnyje aptaria Mickevičienė ir Piščikienė (2023). Kaip nurodo tyrėjos, vieno konkretaus apibrėžimo šiam mokymo(si) modeliui nėra, o esami yra nuolatos pildomi, tačiau galima išskirti, kad „mišrus mokymasis leidžia derinti mokomojo turinio pateikimą internetu su geriausiomis bendravimo auditorijoje ir kontaktinio mokymo ypatybėmis“ (Mickevičienė ir Piščikienė, 2023, 165), ar „bet kokia mokymo(si) patirtis, apimanti įvairius švietime pritaikomų technologijų naudojimo būdus, gali būti laikoma atitinkančia mišraus mokymo(si) reikalavimus. Mišriu galima vadinti ir mokymą(si), kai dėmesys sutelkiamas į tam tikrą procentinę virtualių mokymo(si) programų ir instrukcijų derinį. (Mickevičienė ir Piščikienė, 2023, 166). Taip pat svarbu paminėti, kad viena pagrindinių mišraus mokymo(si) savybių yra ta, kad virtualūs ištekliai neturi atimti gyvų paskaitų bei kitų užsiėmimų laiko, o jais yra tik skatinama tobulinti auditorijoje gyvai aptartą informaciją, ją papildyti ir praplėsti. Pasak tyrėjų, terminas „mišrus mokymas(is)“ yra naudojamas apibūdinti mokymo metodą, kuriame naudojami įvairūs mokymo būdai ir priemonės, kad būtų suteikta lankstumo ir individualizuoto mokymo galimybės. Tai reiškia, kad šis metodas apjungia daugybę mokymo elementų, įskaitant bendradarbiavimui skirtą programinę įrangą, internetinius/virtualius kursus, žinių valdymo praktiką ir kitus mokymo metodus. Tai taip pat gali būti įgyvendinama per įvairius renginius ir veiklas arba per individualų mokymąsi, kurį studentai gali pritaikyti savo tempui ir poreikiams. Šio metodo esmė yra tai, kad studentams suteikiama laisvė pasirinkti mokymosi būdą, kuris geriausiai atitinka jų poreikius ir mokymosi stilių.

Mickevičienė ir Piščikienė (2023), savo straipsnyje pabrėžia, kad ilgainiui šis mokymo(si) metodas gali tapti plačiausiai naudojamu pasaulyje. Šį paplatinimą gali lemti tai, kad

toks studijų organizavimo metodas galėtų atliepti skirtingus studentų bei dėstytojų poreikius, leisdamas jiems patiems pasirinkti efektyvius mokymosi metodus atsižvelgiant į individualius poreikius, gebėjimus, derindamas tiesioginį ir nuotolinį mokymą. Kiti tyrėjai - Seage and Tiregiin (2020) nurodo, kad mišrus mokymas(is) nėra paprastas mokymo(si) metodas derinant nuotolinį, virtualų ir tradicinį mokymąsi. Mišrus mokymas(is) turėtų derinti skirtingus veiksnius, tokius kaip virtuali ir fizinė mokymosi aplinkos, skirtingus žinių pasisavinimo metodus, metodus, kurie daro mokymą(si) efektyvesnį, bei į to procesą turėtų įsitraukti studentai, dėstytojai.

Apibendrinant, mišrus mokymas(is) apima įvairias ir visas priemones bei metodus, kurie galėtų būti integruoti į mokymo(si) procesą tam, kad būdų galima pasiekti norimų mokymo(si) rezultatų, šis metodas suteikia laisvės ieškoti, tobulėti.

1.2. Mišraus mokymo(si) poveikis mokymosi rezultatams

Mišrus mokymas(is) kaip reiškinys turi savo privalumų bei trūkumų. Gausu literatūros ir tyrimų, kurių rezultatai daugiau įžvelgia teigiamus mišraus mokymo(si) aspektus. Rosen ir Stewart (2015) savo knygoje išskiria kelis punktus, kuo mišrus mokymas(is) gali būti naudingas ugdant suaugusius. Pirmą, ką nurodo autoriai, yra tai, kad mišrus mokymas gali būti efektyvesnis suaugusiems nei tik gyvas ar tik nuotolinis mokymasis. Autoriai šį punktą išskiria remiantis Teksaso suaugusiųjų švietimo valdymo sistemos medžiaga, kad besimokantieji mišraus mokymo(si) būdu nustelbia savo rezultatais tuos, kurie mokosi tik tradiciniu būdu. Antra, ką nurodo Rosen ir Stewart (2015), yra tai, kad mišraus mokymo(si) būdu yra išplečiamas mokymusi skirtas laikas, ir tai leidžia studentams tinkamai pasiruošti karjerai ateityje. Taip pat, mišrus mokymas(is) įgalina studentus tobulinti skaitmeninius įgūdžius bei nuotolinio mokymosi įgūdžius. Kadangi iš suaugusiųjų jų darbo vietose bei tolimesniuose mokymosi etapuose yra reikalaujama turėti gerus kompiuterinio raštingumo įgūdžius, mišraus mokymosi metu studentai turi galimybę tobulėti šioje srityje ir tai panaudoti realiose situacijose ateityje. Toliau autoriai nurodo, kad mišraus mokymo(si) pagalba besimokantieji turi puikią galimybę kompensuoti paskaitas, kurias praleido. Kadangi suaugusieji studentai jau turi darbus, šeimas, jiems iškyla rizika nesudalyvauti visuose dalyko paskaitose, o įvairūs mišraus mokymo(si) įrankiai suteikia galimybę studentams įsisavinti praleistų, tiek gyvų, tiek nuotolinių susitikimų, medžiagą bei pasiruošti atsiskaitymams ar kitoms paskaitoms. Taip pat mišrus mokymas(is) yra būdas namų darbus padaryti labiau patogius ir patrauklius studentams. Kaip nurodo Rosen ir Stewart (2015), suaugusiems, kurie turi nešiojamus skaitmeninius įrankius (mobilų telefoną, nešiojamą kompiuterį, planšetinį kompiuterį) yra labai patogų užduotis atlikti bet kuriuo metu ir bet kur, pavyzdžiui, važiuojant viešuoju transportu, laukiant eilėje pas gydytoją. Tuo pat metu studentai

gali klausyti kitos vaizdinės ir garsinės mokomosios medžiagos ir tinkamai išnaudoti laisvą laiką. Autoriai taip pat nurodo, kad mišrus mokymas(is) padeda patogiausiai sekti studento pažangumą. Daug nuotolinio mokymo(si) bei mišraus mokymo(si) sistemų yra ištobulinę, automatizavę besimokančiojo progreso ataskaitų rengimą. Tai taip pat yra aktualu ir dėstytojui, kuris gali stebėti, ar studentas yra peržiūrėjęs dalyko medžiagą, pateikęs užduotį vertinimui ir ar tai padaręs yra laiku. Įvertinus pateiktus mišraus mokymo(si) teigiamus aspektus, galima teigti, kad šis mokymo(si) būdas yra naudingas ir studentams ir dėstytojams, tai leidžia išnaudoti laisvą laiką tinkamai, išmokyti dalyko medžiagą ir įsisavinti tai nepaisant to, kad susitikime nepavyko sudalyvauti fiziškai. Dėstytojais gali lengviau vertinti studento pažangumą, sekti jo rezultatus ir tai tuo pačiu suteikia galimybę dėstytojui pačiam geriau įsivertinti, ko gali trūkti dalyko dėstymui.

Mišraus mokymo(si) privalumus taip pat išskiria ir Lalima ir Dangwal (2017), tyrėjai nurodo, kad dalis mokymosi taikant mišrų mokymą(si) vyksta naudojant IKT, tiek prisijungus, tiek atsijungus, ir tai suteikia galimybę tiek dėstytojams, tiek studentams, skirti daugiau laiko klasėje kūrybinei ir bendradarbiavimo reikalaujančiai veiklai. Tuo pačiu, studentai įsisavina internetinio mokymosi privalumus bei tobulina skaitmeninio raštingumo įgūdžius ir tuo pačiu nepraranda socialinės sąveikos elementų ir įprasto, tradicinio mokymosi klasėje. Tai pat, mišrus mokymas(sis) suteikia daugiau erdvės bendravimui ir už auditorijos ribų. Šio mokymo(si) metodu studentai tobulina savo profesionalumą, nes taip yra ugdoma motyvacija, atsakingumas ir disciplina. Tai pat svarbu paminėti, kad mišrus mokymas padeda atnaujinti kurso turinį realiuoju laiku, tai padeda pasidalinti įvairia internete esančia naudinga informacija greičiau ir paprasčiau. Hidayati ir kt. (2023) atlikus tyrimą pabrėžia, kad mišrus mokymas(is) ypatingai padidina studentų pasitenkinimą studijų procesu, šis metodas sustiprina problemų sprendimo gebėjimus, o tai praplečia studentų žinias bei gerina jų mokymosi rezultatus. Fatokun ir kt. (2022) savo tyrime išskiria, kad mišraus mokymo(si) privalumu yra tai, kad studentai gauna galimybę mokytis individualiai, išsaugant teorinės informacijos ir bendradarbiavimo galimybę. Taip pat, studentai tampa labiau savarankiški ir geba ieškoti skirtingų mokymosi būdų. Pasak tyrėjų, šis mokymo(si) metodas gali būti naudojamas tobulinant analitinio mąstymo įgūdžius, atliekant projektinius darbus, bei studentai besimokantys šiuo metodu gali būti sėkmingesni ir ateityje. Mišrus mokymo organizavimo modelis yra veiksminga alternatyva įprastiems mokymo metodams.

Apibendrinant, mišraus mokymo(si) modelis leidžia besimokantiems gauti naujausią informaciją, susijusią su mokomuoju dalyku, tuo pačiu tai įgalina studentus geriau planuoti laiką ir išnaudoti jį tinkamai, geriau reflektuoti į savo rezultatus, gerinti skaitmeninio raštingumo įgūdžius. Tuo pačiu dėstytojui lengviau sekti besimokančiojo pažangą ir įsivertinti savo mokomojo dalyko

medžiagą bei pastebėti mokymo trūkumus. Tiek studentams, tiek dėstytojams šio metodo taikymas suteikia laisvės bei įgalina juos išnaudoti savo žinias.

Taip pat, kai kurie tyrėjai įžvelgia ir neigiamas mišraus mokymo(si) metodo puses. Szadziowska ir Kujawski (2017) atliko tyrimą Gdansko universitete, vadybos fakultete, kurio metu studentai išskyrė keletą neigiamų mišraus mokymo(si) aspektų. Pirmasis nurodytas trūkumas buvo susijęs su konkrečia dalyko ir ITC platformos specifika, studentai liko nepatenkinti užduočių ir sprendimų trūkumais bei nepakankamu talpinamos mokomosios medžiagos kiekiu. Kita, kas aktualu ir nūdienoje, sunkumai prisijungiant prie sistemų ir atsiuntimo galimybėmis, taip pat dalis studentų nurodė, kad *moodle* platforma jiems yra nepatogi naudojimui. Dar vienas neigiamas mišraus mokymo(si) bruožas išskirtas studentų buvo sumažėjęs gyvas kontaktas su kitais mokymosi proceso dalyviais (dėstytojais, kurso kolegomis). Tyrėjai pažymi, kad ruošiant klausimyną iškelti tokie aspektai kaip dėl mišraus mokymo(si) sumažėjusi motyvacija ir kūrybiškumas bei lankstumas ieškant informacijos, studentams pasirodė neaktualūs ir nereikšmingi. Galima daryti išvadą, kad visgi dalis studentų įvardintų trūkumų gali būti išsprendžiami dėstytojui ar kitam pedagogui geriau išnaudojant virtualios mokomosios aplinkos galimybes talpinant daugiau medžiagos bei padarant paskyrą labiau patrauklią studentams, tačiau kitas neigiamas aspektas – sumažėjęs gyvas kontaktas – yra tikrai svarbi dedamoji mokymosi dalis, kurią išspręsti yra sudėtingiau.

Papildyti neigiamus mišraus mokymo(si) aspektus gali Meina ir kt. (2021) tyrimas. Tyrėjų atliktų interviu metu studentai nurodė, kad šis mokymo(si) būdas mažina motyvaciją gyvai atvykti į paskaitas universitete, kuomet dalis susitikimų vyksta nuotoliu ar suteikiama hibridinio mokymosi galimybė. Kitas nurodomas neigiamas aspektas – sumažėjusi galimybė besimokantiems būti fiziškai kartu. Suaugusieji geriausiai mokosi vieni iš kitų, o mišraus mokymo(si) metu to galimybė sumažėja ir gali kilti sunkumų, jei besimokantysis pritrūksta motyvacijos mokytis savarankiškai. Apibendrinant tai, galima daryti išvadą, kad studentai patys sau užkerta kelią turėti daugiau socialinio kontakto besimokant, neatvykdami į universitetą gyvai, tačiau suprantama, kad galimybė prisijungti nuotoliu į paskaitą ir neskatina to daryti, studentui yra geriau likti savo komforto zonoje t.y. namuose, nei keliauti į universitetą ar kitą mokymo įstaigą, kur nebūtinai jam buvo pakankamai laiko tinkamai susipažinti su įstaigos aplinka bei žmonėmis.

Iš dėstytojų bei mokytojų perspektyvos taip pat galima išskirti kelis neigiamus mišraus mokymo aspektus. Gupta ir Gupta (2020) nurodo, kad vis dar trūksta pedagogų, turinčių patirties, žinių ir galinčių taikyti šį metodą. Dar vienas iššūkis, su kuriuo susiduria dėstytojai bei mokytojai mišraus mokymo metu, kaip nurodo Rahman ir kt. (2020), yra ta, jog dėstytojai ne visada geba pastebėti, kuomet studentai susiduria su tam tikromis mokymosi problemomis ir negali suprasti, ką

studentai išmoko mokymosi eigoje. Taip pat mišraus mokymo metodo naudojimas padidino mokytojų bei dėstytojų pasiruošimui skirtą laiką. Kaip nurodo Attard ir Homes (2020), padidėjęs darbo krūvis, ypač Covid-19 metu, apėmė skaitmeninių išteklių kūrimą ir kuravimą, bendravimą su mokiniais ne tik užsiėmimo metu. Šį darbo krūvį Covid-19 pandemijos metu patyrė visi mokytojai bei dėstytojai, nepaisant to, koks jų ryšis su technologijomis buvo iki to. Tačiau kaip mini tyrėjai, svarbu tai, kad ateityje tai gali pagerinti ugdymo patirtį, padidinti efektyvumą bei profesinį tobulėjimą. Tad didžiausia kliūtis įgyvendinti mišraus mokymo metodą tinkamai, yra laiko klausimas, kadangi tai reikalauja daugiau pasiruošimo iš dėstytojo pusės, o laiko trūkumas lemia silpną pasiruošimą paskaitoms įgyvendinant mišrų mokymo metodą.

Neigiamus mišraus mokymo(si) aspektus savo straipsnyje išskiria ir Wahid ir kt. (2022). Pagrindinis neigiamas mišraus mokymo(si) bruožas, kuris vis dar lieka aktualus – nepakankamas techninis prieinamumas. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į tyrimo dalyvavusių dėstytojų komentarus – daug studentų teisinasi, kad laiku neatlieka užduočių virtualioje mokymosi aplinkoje, nes tuo metu neturi savo asmeninio nešiojamojo kompiuteriu, o tai stengiantis padaryti išmaniaisiais telefonais kyla kitos techninės problemos. Wahid ir kt. (2022) išskiria pagrindinius punktus, kodėl mišrus mokymas(is) gali kelti sunkumų:

- Techninės problemos, įskaitant prastą interneto ryšį. Techniniai sutrikimai gali atsirasti bet kuriuo metu, kai kuriose šalyse interneto ryšys vis dar yra labai nestabilus;
- Mišrus mokymasis yra susijęs su didelėmis interneto įrangos išlaikymo sąnaudomis, o mažas pajamas gaunantiems studentams tai gali tapti sudėtinga;
- Mišrus mokymas yra iššūkis mokytojams ir dėstytojams, nes tai reikalauja papildomo laiko pasiruošti;
- Kai kurie studentai reikalauja daugiau individualaus dėmesio ir yra linkę bendrauti gyvai, o ne el.paštu;
- Kai kuriems studentams, besimokantiems mišru būdu, gali sumažėti motyvacija, jie gali nebejausti svarbos skirti laiko mokymosi procesui;
- Taip pat, kai kurie dėstytojai taip pat gali prarasti motyvaciją, ir jų neefektyvus bendravimas gali turėti įtakos studentams bei jų mokymosi rezultatams;
- Jei studentams suteikiama galimybė dalyvauti užsiėmimuose nuotoliu, jų gyvas paskaitų lankomumas sumažėja.

Pagal tyrėjų pateiktus punktus matoma, kad pagrindinis iššūkis taikant mišrų mokymo metodą lieka susijęs su technologinėmis problemomis, įrangos bei interneto trikdžiais, taip pat – pasikeitęs

bendravimas tarpusavyje bei su dėstytoju gali turėti neigiamos įtakos tiek mokymosi rezultatams, tiek psichologinei studentų būsenai.

Taip pat apie kylančius sunkumus taikant mišrų mokymo(si) metodą kalba Karmakar ir Bhattacharjee (2023). Šie tyrėjai taip pat pabrėžia, kad studentai dažniausiai yra priklausomi nuo įvairių internetinių mokymosi platformų bei jų siūlomų galimybių, kas galiausiai gali įtakoti studentų nepasitenkinimą studijų procesu, nenorą domėtis inovatyviais procesais. Mišrus mokymas(is) tuo pačiu reikalauja daugiau individualaus laiko mokymuisi, dėl ko studentams gali sunkiau sektis valdyti savo laiką. Taip pat, mišrus mokymo(si) metodas padidindamas laiką prie kompiuterio ar kitų išmaniųjų įrenginių, gali sukelti nuovargį, turėti neigiamą poveikį akims ir sukelti galvos skausmą. Tad galima teigti, kad mišrus mokymo metodas gali ne tik susilpninti motyvaciją bei turėti neigiamos įtakos mokymosi rezultatams, tačiau tuo pačiu įtakoti pačio studento sveiką, tiek fizinę, tiek psichologinę.

Tačiau svarbu paminėti, kad nors studentai ir susiduria su iššūkiais, kuriuos sukelia mišrus mokymo(si) metodas, tačiau remiantis Fatokun ir kt. (2022), jie vis tiek šį metodą vertina teigiamai ir esant galimybei teikia jam pirmenybę. Tuo pačiu tyrėjų tyrimas pabrėžė, kad šiuolaikinėje visuomenėje studentai vis mažiau yra suinteresuoti diskutuoti su dėstytojais ir kurso kolegomis, tad jiems mažesnės galimybės dalyvauti mokymo(si) procese gyvai nebėra mišraus mokymo(si) metodo trūkumas.

Apibendrinant neigiamus mišraus mokymo(si) aspektus, galima sakyti, kad neigiama studentų patirtis kyla iš to, jog dėstytojai ir kiti pedagogai dar nėra tinkamai pasiruošę taikyti šį metodą, jie negeba tinkamai išnaudoti virtualios mokymosi aplinkos bei kitų internetinių įrankių ir taip sužadinti studentų noro mokytis bei išpildyti jo keliamų poreikių. Taip pat, dėstytojai ir kiti pedagogai gali būti demotyvuojami didesniu krūviu už tą patį atlygį, dėl ko gali kristi noras išnaudoti įrankius šiam mokymo(si) metodui. Tuo pačiu, dalies studentų motyvacija mažėja dėl sumažėjusio socialinio kontakto mokymo(si) procese su kitais šio proceso nariais, tačiau dalis studentų patys renkasi likti savo komforto zonoje ir vengti viso galimo kontakto. Tuo pačiu, šis mokymo metodas gali neigiamai paveikti ir fizinę studento būklę, ilgesnis laiko praleidimas prie ekranų gali pakenkti akims, kelti galvos skausmą.

Apibendrinant mišraus mokymo(si) sąvoką galima teigti, kad mišraus mokymo(si) metodas gali būti įgyvendinamas skirtingais būdais bei metodais. Dažniausiai būtent tai, kad dalis užsiėmimų vyksta nuotoliu, o dalis – gyvai, yra laikoma pagrindiniu mišraus mokymo(si) bruožu, tačiau tai taip pat įtraukia virtualias mokymosi aplinkas, įvairias IKT priemones, kurios leidžia atsiskaitymus atlikti nuotoliu, pasiekti mokomojo dalyko medžiagą (straipsnius, vaizdo įrašus ir kt.),

bendrauti patogiau su dėstytojais bei kurso kolegomis, gauti ir suteikti grįžtamąjį ryšį. Taip pat šis mokymo(si) metodas, mokslininkų įvertinimu, turi daugiau teigiamų savybių, nei neigiamų. Mišrus mokymo(si) metodas leidžia praplėsti mokymuisi skirtą laiką, tobulinti skaitmeninius įgūdžius, greičiau gauti grįžtamąjį ryšį, tai taip pat studentams padeda išsidėlioti prioritetus. Dėstytojai taip pat gali aiškiau sekti studento pažangą, jo tobulintas vietas. Pagrindinis neigiamas šio mokymo(si) metodo bruožas – sumažėjęs kontaktas ir socialinis ryšys tarp bendrakursių ir dalyko dėstytojo bei vis dar kylantys techniniai iššūkiai.

2. KRITERIJAI VEIKIANTYS STUDENTŲ MOKYMO SI REZULTATUS

Mokymosi rezultatai, kaip nurodo Ekowati (2019) yra gebėjimai, susiformuojantys naujų įgūdžių ir elgsenos forma, kurie atsiranda dėl mokymų ir patirties. Tyrėjas išskiria, kad mokymosi rezultatai „gali būti interpretuojami kaip mokymo ir mokymosi procesų rezultatas, įgytas meistriškumas (IQ), emociniai ir elgesio pokyčiai, kuriuos galima išmatuoti tam tikrais testais“ (Ekowati, 2019, p. 34). Taip pat Ekowati nurodo, kad mokymosi rezultatai yra gaunami išklausių mokymosi programą, nurodyti tam tikru balu ar kita galima išraiška. Išklausių tam tikrą studijų dalyką, atlikus tam tikrą užduotį, studentai yra vertinami pažymiu ar įskaita, kas jam, bei dėstytojams, leidžia įvertinti jo pažangą.

Ekowati (2019) nurodo, kad kiekvieno studento pagrindinis siekis – parodyti gerus rezultatus savo mokymo įstaigoje. Tyrėjas išskyrė 16 kintamųjų, kurie gali įtakoti mokymosi rezultatus: studento nuotaika, gebėjimas valdyti laiką, santykis su šeima, santykis su draugais, dėstytojų vaidmuo, gyvenamoji atmosfera, geografinė gyvenamoji vieta, mokymosi aplinka, veikla už kurso ribų, finansinės sąlygos, intelekto koeficientas, mokymosi stilius, mokomosios medžiagos sudėtingumo lygis, motyvacija ir susidomėjimas, fizinė ir psichologinė sveika bei papildoma kurso medžiaga (Ekowati, 2019, p.33) Tai apibendrinant, išskyrė 4 pagrindinius veiksnius: savęs suvaldymas, fizinės sąlygos, vidinės sąlygos ir mokymosi stilius. Owoseni ir kt. (2020) taip pat nurodo, kad mokymosi rezultatus gali lemti daug skirtingų veiksnių, ir išskiria mokymosi aplinką, mokymo(si) metodus, kuriuos taiko dėstytojas bei kuriuos sau taiko studentas, socialinę ir ekonominę padėtį, studentų motyvaciją. Šie, bei kiti iš mokslinės literatūros kylantys veiksniai, tokie kaip modernųjų technologijų naudojimas, studentų asmeninių savybių poveikis jų mokymosi rezultatams šiame darbe aptariami toliau.

2.1. Motyvacijos poveikis mokymosi rezultatams

Vienas iš pagrindinių veiksnių, kuris veikia studentų mokymosi rezultatus yra turima studentų motyvacija. Gausu įvairių teorijų aptariančių motyvaciją ir kaip ji yra susijusi su kasdieniu gyvenimu. Dalį šių teorijų savo darbe aptarė Raul Kadaste (2019):

- Ekonominės arba racionalios motyvacijos teorija. Remiantis šia teorija, motyvaciją lydi asmeninis besimokančiojo interesas. Šios motyvacijos teorijos šalininkai teigia, kad besimokantysis yra racionalus ir inicijuoja mokymąsi, kad įgytų kokią nors ekonominę vertę po mokymosi arba priešingai – stengiasi išvengti neigiamo poveikio (Kadaste, 2019, cit. Iš Sharan ir kt., 2014 p. 149). Besimokantieji pasirenka mokytis to, kas, jų nuomone, yra naudinga, nes baigus studijas yra vertinga. Jie mano, kad yra šansų gauti gerai apmokamą darbą, aukštesnes pareigas darbe, pradėti privatų verslą ar bet kokią kitą naudą, kurią garantuoja naujasis išsilavinimas (Kadaste, 2019, cit. iš Kidron, 1999, p. 185).
- Socialinė arba žmogaus motyvacijos teorija. Šios teorijos pasekėjai mano, kad motyvacija dažnai kyla ne iš atlygio už mokymąsi, bet gali būti ir išorinė – kylanti iš besimokančiojo socialinių poreikių. Pagal šią teoriją besimokančius motyvuoja aplinkiniai žmonės – tai, kaip jie suvokia žmones, atmosferą, socialines grupes ar tiesiog poreikis priklausyti kokiai nors grupei. Netgi mokymasis vien tam, kad įgytų laipsnį, kad priklausytų aukšto išsilavinimo žmonių grupei, gali būti ta galia, galinti motyvuoti mokytis (Kadaste, 2019, cit. Iš Sharan ir kt., 2014, p. 149). Be to, galimi ir kiti socialiniai bei tarpasmeniniai motyvai – noras atrasti nauja draugų per ugdymo tinklus, patenkinti savo bendravimo ar žmogiškųjų santykių poreikius (Kadaste, 2019, cit. iš Kidron, 1999 p. 186).
- Biheavioristinės motyvacijos teorija. Šios teorijos pasekėjai mano, kad tarp stimulo ir elgesio yra stiprus ryšys. Jei žmogus nėra gerai susipažinęs su norimu rezultatu ar elgesiu, jis pasiryžęs išmokti tokio elgesio vien dėl išorinio dirgiklio. Atlygis gali būti ir vienas, ir kitas – tai, ko nori besimokantysis, arba visiškai priešingai (Kadaste, 2019, cit. iš Sharan, ir kt., 2014 p. 149).
- Motyvacijos teorija, pagrįsta poreikiu. Ši stipriai būdinga teorija remiasi Maslow poreikių piramide. Remiantis teorija, paties besimokančiojo poreikiai ir noras tobulėti yra mokymosi varomoji jėga. Teorija teigia, kad žmogų įprastai mokytis motyvuoja postūmis, kylantis iš Maslow hierarchijos poreikio lygio, kurio jis dar nepasiekė – jo trūkumas. Mokymąsi inicijuoja kažkas, kas besimokančiajam dar nėra labai pažįstama – naujų žinių įgijimas (Kadaste, 2019, cit. iš Sharan ir kt., 2014 p. 150).

- Kognityvinės motyvacijos teorija. Ši teorija kyla iš supratimo, kad kiekvienam besimokančiajam atlygis ir mokymosi rezultatas turi skirtingą reikšmę, palyginti su kitais. Todėl išoriškai motyvuoti besimokantįjį yra gana sudėtinga, nes motyvatorius turi atsižvelgti į skirtingus skirtingų žmonių rezultatus. Kiekvienas interpretuoja mokymosi procesą atlygis ar bausmė, kitaip. Todėl ši teorija daugiausia orientuota į vidinę motyvaciją, nes postūmis mokytis kyla iš vidaus. Tuo tarpu tik pats besimokantysis galėtų tinkamai pagrįsti poreikį ar norą mokytis (Kadaste, 2019, cit. iš Sharan ir kt., 2014 p. 150).

Aptariant šias teorijas, visgi galima pastebėti, kad mokytis dažniausiai motyvuoja išoriniai dirgikliai ar tai, kas susiję su aplinka, nei noras tobulėti dėl savęs asmeniškai. Įprastai norą mokytis kelia aplinka – noras užimti geresnes pareigas, gauti tam tikrą atlygį, pakeisti statusą visuomenėje, susipažinti su kitais žmonėmis ar aplinka, išmokti ir žinoti tai, ką moka ir jau žino kiti. Rečiau pačio besimokančiojo noras tobulėti ir būti geresne savo pateis versija yra ta varomoji motyvacinė galia.

Kadaste (2019) taip pat nurodo, kad teorijas apie tai, iš kur atsiranda motyvacija, galima būtų suskirstyti į dvi – išorinę ir vidinę motyvacijas. Vidinė motyvacija kyla iš savo poreikių tobulinti žinias ir gebėjimus, o išorinė motyvacija kyla iš tam tikro išorinio stimulo, sukeliančio galimus padarinius. Vidinė motyvacija yra įgimta. Visi žmonės gimsta turėdami pagrindinį ir nediferencijuotą poreikį jaustis kompetentingiems ir apsisprendusiems. Tai reiškia, kad vidinė motyvacija mokytis ko nors naujo kyla iš asmeninio noro tobulėti, mėgautis tobulėjimo procesu ir jausmo tapti daugiau išmanančiu ir įgudusiu. Nėra išorinės stimuliacijos ar atlygio, o pats mokymosi procesas ir besimokančiojo vidinis malonumas dalyvauti procese (Kadaste, 2019, cit. Iš Deci, 1975, p. 23-65). Esant išorinei motyvacijai, besimokantysis nemato mokymosi proceso kaip džiaugsmingo ir jam naudingo, o kaip priemone gauti naudos – ar tai būtų finansinis, ar kitoks atlygis – besimokantysis kažką gauna mainais už mokymąsi. (Kadaste, 2019, cit. Iš Sharan ir kt., 2014 p. 47). Tuo pačiu metu nuolatinis apdovanojimų ar bausmės naudojimas labai dažnai savaime tampa motyvu – bausmės išvengimu ar atlygio gavimu. Taip pat yra galimybė nueiti per toli su išorine motyvacija, suteikiant ją jau maloniai veiklai. Šiuo atveju vidinis malonumas mažėja (Kadaste, 2019, cit. Iš Fryer Jr, 2011 p. 1756). Svarbiausios iš pateiktų prielaidų yra tos, kurios teigia, kad suaugęs žmogus yra labiau motyvuotas mokytis iš vidaus, o ne iš išorės ir kad jie turi didelį poreikį žinoti, kodėl mokosi. Tai reiškia, kad jie sieja savo mokymąsi su realiu gyvenimu ir turi jausti ryšį tarp studijų ir dabartinio gyvenimo ar ateities (Kadaste, 2019, cit. Iš Reeve, 2005, p. 134). Apibendrinant matoma, kad visgi stipresnė yra vidinė motyvacija, nei išorinė. Ne visada išoriniai stimulai yra pakankama priežastis sukelti motyvaciją ir ją išlaikyti.

Taip pat Kadaste (2019) nurodo, kad mokytojas gali būti išorinis stimulus motyvacijai, ir jis galėtų sustiprinti mokinių norą mokytis, mokytojas turi suprasti psichologinius poreikius, kurie pirmiausia skatina mokymąsi. Visiškas psichologinio pagrindo supratimas suteikia mokytojui įrankius pabrėžti šiuos vidinius troškimus, kad ugdytų vidinę besimokančiojo motyvaciją (Kadaste, 2019, cit. Iš Sullo, 2007 p. 8). Noras suprasti galimybes ugdyti mokinio mokymosi motyvaciją, būtų pagrindas giliau suprasti pagrindinius Ryan ir Deci (2008) išskirtus psichologinius poreikius – savarankiškumą, kompetenciją ir ryšį. Šie paminėti psichologiniai poreikiai yra išskirti remiantis apsisprendimo teorija. Ši teorija teigia, kad ugdyme apsisprendimo poreikis ir laisvė juo naudotis skatina besimokančiųjų susidomėjimą mokytis ir ugdymo vertinimą. Abu jie palaiko vidinės motyvacijos vystymąsi ir leidžia konceptualiai suprasti dalyką bei tobulinti mokinių asmeninis augimas. Be to, teorija teigia, kad apsisprendžiami veiksmai yra motyvuoti, o kontroliuojami arba priverstiniai veiksmai yra priversti ir todėl nepalaiko motyvacijos ugdymo. Tad mokytojas, žinantis savo mokinius, susipažinęs su jo poreikiais ir norais, gali būti vedlys atrasti ir įgalinti vidinę motyvaciją ir padėti ją išlaikyti.

Apibendrinant aukščiau pateikta įžvalgas apie motyvaciją ir jos prigimtį, galima daryti išvadą, kad vidinė motyvacija yra pagrindinis stimulus siekti tobulėjimo ir daugiau žinių, kuri padedama išorinės motyvacijos ir įvairių jos stimulų gali didėti ir versti besimokantįjį pasiekti geriausių užsibrėžtų tikslų. Esant daugybei išorinių stimulų, bet nesant vidinei motyvacijai, besimokantysis ne visada gali pasiekti norimo rezultato, nors gali būti to motyvuotas tam tikro proceso pradžioje.

Kita tyrėja tarsi papildo ir išplečia Kadaste, Ilie (2019) savo straipsnyje apie suaugusiųjų motyvaciją rašo, kad individo pagrindinė veiklos forma, mokymasis yra energetiškai stimuliuojamas dviejų pagrindinių sudedamųjų, tai yra turimo tikslo ir to priežasties. Nepakanka, kad veiklos tikslas būtų aiškus, teisingas ir aiškiai suformuluotas, jei nėra kitos stimuliacijos tikslui pasiekti, veikla gali būti neįgyvendinama. Suaugęs žmogus gali būti intelektualus, jei jis nebus nukreiptas tikslo link kitų dedamųjų, norimas tikslas ir to našumas gali būti nepasiektas. Plėtros ir asmeninio tobulėjimo impulsas yra pastebima priežastis, kuomet kalbama apie žmogaus įsitraukimą į mokymosi procesą. Vidinis būtinumas, kuris verčia suaugusįjį veikti, yra priežastis veikti, skatinanti energiją mokymuisi ir vadovauja to veiksmui. Tyrėja nurodo, kad yra įvairių priežasčių, kurios lemia suaugusiųjų nuolatinį dalyvavimą mokymuose bei kursuose, ir to priežastis skirta taip: individualūs arba socialiniai poreikiai, tiesioginiai arba netiesioginiai veiksniai, pirminiai arba antriniai poreikiai, savanaudiški arba altruistiniai poreikiai ir kt. Ilie (2019) nurodo, kad psichologiniu požiūriu motyvų sąveika gyvenimiškuose situacijose nulemia suaugusiųjų veiksmus – pasirinkimus (vienus išlaikyti,

o kitus atmesti), bendradarbiavimo (abipusių priešasčių palaikymas) ir konflikto (veda į įtampos būsenų atsiradimas, kurios, jei yra intensyvios ir užsitęsusios, turi neigiamą poveikį). Pagal tyrėją, besimokančiajam yra be galo svarbu kiti, įprastai išorinei, stimulai, kurie palaiko turimo tikslo siekimą. Nesvarbu, koks ir kaip aiškiai yra sudėliotas tikslo siekimo planas, besimokantysis turi būti nuolat stimuliuojamas to tikslo siekti.

Toliau Ilie (2019) pažymi, kad motyvacija yra svarbi ne tik dėlto, kad akivaizdžiai gerina mokymąsi bei to procesą, bet ir todėl, kad ji tarpininkauja mokymuisi bendrai. Suaugusiųjų mokymosi procese didelė motyvacija gali kompensuoti prastų žinių ir įgūdžių trūkumą. Motyvacija – tai motyvų sąveika. Tam tikrame amžiuje vyrauja tam tikra priešasčių kategorija, kuri nulemia bendrą motyvacijos profilį kaip to visumą. Tad remiantis tuo, kartais suaugusieji mokosi, nes domisi tikru veiklos tipu, tai teikia jiems pasitenkinimą, tai daro norėdami būti geresniais toje srityje individualiai, tam tikra sritis jiems įdomi, jie nori būti tos srities specialistais, o kartais mokosi, nes privalo, dėl to, kad to reikalauja darbas, norima geresnė darbo vieta, galimybė būti patrauklesniems darbo rinkoje, o tai nulemia tam tikrą motyvacinį profilį.

Kita tyrėja Juciūtė (2020) savo tyrime, apklausus Vilniaus Kolegijos pirmo kurso studentus, nurodė, kad mokymosi aplinka mokymosi įstaigoje ar kitur, kur praleidžiama daug laiko skirta mokymuisi, taip pat dėstytojai bei kiti studentai gali įtakoti studento motyvaciją. Studentai taip pat nurodo, kad jų motyvaciją padidinti galėtų įdomiai organizuojamos studijos naudojant įvairias šiuolaikines mokymo technologijas ir metodus, kviestiniai svečiai praktikai ir mokomos žinios orientuotos į praktinių įgūdžių kūrimą. Anwer (2019) atliktas tyrimas taip pat nurodo, kad veikla paremtas mokymas didina mokinių motyvaciją ir jų akademinis pasiekimus. Mokymo stiliai pritraukia studentus bei mokinius ir vaidina teigiamą vaidmenį didinant mokinių motyvaciją ir gerinant akademinis pasiekimus, siekiant geresnių mokymosi rezultatų. Apibendrinant šiuos tyrėjus galima daryti išvadą, kad mokymosi aplinka bei kiti mokymosi proceso dalyviai studentui yra pagrindiniai motyvacijos šaltiniai, ir taip pat mišraus mokymo(si) įrankių panaudojimas gali būti kitas svarbus motyvacijos šaltinis.

Tyrėjos Vaitkienė ir Tolutienė (2020) atliko tyrimą apie suaugusiųjų motyvaciją mokytis tėvystės mokymo grupėse ir išskyrė aspektus, motyvuojančius mokytis ir tai, ką gali daryti andragogas norint padidinti besimokančiųjų motyvaciją. Tyrėjos nurodo, kad didžiausią įtaką mokytis turi vidiniai veiksniai, tokie kaip individualūs poreikiai ir nusiteikimas, ir šio konkretaus tyrimo atveju – lūkesčiai ir poreikiai susiję su vaikų auklėjimu. Išoriniai veiksniai taip pat veikia motyvaciją, tai yra lektorius profesionalumas ir jo turimos kompetencijos, taikomi mokymo metodai ir turinys, jo turima patirtis, pozityvus požiūris tiek į besimokančiuosius, tiek į jų vaikus, gebėjimas

valdyti grupę. Taip pat, šalia minėtų vidinių ir išorinių veiksnių, tyrimo respondentai nurodė, kad juos motyvuoja „andragogo patraukliai perteikiamas aktualus mokymo(si) turinys; pozityvi emocinė ir palanki fizinė mokymosi aplinka; mokymasis diskutuojant grupėje, bendraujant ir bendradarbiaujant, analizuojant bei sprendžiant problemas, dalijantis patirtimi ir vieniems iš kitų mokantis; grįžtamasis ryšys; refleksija“ (Vaitkienė ir Tolutienė, 2020, p. 111). Taip pat tyrimo metu buvo nurodyta, kad palaikyti besimokančiųjų motyvaciją arba ją didinti, lektorius turi gebėti parinkti ir taikyti tokius mokymo(si) metodus, kurie atlieptų besimokančiuosius ir jų poreikius ir kurtų pozityvią aplinką mokymuisi. Tad apibendrinant, vienas iš pagrindinių išorinių stimulų yra dėstytojas ar kitas pedagogas, kuris parinkus tinkamus metodus ir turintis reikiamą patirtį motyvaciją stimuliuoja tinkama linkme ir įgalina vidinę motyvaciją.

Apibendrinant tyrėjų aprašytą motyvacijos sampratą ir bruožus, galima teigti, kad tai yra įvairių, tiek vidinių, tiek išorinių stimulų sąveika, kuri leidžia lengviau ir geriau pasiekti užsibrėžto tikslo. Svarbu paminėti, kad tikslas yra pasiekiamas lengviausiai, kuomet motyvacija yra stimuliuojama tiek vidinių, tiek išorinių veiksnių.

2.2. Dėstytojų poveikis studentų mokymosi rezultatams

Pats dėstytojas ar kitas pedagogas ir jo pasiruošimas, kaip jau paminėta Kadaste (2019), gali būti vienas iš pagrindinių veiksnių, kuris veikia studento ar mokinio motyvaciją ir tuo pačiu - mokymosi rezultatus. Remiantis Baber (2020), dėstytojo vaidmuo yra skatinti ir vadovauti bei sužadinti studentų kritinį mąstymą, savarankiškumą ir atsakomybę. Taip pat, Herdiyana ir Istiana (2020) tyrimas parodė, kad studentų pasitenkinimas mokomuoju dalyku taip pat gali būti veikiamas dėstytojo kompetencija. Aukštajame moksle, kaip nurodo tyrėjos, studentų pasitenkinimas yra vienas iš pagrindinių rodiklių, kuris lemia mokymosi rezultatus. Taip pat, surinkus informaciją apie studentų pasitenkinimą gali būti atliekami pokyčiai mokymo programose bei modeliuose atsižvelgiant į dėstytojų kompetenciją (Hardiyana ir Istiana, 2020, cit. iš. Gee, 2018). Tyrėjai Fauth ir kt. (2019) savo darbe taip pat nustatė, kad pačių mokytojų savarankiškumas, kuris leidžia suprasti mokinių galimą supratimą ir susidomėjimą jų dėstomu dalyku yra ryškiausias mokytojų kompetencijos aspektas. Mokytojų pedagoginio turinio žinios ir bendras entuziazmas mokymui taip pat yra susijęs su mokinių susidomėjimu, tačiau mažiau susijęs su pačiais to dalyko pasiekimais ir mokinių rezultatais. Be to, buvo išskirti trys pagrindiniai mokymo kokybės aspektai: pažinimo aktyvinimas, palankus klimatas klasėje ir pačios klasės valdymas. Trumpai apibendrinant galima sakyti, kad dėstytojų ir kitų pedagogų kompetencija ir asmeninės savybės gali daryti įtaką mokinių ir studentų

susidomėjimui mokomuoju dalyku ir galėtų paskatinti motyvaciją plėsti žinias tame mokomajame dalyke.

Tyrėjas Baber (2020) savo darbe išskyrė kelis aspektus, kuriuos būtų galima įtraukti į dalykų sąrašą, kuriuos pagal save gali koreguoti dėstytojas ar kitas pedagogas ir taip įtakoti savo mokinių ir studentų rezultatus. Pirma, tai pačio mokomojo dalyko struktūra. Kaip nurodo Baber (2020), mokomojo kurso struktūroje turi būti atliepta programos ugdymo tikslai, strategijos ir tai turi atitikti kiekvieno besimokančiojo individualius poreikius. Mokomojo dalyko struktūroje turi būti pabrėžtos naudingos temos ir jos turi būti išdėstytos logiškai ir suprantamai studentui. Logiškas ir suprantamas planas padės studentui padidinti mokymosi rezultatus ir tuo pačiu – pasitenkinimą kursu. Pedagogai turi parengti planą, kuris galėtų padėti studentui planuoti savo laiką nurodant atsiskaitymų datas, temas, norimus pasiekti rezultatus ir pačių užduočių gaires. Taip pat apie kurso struktūros svarbą rašo Gray ir DiLoreto (2016), bendrai, kurso struktūra ir jo organizavimas apima kurso išteklių, mokymo programos, mokymo strategijų ir metodikų, kurso tvarkaraščio ir bendro kurso planavimą prieš kursą, jo metu ir po jo (Gray ir DiLoreto, 2016, cit. iš Garrison, Anderson ir Archer, 2000). Dėstytojai turi pateikti aiškią informaciją apie tai, kokie lūkesčiai yra keliami užduočių atlikimo metu, kaip jie bus vertinami, kokiais ištekliais galima naudotis ir taip yra palengvinamas studento mokymosi procesas. Pedagogai turi plėsti savo žinias tam, kad jie galėtų sukurti kuo patrauklesnius kursus savo studentams, tam turi būti plečiami ir technologiniai įgūdžiai ir sekamos naujienos susijusius su pačio dalyko mokomąja medžiaga ir mokymo(si) metodais. Taip pat, kuo organizuotiškiau ir logiškiau bus suplanuotas ir išdėstytas kursas, tuo didesnė tikimybė, kad studentai liks patenkinti ir pačiu dalyvavimu mokomajame dalyke. Tad galima daryti išvadą, kad dėstytojo teisingai struktūruotas kursas su aiškiai išdėstytais tikslais ir keliamais lūkesčiais studentų mokymosi rezultatams gali pagerinti studentų rezultatus. Studentas suprasdamas, ko iš jo yra tikimasi ir kuomet jam yra suteikiamos visos galimybės pasiekti tų tikslų, gali geriau pasiruošti ir išsikelti aiškius tikslus sau pačiam.

Taip pat, pats lektoriaus dalyvavimas ir įsitraukimas yra labai svarbus studentams. Gray ir DiLoreto (2016) nurodo, kad dėstytojas ar kitas instruktorius turi nustatyti tinkamą savo buvimą ir dalyvavimą kurso turinyje, diskusijose ir kitose dalyko veiklose. Tobulinant šiuos įgūdžius sukeliamas rūpestingumo jausmas, studentai pasijaučia svarbūs kurso metu, kuomet jų nuomonė yra išgirstama ir vertinama, tai tuo pačiu palieka geresnius ir atviresnius įvertinimus kursu, kurie gali būti naudojami dar geriau formuojant kurso struktūrą. Garrison ir kt. (2000) nurodė 3 pagrindinius rodiklius, kurie apibūdina dėstytojo, mokytojo ar kito lektoriaus buvimą ir dalyvavimą savo klasėje. Pirma, tai pačio mokymo proceso valdymą ir tinkamos krypties nurodymą. Antra, visi pedagogai turi

stengtis gilinti savo mokinių ir studentų supratimą pačio mokomojo dalyko srityje. Dėstytojas ar mokytojas, kuris pats aktyviai įsitraukia į veiklas, skatina ir pritraukia mažiau aktyvius dalyvius, sukuria labiau individualų ryšį ir jį sustiprina, kelia diskusiją ir palengvina edukacinio proceso sąveiką. Taip pat Garrison (2000) pabrėžė, kad labai svarbus yra tiesioginis indėlis ir pastangos, kurias parodo pedagogas, tai papildomos medžiagos (vaizdo ir garso įrašų, straipsnių, kitų naudingų nuorodų bei papildomos medžiagos) parinkimas ir pateikimas studentams ar mokiniams bei konstruktyvus ir aiškinamasis grįžtamasis ryšys. Kiti tyrėjai, Jaggars ir kt. (2013) savo tyrime nurodė, kad didinant dėstytojo dalyvavimą tiek internetinėje erdvėje, tiek gyvai, galima paskatinti geresnius studentų akademinis rezultatus ir netgi išlaikyti juos ilguoju laikotarpiu. Tai leidžia daryti prielaidą, kad pedagogas yra labai svarbus mokymo proceso dalyvis ir pačio studentų įsitraukimo ir turimos motyvacijos ne visada gali būti pakankama pasiekti gerus mokymosi rezultatus. Pedagogas, kuris įsitraukia ir geba įtraukti savo mokinius, gali sukurti susidomėjimą, norą sužinoti daugiau, dalyvauti mokymosi procese ir skatinti stipresnę motyvaciją.

Apie tai, kad dėstytojo sąveika yra svarbi studentų mokymuisi rašė ir Pikturnienė (2002). Savo tyrimo metu ji nustatė, kad be to, kaip studentai yra pasiruošę ir kokios praktikos yra įgiję anksčiau, jiems labai svarbus yra grįžtamasis ryšys, kurį jie gauna iš dėstytojų. Būtent sąveika su dalyko dėstytoju ir skatina kompetencijos ugdymą. Kuomet dėstytojui pavyksta sudominti mokomuoju dalyku, jo duodami pavyzdžiai, individualizuotos praktinės užduotys, bendravimas ir konsultacijos atitinka studentų lūkesčius, tuomet skatinama pedagoginė sąveika ir studentas jaučia didesnę motyvaciją. Taip pat toks mokymas ugdo ir dalykinę kompetenciją, ir išmoko studentą įvertinti savo paties darbą ir pastangas, kas skatina tobulėti ir baigus pasirinkto dalyko studijas. Taip pat svarbu paminėti, kad studentui yra svarbu žinoti ir suprasti, ar jis tinkamai dirba ir atlieka užduotis, tad grįžtamasis ryšys gaunamas iš dėstytojo turi būti pateikiamas laiku ir suformuluotas tinkamai. Kitame tyrime, apie kūno kultūros programų studentus ir jų išvalgas apie dėstytojo ir dalyko struktūros pateikimą Bobrova ir kt. (2012) tyrėjai nurodė, kad nors studentai studijuoja skirtingose studijų formose (nuolatinėse ir iššėstinėse), jiems yra taip pat svarbu dėstytojo kokybė. Kaip dėstytojo kokybės privalumus jie nurodo supažindinimą su kurso ir vertinimo struktūra, kaip dėstytojas geba komunikuoti, kokią paskaitų ir seminarų medžiagą ir kaip ją pateikia. Studentus labiausiai demotyvuoja ir jų paviršutinišką mokymąsi lemia per trumpas laiko tarpas paskirtoms užduotims atlikti, per dideli keliama reikalavimai, kuomet dėstytojo kokybė yra prasta. Svarbiausias demotyvuojantis kriterijus paminėtas studentų yra grįžtamojo ryšio nebuvimas, kuris neleidžia studentams tobulėti ir įsivertinti savo žinių spragų. Taip pat Bobrova ir kt. (2012) tyrime studentas nurodė, kad didžiausią sėkmę jų akademinėse studijose lemia universiteto bendruomenė, priemonės,

kuriomis jie gali naudotis, ir žmogiškųjų išteklių, tai yra, dėstytojų kokybės. Taip pat studentai išskiria dėstytojo, kaip mokymo(si) proceso organizatoriaus ir įgyvendintojo, vaidmenį, kurio praktika leidžia studentams tobulėti, išvelgti savo žinių spragas, reflektuoti, įsitraukti į mokymo procesą.

Apibendrinant dėstytojo ar kito lektoriaus vedančio mokomuosius užsiėmus svarbą studentų mokymosi rezultatams, galima teigti, kad pats dėstytojas, jo pasiruošimas ir turimas autoritetas yra svarbūs. Dėstytojas turi gebėti skatinti ir sužadinti studentų kritinį mąstymą, jo savarankiškumą ir atsakomybę mokytis. Taip pat, labai svarbi kurso struktūra paruošiama dėstytojo, kad būtų atliepta tai, ko yra tikimasi iš studentų, bei suteiktas tinkamas grįžtamasis ryšys, leidžiantis studentui tobulėti.

2.3. Mokymo(si) aplinkos poveikis mokymosi rezultatams

Dar vienas svarbus faktorius, lemiantis studentų mokymosi pasiekimus yra pati aplinka, kurioje vyksta šis procesas. Wati ir Afifah (2023) rašo, kad mokymosi aplinka yra ta vieta, kurioje studentai atlieka mokymosi veiklą ir tuo pačiu bendrauja su kitais žmonėmis, kurie dažnai siekia tokio paties tikslo. Autorės nurodo, kad tokia aplinka yra skiriama į tris dalis, tai pirma – fiziologiškai aplinka apima visas organizmo sąlygas ir fizines medžiagas. Psichologiškai aplinka apima visą individų gaunamą stimuliaciją viso gyvenimo laikotarpiu, ir sociokultūrinio požiūriu aplinka apima visas stimuliacijas, sąveikas ir sąlygas, susijusias su kitų žmonių elgesiu ir darbu. Skirtingos mokymosi aplinkos gali tuo pačiu turėti ir skirtingą poveikį pasiektiems mokymosi rezultatams. Wati ir Afifah (2023) savo tyrimo metu nustatė, kad mokymosi aplinka iš tiesų turi didelį poveikį studentų rezultatams. Vienas iš aplinkos faktorių – atmosfera ir aplinka klasėje ar auditorijoje. Jei per vykstančius užsiėmimus nėra parodoma studijuojamo dalyko svarba kasdieniame gyvenime, jei dėstytojas sutelkia dėmesį į dalykui gabius studentus, atmosfera auditorijoje tampa neigiama, mokymo(si) procesas nevyksta efektyviai. Taip pat tyrėjos nurodo, kad svarbu atkreipti dėmesį į tai, kaip organizuojamas dalykų tvarkaraštis, pavyzdžiui, istorijos dalykas turėtų būti įtrauktas į pirmąją dienos dalį, kad studentai daugiau susikoncentruotų į tai, kas yra mokoma. Taip pat svarbu, kurioje mokymo įstaigos dalyje vyksta užsiėmimai, pavyzdžiui, jei auditorija yra šalia valgyklos, iš ten kylantys kvapai gali atitraukti nuo mokymosi proceso alkanus mokinius. Kaip apibendrina tyrėjos, jų atlikti eksperimentai parodo, kad dėl stipraus triukšmo ir kitų trukdžių mažėja studentų mokymosi efektyvumas, o be efektyvių rezultatų sugaištama daug laiko ir energijos. Remiantis tyrimo rezultatais, teigiama, kad palanki mokymosi aplinka skatina studentus visada būti entuziastingiems mokytis. Tačiau priešingai, nepalanki mokymosi aplinka paskatina studentus atmestinaai vertinti

mokymosi procesą. Tad yra labai svarbu, kaip studentas jaučiasi konkrečioje aplinkoje ir kaip jį jaustis verčia kiti, toje aplinkoje esantys.

Hannah (2013) savo darbe pažymėjo ir išskyrė klasės ar auditorijos aplinką ir kaip tai gali įtakoti studentą. Kaip nurodo autorius, klasė gali būti įrengta taip, kad slopintų kūrybiškumą ar neskatintų pozityvios mokymosi aplinkos. Daug dalykų gali įtakoti tai, pavyzdžiui, fiziniai elementai klasėje, tokie kaip piešiniai ant sienų, pačių stalų išdėstymas ar turimi ištekliai. Taip pat tai gali įtakoti ir nematerialūs dalykai, kaip energija ir atmosfera klasėje, turimos taisyklės ar pašaliniai garsai, visa tai gali turėti įtakos tiek studento, tiek dėstytojo susikaupimui, nuotakai, požiūriui. Yra įprasta, kad klasėse ir auditorijose suolai yra išdėstyti eilėmis, o dėstytojo ar mokytojo stalas yra priekyje prieš visus, o tai gali paskatinti mokinių ir studentų dėmesio praradimą ir tuo pačiu sukelti papildomų trikdžių. Studentas ar mokinys tik įžengęs į klasę susiformuos nusiteikimą, kokio dalyko užsiėmimus jis lankys, jis atkreips dėmesį kaip išdėstytos vietos, kas yra ant sienų, kokie paveikslai ar piešiniai pateikiami supažindinti, perteikti mokomąjį dalyką. Kita klasės dinamika, kuri gali turėti įtakos mokymuisi, yra nefizinė aplinka t.y. garsas, temperatūra, apšvietimas ir kt. Tai nėra tiesiogiai priklausoma nuo dėstytojo, tačiau jis gali pakoreguoti tai, kad padidėtų studentų dėmesys ir bendras klasės ar auditorijos produktyvumas. Taip pat, auditorijoje yra labai svarbu tai, kas sėdi šalia mokinio ar studento. Mokytojas ar dėstytojas gali išnaudoti gabesnius studentus ir pasodinti juos šalia mažiau gabesnių studentų visam kursui ar konkrečiai temai, kuomet dėstytojas negali suteikti dėmesio kiekvienam, tuo pačiu bus sukurtas geresnis ryšys tarp mokinių ar studentų, bei pačio dėstytojo. Apibendrinant, klasės ar auditorijos aplinka atlieka didelį vaidmenį išlaikant mokinių įsitraukimą ir leidžia jiems sistemingai dirbti. Mokytojas ar dėstytojas šiuo atveju gali keisti aplinką ir tam yra įvairių būdų, pavyzdžiui, atnaujinti sienas, prisitaikyti prie studentų norų, poreikių ir galimybių, pasistengti pritaikyti klasės ar auditorijos apšvietimą ir temperatūrą.

Taip pat apie atmosferą klasėje rašo Saggaf ir kt. (2017). Tyrėjai nurodo, kad nepalanki klasės atmosfera, mažai arba netinkamai išdėstyti objektai ir daiktai klasėje, triukšmas trukdo susikaupti kitiems ir tai trikdo mokymo(si) procesą, o to pokyčiams didžiausią įtaką turi dalyko dėstytojas ar mokytojas. Tyrėjai išskyrė 3 aplinkos kategorijas, tai fizinę aplinką, socialinę-emocinę aplinką ir organizacinę aplinką, ir visos jos turi įtaką studentų mokymosi rezultatams. Fizinė aplinka tai yra patalpa, kurioje vyksta mokymo ir mokymosi procesas ir tai įtraukia sėdėjimo vietas, vėdinimą, apšvietimą, daiktų išdėstymą. Tinkamas klasės erdvės išnaudojimas, sėdėjimo tvarka, gera oro cirkuliacija, ventiliacija, taip pat didelis langas patekti ir saulės šviesą, kad mokiniai galėtų matyti užrašus lentoje arba bet kuriame vadovėlyje, kurį naudoja mokymo ir mokymosi procese. Mokymo ir mokymosi procesas taip pat gali vykti patogiau ir efektyviau, kuomet įvairūs objektai, paveikslai,

gėlių vazonai, žymekliai yra išdėstyti tinkamai. Taip pat ir tinkamai sutvarkyta klasė leidžia mokiniams ir studentams jaustis patogiai ir sekti mokymo procesą. Tad galima teigti, kad klasėje ar auditorijoje tam, kad studentas galėtų sutelkti dėmesį į mokymo procesą, yra svarbu viskas, tiek tvarka, apšvietimas, kvapai, tiek tinkamai išdėlioti ir pateikti objektai auditorijos erdvėje.

Saggaf ir kt. (2017) taip pat apibūdina ir socialinę-emocinę aplinką ir organizacinę būklę. Sociologinė-emocinė charakteristika – tai mokytojo lyderystės tipas mokymosi procese, mokytojo požiūris ir mokytojo balsas mokymo ir mokymosi procese. Demokratinį mokytojo požiūrį rodo mokytojo atvirumas priimti savo mokinių nuomonę ir mokinių atvirumas apie juos kamuojančias problemas, su, taip sukuriant gerą klasės klimatą ir sukuriant optimalias sąlygas mokymo ir mokymosi procesui, pačių mokytojų balsai taip pat skatina mokinius išdrįsti suabejoti, nes mokytojų balsas yra gana žemas, tačiau aiškiai artikuliuotas ir visu garsu. Taip pat, kaip nurodo tyrėjai, labai svarbus pats mokymo proceso organizavimas, t.y. kai paskaitos yra atšaukiamos ar perkeliamos tik labai išimtiniais atvejais, kas padeda studentams organizuoti savo mokymuisi skirtą laiką. Taip pat, studentai yra nusiteikę mokytis visą užsiėmimui skirtą laiką, o sutrumpėjęs užsiėmimo laikas, kai dėstytojas nebenori ar nebežino kaip tęsti paskaitą, dažnai studentui kelia neigiamus jausmus ir skatina nenorą ruoštis tam mokomajam dalykui. Apibendrinant šį tyrimą galima pabrėžti, kad studentams yra svarbus organizuotumas mokymo(si) procese. Jiems svarbu išnaudoti tam skirtą laiką ir turimus ugdymo įstaigos išteklius, nes tai kuria teigiama sociologinę-emocinę aplinką.

Ali ir kt. (2023) tyrėjai savo straipsnyje aptardami PISA tyrimus išskyrė, kad 6 mokymosi aplinkos veiksniai susiję su mokinių epistemologiniais įsitikinimais. 6 minėti veiksniai yra bendradarbiavimas/studentų darna, disciplininis klimatas, gamtos mokslų laboratorijos aplinka, mokytojo strategija, mokytojų grįžtamasis ryšys ir mokytojų adaptacija. Taip pat tyrėjai nustatė, kad 3 mokymosi aplinkų aspektai, tokie kaip bendradarbiavimas/studentų darnumas, gamtos mokslų laboratorijos aplinka ir mokytojo pagalba) turėjo reikšmingą ryšį su saviveiksmingumu. Tuo pačiu galima išskirti, kad yra aiškus ryšys tarp mokymosi aplinkos ir mokinio ar studento pažinimo ir suvokimo rezultatų.

Taip pat, mokymosi aplinkos yra svarbios naudojant ir taikant mišrų mokymą(si). Kilga ir kt. (2023) savo tyrime nustatė, kad mišraus mokymo(si) aplinka veikia mokymosi pasiekimus. Tyrimo metu grupė, kuri gavo konektyvizmu paremtą mokymosi aplinką parodė geresnę kritinio mąstymo ir problemų sprendimo įgūdžių lygį, nei ta grupė, kuriai buvo taikomas tradicinis mokymas. Konektyvizmas yra skaitmeninio amžiaus mokymosi teorija, kai žinios paskirstomos žmonių tinkluose ir skaitmeniniuose šaltiniuose. Teorija teigia, kad mokymasis yra ne tik individualus procesas, bet ir kolektyvinis procesas, apimantis ryšį ir bendradarbiavimą su kitais. Taip pat, tyrimo

metu buvo patvirtinta, kad mišri mokymosi aplinka gali suteikti lankstesnę ir individualesnę požiūrį į mokymąsi, o tai gali būti naudinga studentams, turintiems skirtingus mokymosi stilius ir poreikius. Kita tyrėja, Ademola (2023) taip pat nurodė, kad taikoma virtuali mokymosi aplinka (*toliau VMA*) gali turėti teigiamą poveikį studentų rezultatams. Tyrimo metu buvo aiškinamasi kaip bakalauro studijų studentus veikia virtualios mokymosi aplinkos ir Ademola (2023) pažymėjo, kad tuomet, kai VMA yra įgalinama tinkamai ir išnaudojamas šių aplinkų potencialas, rezultatai yra teigiami. VMA turi būti patogios vartotojui t.y. būtų lengva pereidinėti per skirtingus puslapius, estetinis vaizdas turi būti patrauktus ir organizuotas, tuomet tuo pačiu didinamas studentų pasitenkinimas ir įsitraukimas. Dėstytojai turi paskatinti savo studentus išnaudoti VMA galimybes, padaryti jas suprantamas studentams ir suteikti jiems galimybę bendrauti paskaitų tema, tiek su dėstytoju, tiek su kitais studentais. Apibendrinant galima teigti, kad taikant mišrų mokymosi metodą bei virtualiose mokymosi aplinkose studentams svarbu palikti galimybę bendrauti ir aplinkas pritaikyti prie studentų poreikių.

Taip pat apie virtualios mokymosi aplinkos (*angl. e-learning*) svarbą kalba Pham ir kt. (2021). Šios aplinkos dizainas apima kurso struktūrą bei dizainą, studentų testavimo ir vertinimo metodus, bei dėstytojų bei besimokančiųjų bendravimo forumus. Kaip nurodo tyrėjai, gerai sukurtas ir pritaikytas kurso dizainas pritrauks ir palengvins studentų mokymosi procesą. Virtuali mokymosi aplinka turėtų būti sukurta su paprasta ir vartotojui draugiška sąsaja (*angl. interface*) ir įvairiomis, skirtingomis mokymosi programomis, o tai turi pagerinti sistemos prieinamumą, studentų prisijungimą ir laiko lankstumą prisijungiant prie virtualios mokymosi aplinkos. Tad virtualios galima daryti prielaidą, kad virtualios mokymosi aplinkos naudojimas mokymąsi padaro lengvesnį, leidžia sutaupyti laiko, nekainuoja papildomai, sukuria didesnę pasitenkinimą ir norą mokytis bei pagyvina mokymosi procesą.

Apibendrinant, galima teigti, kad mokymo(si) aplinka yra vienas iš reikšmingų faktorių veikiančių studentų mokymo(si) procesą. Tiek klasės ir auditorijos, tiek virtualios mokymosi aplinkos turi atliepti studentų poreikius, mokomąjį dalyką, palikti studentams galimybę bendrauti ir padėti vieni kitiems. Auditorijos ir virtualios aplinkos turi būti patrauklios, tvarkingos ir turėti svarbius įrankius pagelbėjančius mokymosi procese.

2.4. Modernių technologijų poveikis studentų mokymosi rezultatams

Šiais laikais didelę įtaką studentams ir jų mokymosi rezultatams turi vis sparčiau tobulėjančios technologijos. Pandita ir Ravi (2023) nurodo, kad technologijų naudojimas ir studentų įsitraukimas yra stipriai susiję, o tai prisideda prie tvaraus studentų pasitenkinimo mokymosi procesu.

Kuomet studentai yra labiau įsitraukę, jie yra labiau linkę aktyviai dalyvauti ugdymo procese, diskusijose ir yra labiau linkę kelti klausimus, kas gali nulėmti jų pasiruošimą atsiskaitymams ir galutiniams mokymosi rezultatams ir įgytoms žinioms. Peters ir kt. (2018) savo tyrime nurodė, kad tuomet, kai studentai turi prieigą prie naujausių technologinių priemonių, jie yra labiau linkę įsitraukti ir domėtis mokomuoju dalyku. Technologijos suteikia studentams daugybę įvairių, interaktyvių, daugialypę terpę turinčių mokymosi galimybių, kurios pagerina jų mokymosi patirtį ir leidžia geriau suprasti ir įsisavinti sudėtingą teorinę medžiagą ir tuo pačiu įgyti praktinių įgūdžių. Apibendrinant galima teigti, kad technologijos tampa neatsiejama šiuolaikinio švietimo dalimi ir turi didelę įtaką studentų mokymosi proceso pasitenkinimui ir galutiniams jų mokymosi rezultatams, įgytomis žiniomis ir gautiems akademiniais įvertinimams.

Shindler ir kt. (2017) nurodo, kad technologijos įtraukia ir veikia studentų elgseną, emocijas ir stimuliuoja jų pažinimo ir suvokimo funkcijas. Technologijos, suteikia daugiau galimybių studentams įsitraukti, bendrauti su dėstytojais pačio mokymosi procese. Tyrėjai pabrėžia, kad skaitmeniniai žaidimai gali būti naudojami kaip naujas mokymosi būdas. Taip pat, įvairios kompiuterinės technologijos, tokios kaip diskusijų forumai, atskiros svetainės, universiteto naudojamos ir tobulinamos programinės įrangos taip pat turi įtakos studentų įsitraukimui. Bond ir Bedenlier (2019) taip pat pabrėžia, kad naudojant technologijas studentui yra suteikiama galimybė gauti prieigą prie kurso medžiagos, užduočių, įvertinimų bei komentarų ir kitos jiems vertingos informacijos bet kuriuo jam patogiu metu, visą parą. Taip pat atliktas tyrimas rodo, kad modernių technologijų naudojimas ugdymo tikslais yra naudingas akademiniam studentų rezultatams, didinant jų įsitraukimą į mokymo procesą. Stiprus ryšys tarp įvairių studento įsitraukimo formų ir mokymosi gali įtakoti ir pagelbėti planuojant sistemas tobulinant mokymosi procesą bei įsitraukimo rodiklius, kas gali būti panaudojama nustatant studentų žinių skirtumus ir trūkumus, taip padedant dėstytojams suprasti to poreikį ir pagelbėti papildomo, individualaus dėmesio reikalaujantiems studentams. Pandita ir Ravi (2023) savo tyrime apibrėžė, kad technologijų naudojimas lemia įgūdžių ugdymą, akademinis pasiekimas ir studentų įsitraukimą ir aktyvų dalyvavimą užsiėmimų metu. Savo tyrime tyrėjai nustatė, kad technologijų naudojimas yra susijęs su akademinio įsitraukimu, motyvacija, vertybėmis, mokymosi priežastimis ir emocijomis. Kuo toliau, tuo labiau išryškėja poreikis naudoti įvairias modernias technologijas interaktyviai ir patirtiniam mokymuisi. Technologijos siūlo realistiškus situacijų, veiksmų modelius ir suteikia virtualias patirtis, kurios leidžia studentams pritaikyti teorines žinias, kurias išmoko įprastu būdu realiame pasaulyje ir tai gali būti ypatingai pravartus medicinos, inžinerijos ir netgi verslo srityse. Modernios technologijos gali prisidėti prie tvaraus ir ilgalaikio studentų pasitenkinimo, tuo pačiu leidžiančios nuoseklią ir patikimą prieigą prie

įvairios mokymosi medžiagos, palengvindamos studentų ir dėstytojų ir kitų pedagogų bendravimą, taip pat skatindamos studentų bendruomeniškumą. Kaip nurodo tyrėjai, technologijos gali būti stipri priemonė mokinių pasitenkinimui ir bendrai sėkmei didinti, tačiau labai svarbu užtikrinti, kad jos būtų naudojamos skatinti mokinių mokymąsi ir įsitraukimą, o ne kokybiškam tradiciniam ir įprastam mokymui pakeisti. Tad, modernių technologijų naudojimas šiuolaikiniame mokymo(si) procese yra be galo svarbus, tinkamas jų pritaikymas leis studentui įgyti reikiamų ir naudingų gebėjimų ir užsitikrinti darbo vietą vis besikeičiančiame pasaulyje.

Savo straipsnyje Acut (2022) taip pat aptaria tai, kaip modernių technologijų naudojimas taikant tiriamųjų projektų ir robotikos metodą (*angl. SIPCAR*) teigiamai veikia studentų pasitenkinimą, tyrinėjimo įgūdžius ir mokymosi rezultatus. Tyrėjas nurodo, kad šio metodo įgyvendinimo metu studentams atsiveria galimybės siekti aukštesnių lygių mokymosi rezultatų, jie gerina savo bendradarbiavimo įgūdžius ir siekia diegti modernias technologijas, kurių rezultatas būtų padėti spręsti kylančias visuomenės ir kitas globalias problemas. Taip pat, remiantis Acut, svarbu paminėti, kad šiuolaikinės modernios technologijos vis labiau populiarėja visame pasaulyje ir vis daugiau bendro ugdymo ir Aukštųjų mokyklų integruoja *SIPCAR* projektus savo užsiėmimų metu ir integruoja tai į mokymo programas. Kurdami *SIPCAR* projektus, studentai naudoja šiuolaikines modernias technologijas, tokias kaip mikrovaldikliai, programavimo kalbos, jutikliai ir kitą elektroninę įrangą. Dėl šių prietaisų ir įrenginių naudojimo, studentų suskurti prototipai bei projektai yra pakankamai išsamūs ir pateikiantis tikslius duomenis, kad padeda studentams atsakant į įvairius jų pagrindinio tyrimo klausimus, o tai studentams padeda patobulinti savo mąstymo bei bendradarbiavimo įgūdžius. Apibendrinant Acut (2022) tyrimą projektinio mokymo(si) integravimas taikant modernias technologijas, pavyzdžiui nagrinėjant su aplinkosauga, šiuolaikinėmis problemomis susijusias temas, skatina aukštesnį mokinių pažinimo, elgesio, emocinį ir socialinį įsitraukimo lygį. Kuomet studentai veiklose dalyvauja įvairiapusiškai, tai padeda jiems turėti puikius akademinis pasiekimus.

Taip pat apie modernių technologijų naudojimo svarbą mokymo(si) procese kalba ir lietuvių tyrėjai. Pancerovienė ir kt. (2022) pabrėžia, kad technologijų įvairovė, tiek informacinių, tiek komunikacinių vis labiau tampa neatsiejama studijų organizavimo dalis. Kiekvienas, kuris naudojasi moderniomis informacinėmis technologijomis, turi būti psichologiškai pasirengęs. Vartotojai naudojantis modernias technologijas turi būti prisitaikę prie nuolatos besikeičiančios mokymo(si) aplinkos, turi atsirasti ir nuolatos atsinaujinti santykiai tarp dėstytojų bei studentų, tai pat nuolatos turi būti diegiami ir taikomi nauji mokymo(si) metodai. Visa tai lemia tai, kad dėstytojai nuolatos turi naujinti savo gebėjimus bei žinias, susijusias su tobulėjančiomis technologijomis, jie turi įvertinti jų

efektyvumą ir atitikti studentų besikeičiančius mokymosi poreikius. Tuo pačiu, studentų vaidmuo yra ne mažiau svarbus, kuomet jie taip pat, būdami modernių technologijų vartotojais turi nuolatos atsinaujinti savo gebėjimus, kad galėtų atlikti ir parengti dėstytojų užduotis. Tad galima pabrėžti, kad nauji mokymo(si) metodai, paremti šių dienų aktualijomis bei tobulėjančiomis technologijomis, nuolatos skatina tobulėti visus mokymo proceso narius.

Pagerinti ir įtvirtinti teorines žinias praktikoje vis dažniau yra naudojama virtuali realybė. Kaip rašo Majchrzak ir kt. (2022), virtualią realybę sudaro aparatinės ir programinės įrangos sistemos, siekiančios tobulinti visą apimančią jutiminę buvimo kitoje aplinkoje iliuziją. Palyginti su kitomis informacinėmis sistemomis, virtuali realybė suteikia ypatingai didelį buvimo pojūčio, įsitraukimo ir interaktyvumo lygį. Dėl šių savybių virtuali realybė gali pagerinti studijų metu įgytas žinias, ir tai gali būti labai naudinga patirtiniame mokymesi, taip padidinat studentų ir kitų mokinių mokymosi sėkmę ir rezultatus. Įtraukiančios virtualios realybės aplinkos ir moduliai suteikia gausios patirties, taip pagerinant kursų vertę ir skatina studentus mokytis individualiai. Apie virtualios realybės panaudojimą taip pat rašo ir Alsameen ir kt. (2023) savo tyrime įvertino studentų požiūrį bei patirtį naudojant virtualią realybę. Tyrimo rezultatai parodė, kad vis dar vyrauja labai skirtinga nuomonė apie virtualią realybę ir jos panaudojimą, tačiau tai išbandžius, patirtys įprastai yra teigiamos. Studentai vertina šios technologijos paprastumą ir nurodė, kad tai nori naudoti ir ugdymo procese edukaciniais tikslais. Tad svarbu skirti dėmesio tam, kad studentams būtų parodytas virtualiosios realybės naudingumas, studentams būtų suteikti tinkami mokymai ir studentai galėtų tinkamai išnaudoti virtualios realybės išteklius, nes tai yra naudinga priemonė švietimo srityje padedanti gerinti praktinius studentų įgūdžius.

Taip pat, šiuolaikinio gyvenimo fenomenas – tinklalaidės (angl. podcast) – kaip nurodo Facer ir kt. (2009) gali turėti teigiamą poveikį studentams, jų mokymosi procese bei rezultatuose. Mokslininkai savo tyrime nagrinėjo studentus, kurie mokosi antros užsienio kalbos, ir tyrimas parodė, kad vaizdo tinklalaidės skatina geresnius mokymosi rezultatus, ypatingai tų studentų, kuriems įprastai sekasi prasčiau. Studentai gali bet kuriuo jiems tinkamu metu peržiūrėti ar perklausyti įrašo ir praktikuoti žodinius bei garsinius kalbos įgūdžius. Tuo pačiu, techninis studentų įtraukimas į tinklalaidžių kūrimą, jų planavimą ir organizavimą turi didelį antrosios kalbos mokymosi potencialą. Įtraukus studentus į pačią tinklalaidę, jie gali aktyviai naudoti antrąją kalbą, dalyvauti interviu, skaityti trumpai istorijas ir taip kaupti užsienio kalbos žodyną. Tad svarbu pabrėžti, kad šiuolaikinio gyvenimo priemonės galima pritaikyti ugdymo tikslais. Tiklalaidžių pritaikymas gali pagelbėti studentams ne tik besimokant antros kalbos, tačiau ir kitų dalykų srityse, pasaulėžiūros plėtime.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad šiuolaikiniame pasaulyje moderniosios technologijos yra mokymosi proceso dalis. Tinkamai pateiktos technologijos gali sužadinti studentų įsitraukimą, padidinti motyvaciją, praktikoje įgalinti įgytas teorines žinias ir tuo pačiu pagerinti mokymosi rezultatus. Įgyti gebėjimai, kurie sutampa su besikeičiančiu pasauliu studentus pagebės ne tik studijų metu, bet ir ateityje, įsitvirtinant darbo rinkoje ir siekiant mokymosi visą gyvenimą.

2.5. Socialinės-ekonominės padėties poveikis mokymosi rezultatams

Studentų mokymosi rezultatus bei požiūrį į mokslo svarbą taip pat gali įtakoti ir šeima, kurioje užaugo vaikas, bei ir kitos ekonominės priežastys. Li ir Qui (2018) savo straipsnyje nurodo, kad auklėjimas bei teikiama pagalba vaikams gali ugdyti ir įtakoti vaikų mokymosi įpročius ir paveikti jų akademinis rezultatus. Tuo pačiu, pastebima, kad miesto mokinius labiau veikia jų šeimos socialinė bei ekonominė padėtis, nei kaimo mokinius. Tad mokinys, neturėdamas galimybės gauti gerą pradinį bei vidurinį išsilavinimą, vargu ar galės tęsti mokslą aukštojoje mokykloje, tinkamai įvertinti mokymosi visą gyvenimą svarbą.

Tyrėjai Li ir Qui (2018) taip pat išskiria, kad šeimos tiesiogiai veikia savo vaikų mokymąsi bei akademinis pasiekimus, kadangi šeima yra svarbiausia aplinka vaikui, su kuria jam tenka susidurti. Mokyklos bendruomenės ir kita aplinka nėra tokia svarbi vertinant akademinis pasiekimus, kaip ta aplinka, kur mokinys auga. Taip pat, šeimos socialinė ekonominė padėtis daro įtaką vaiko akademiniam pasiekimams ir gautiems rezultatams. Geros tėvų gaunamos pajamos ir jų pačių išsilavinimo lygis turi teigiamą poveikį mokinių mokymosi rezultatams ir tuo pačiu formuoja teigiamą požiūrį į mokymąsi viso gyvenimo metu. Tuo pačiu, remiantis tyrėjais, šeimos, kurios skiria didesnes investicijas į kultūrą šeimoje, geriau išmano mokyklos taisykles ir skiria daugiau dėmesio vaikų ugdymui ir padeda mokyklos įgyvendinti ugdymo programas. Socialinio kapitalo teorija akcentuoja tėvų dalyvavimą ugdyme ir vaikų mokymosi elgseną bei pasiekimus; aukštesnę socialinę ekonominę padėtį turintys tėvai dažniausiai intensyviau dalyvauja vaikų mokymosi veikloje, daugiau dėmesio skiria bendravimui su mokytojais, valdo vaikų nelankymą mokykloje ir kitą rizikingą elgesį, gerina vaikų akademinis rezultatus (Li ir Qui, 2018, cit. Iš Coleman 1988). Taip pat tai, kad vaikai iš šeimų, kurios yra žemesnės socialinio-ekonomės padėties rodo prastesnius akademinis pasiekimus rašo ir Vadivel ir kt. (2023). Kaip tyrėjai nurodo, procesas, kurio metu vaikas keičiasi, ir apjungia savo emocinį, socialinį ir pažintinį augimą su fiziniu, intelektualiniu ir kalbos vystymusi, gali būti vadinamas jo psichiniu vystymusi. Regėjimas, stebėjimas, atmintis, kūrybiškumas, savistaba, gebėjimas spręsti problemas, intelektas ir išraiška yra vaiko psichinės raidos dalis. Mažų vaikų intelektualiniam, kalbiniam, psichologiniam, fiziniam ir emociniam vystymuisi įtakos turi jų

socialinis ir ekonominis lygis. Vadivel ir kt. (2023) nurodo, kad vaiko socialinė ir ekonominė padėtis yra esminis aspektas, kuris turi įtakos jo išsilavinimui. Vaikai, kilę iš šeimų, kurios yra žemesnės socialinės ir ekonominės padėties, dažnai dirba darbus, kurie reikalauja mažesnės kvalifikacijos, ir tokiose šeimose tėvai beveik nedalyvauja veikloje, susijusioje su vaikų edukacija. Tėvų išsilavinimas ir pavyzdys vaikams yra labai svarbus veiksnys, kuris veikia vaikų akademinius pasiekimus ir požiūrį į aukštąjį mokslą ateityje, o mažai išsilavinę tėvai negali pasiūlyti tinkamos paramos savo vaikui jo akademinėje kelionėje. Apibendrinant galima pažymėti, kad tėvai pradeda formuoti savo vaiko požiūrį į mokslą, jų pačių išsilavinimas gali nukreipti vaikus siekti arba nesiekti tam tikrų tikslų. Kuomet vaikas supras mokslo svarbą ir akademinį pasiekimų reikšmę, jį tai lydės ir aukštojoje mokykloje.

Taip pat apie socialinę-ekonominę studento padėtį ir to poveikį mokymosi rezultatams rašo Owoseni ir kt. (2020). Tyrėjai pabrėžia, kad pagrindinės demografinės charakteristikos, kurios parodo studento socialinę kilmę, t.y. tėvų išsilavinimas ir šeimos pajamos, lemia studento mokymosi rezultatus. Taip pat, trys rodikliai, kurie parodo studento socialinę ir šeimos padėtį yra namas, kuriame gyvenama, turima nuosavybė (daiktai ir kt.) ir tai, kaip studentas pasiekia savo mokslo įstaigą. Tyrėjai išskyrė, kad geografinė įstaigos padėtis, jos tipas taip pat turi didelę reikšmę mokymosi rezultatams. Jų tyrimas parodė, kad studentai, besimokantys privačiose įstaigose rodo geresnius mokymosi rezultatus, nei valstybinėse ugdymo įstaigose besimokantys, tai gali būti dėl skirtingo studentų, dėstytojų ir administracijos mąstymo lygio, motyvacijos ir susidomėjimo skirtumo. Tad galima teigti, kad privačiose įstaigose besimokantys studentai dažnai yra kilę iš aukštesnio socialinio-ekonominio lygio šeimų ir įprasta, jog tokiose įstaigose visi darbuotojai yra labiau motyvuoti suteikti gerą mokymosi patirtį.

Taip pat apie šeimos svarbą mokinių bei studentų mokymosi rezultatams rašo Jumiarti ir kt. (2023). Šeimos aplinka daro didelę įtaką mokinių sėkmei siekiant gerų mokymosi rezultatų. Šeimos padėtis (tėvas, motina, broliai ir seserys, jaunesni broliai ir seserys, vyresni broliai ir seserys ir išplėstinė šeima) turi didelę įtaką vaiko sėkmei. Tėvų išsilavinimas, ekonominė padėtis, namų aplinka, tėvų santykių procentas, žodžiai ir tėvų nurodymai turi įtakos vaiko mokymosi pasiekimams. Pasak tyrėjų, yra 5 pagrindiniai rodikliai, nulemiantys šeimos aplinką - tai, kaip tėvai auklėja savo vaikus, kokius santykius palaiko tarpusavyje, kokia aplinka yra namuose, kokia šeimos ekonominė padėtis ir kaip tėvai stengiasi suprasti kaip visa tai veikia jų vaiką bei jo mokymosi rezultatus.

Rahman ir kt. (2023) remiantis multinominės logistinės regresijos modeliu nurodo, kad statistiškai, akademiniai rezultatai gali lemti studento amžius, lytis, užimtumas darbo rinkoje, pasirinkta studijų kryptis, gaunama pagalba, ankstesni akademiniai rezultatai, konsultacijos su

dėstytojais, tėvo metinės pajamos, šeimyninė padėtis ir santykiai su tėvais. Taip pat, įvairios su šeima susijusios problemos gali paskatinti studentą prarasti susidomėjimą savo studijomis, sumažinti motyvaciją ir pasiryžimą siekti užsibrėžtų tikslų. Be įprastų šeimyninių iššūkių, didelės problemos, tokios kaip liga, artimojo netektis, šeimos narių skyrybos, gali turėti didelį neigiamą poveikį studento požiūriui į studijas. Studento šeimos problemos gali neigiamai įtakoti ir trukdyti gebėjimui susikaupti ir mokytis, dėl ko gali sumažėti akademiniai rezultatai, kas ilgalaikėje perspektyvoje gali sukelti didelių iššūkių akademiniam studento gyvenime ir gali nulemti įgyjamas kompetencijas. Apie tai, kad tėvų indėlis yra labai svarbus formuojant mokinio, ir vėliau studento, požiūrį į mokymąsi, kalba ir Vogel ir Stang-Rabrig (2023). Nors tyrėjai aptaria išskirtinai nuotolinį mokymąsi COVID-19 pandemijos metu, tačiau pabrėžia, kad tėvai atlieka svarbų vaidmenį, kuris formuoja vaiko elgesio ir motyvacijos rezultatus. Šios pandemijos metu išryškėjo tai, kad ne visi tėvai jautėsi pakankamai pasiruošę palaikyti ir pagelbėti savo vaikams mokymosi procese, ypač tie, kurie yra iš žemesnės socialinės-ekonominės aplinkos. Svarbu tai, kad tėvų įsitikinimai, kultūrinė ir bendravimo praktika bei kiti veiksniai, kurie atspindi socialinę padėtį, gali būti sieti su individualiais studentų mokymosi rezultatais. Tad apibendrinant svarbu paminėti, kad šeima bei padėtis, kurioje tuo metu yra šeima gali įtakoti studento akademinį rezultatą, taip pat tai, kaip šeima išreiškia savo požiūrį ir pagalbą studentui, atsispindės jo rezultatuose.

Apibendrinant socialinės-ekonominės padėties reikšmę studentų mokymosi rezultatams galima teigti, kad ši padėtis atkeliauja iš studento šeimos ir veikia būsimą studentą nuo pat pirmų dienų ugdymo įstaigoje. Tai, kokia yra tėvų kultūrinė, socialinė-ekonominė padėtis ir jų paties išsilavinimas gali lemti mokinio, o vėliau – studentų, požiūrį į mokymąsi ir siekį gerų akademinį rezultatą. Tėvų bei brolių ir sesių pagalba mokymosi procese, išreiškiamą nuomonę susijusi su įvairiais su mokymosi procesu susijusiais aspektais lems ir tai, kaip pats vaikas sieks akademinį tikslą.

2.6. Studento asmeninių savybių poveikis mokymosi rezultatams

Aptariant studento asmenines savybes ir jų poveikį mokymosi rezultatams galima remtis didžiojo penketo asmenybės savybėmis (*angl. Big Five personality characteristics*). Šios penkios savybės, įrodyta, kad veikia mokymąsi, ypač į kompetencijas orientuotose mokymosi aplinkose (Van Bragt. ir kt. 2011, cit. iš Busato, 1999). Teoriją išplėtojo L. Goldberg, Paul Costa, Robert McCrae. Penkios aptariamoms savybėms: ekstraversija, sutariamumas, atvirumas patirčiai, sąmoningumas ir emocinis stabilumas. Komarraju ir kt. (2009) nurodo, kad būtent sąmoningumo bruožas yra vienas iš pagrindinių bruožų turinčių ryšį su motyvacija. Remiantis Van Bragt ir kt.

(2011), ekstravertai yra atkaklūs, atvirai bendraujantys ir siekiantys pojūčių. Sutariamumo bruožu pasižymintys yra malonūs ir prisitaikantys įvairiose socialinėse situacijose. Emocinio stabilumo savybė parodo, kad studentas yra emociškai saugus, labiau atsipalaidavęs ir pakankamai ramus. Sąmoningumo savybė reiškia būti atsakingam, patikimam, organizuotam ir atkakliai siekiančiu tikslų. Atvirumo patirčiai bruožas parodo, kad tokios asmenybės yra linkę būti atviri ir kūrybingi, jų mąstymas yra lankstus, jie yra smalsūs, ir yra savarankiški. Wang ir kt. (2023) savo straipsnyje nurodo, kad ekstraversija, sąmoningumo ir atvirumo patirčiai savybės turi teigiamą poveikį studentų akademiniam pasiekimams, tačiau visos savybės turi tarpininkauti tarpusavyje. Tačiau svarbu paminėti, kad šios savybės skirtingai veikia vyrus ir moteris. Kaip nurodo tyrėjai, vyrų atvirumas patirčiai ir ekstraversija daro neigiamą tiesioginę įtaką jų akademiniam pasiekimams, tačiau juos taip pat galima kompensuoti iš esmės gerinant emocinį stabilumą ir sąmoningumą. Moterų ekstraversija ir sutiriamumas daro teigiamą poveikį akademiniam pasiekimams. Taip pat Wang ir kt. (2023) išskiria, kad stabili studento psichologinė būklė atlieka didelį vaidmenį lemiant studentų mokymosi rezultatus, emocinio stabilumo nebuvimas gali trukdyti pasiekti gerų rezultatų, tačiau sąmoningumas ir atvirumas patirčiai gali skatinti siekti aukštų mokymosi rezultatų. Tad galima teigti, kad Didžiojo penketo asmeninių savybių teorijoje minimos savybės, tarpininkaujant vienai su kita gali įtakoti studento akademinį rezultatą.

Rahman ir kt. (2023) nurodo, kad studento komunikacijos savybė taip pat gali įtakoti jo akademinį pasiekimą. Efektyvus bendravimas su dėstytojais auditorijoje yra ypatingai svarbus suprasti įvairias, skirtingas ir sudėtingas temas ir sritis, kurių kompetenciją siekiama pasisavinti. Prastas bendravimo įgūdis gali turėti įtakos blogam studento pasirodymui auditorijoje ir įtakoti jo akademinį rezultatą. Taip pat apie tai, kad gebėjimas bendrauti yra svarbus, rašo Makauskaitė (2020). Savo straipsnyje tyrėja, aprašanti studentų adaptaciją universitete nurodo, kad studentai bendravimo savybę vertina kaip vieną svarbiausią, norint tinkamai adaptuotis. Tinkamai adaptavęsis, studentai jausis geriau savo aplinkoje, nebus suvaržytas ir laisviau elgsis auditorijoje, nebijos klausti jam svarbių klausimų, kas pagerins jo mokymosi rezultatus. Pasak Makauskaitės (2020), studentas pradėjęs studijas universitete susiduria su daug įvairių iššūkių, jam reikia prisitaikyti prie naujos aplinkos, institucijos, naujų keliamų reikalavimų, pasikeitusių žmonių ir santykių su jais. „jie tęsia ir vėlyvosios paauglystės raidos dėsningumų keliamus uždavinius – autonomiškumo, lyties tapatumo formavimąsi ir profesinės karjeros planavimą. Nuo to, kaip greitai ir sėkmingai studentai susidoros su stresine situacija ir įsilies į akademinės bendruomenės gyvenimą, priklauso jų tolesnių studijų kokybė ir sėkmė“ (Makauskaitė, 2020, cit. iš Marcinkevičienė, 2012). Tad apibendrinant, komunikacijos įgūdis yra svarbus įvairiose gyvenimiškose situacijose, studento gyvenime – nuo pat

pirmos dienos naujame universitete. Geras komunikacijos įgūdis padės studentui išgyventi naują aplinką, naujas situacijas bei naujai susitiktus žmones, taip pat padės ir mokymosi procese – teisingai iškomunikuotas klausimas paskaitų metų padės surasti atsakymą ir tai įtakos mokymosi rezultatus.

Kita savybė galinti turėti įtakos akademiniam pasiekimams, apie kurią rašo Rahman ir kt. (2023) yra pasitikėjimas savimi ar savi-veiksmingumas (*angl. self-efficacy*). Kuomet studentas pasitiki savimi, tiki, kad gali gerai atlikti paskirtą užduotį, didėja jo motyvacija siekti sėkmės. Ši savybė įprastai laikoma viena iš pačių svarbiausių ne intelektualinių veiksnių, kurie gali lemti akademinį pasiekimą. Taip pat pasitikėjimo savybę bei to poveikį studijų rezultatams aprašo Wijaya ir Sandi (2020). Tyrėjai nurodo, kad pasitikėjimo savimi savybė iš dalies teigiamai arba reikšmingai veikia akademinį pasiekimų rezultatą. Pasitikėjimas savimi yra žmogaus pozityvus mąstymas, kuris leidžia teigiamai vertinti tiek patį save, tiek ir aplinką, su kuria yra susiduriame. Pasitikėjimas savimi gali apimti tikėjimą savo kompetencija ir gebėjimu, kuomet nėra siekiama kito pagyrimo ar pripažinimo, tai taip pat leidžia būti savimi, turėti gerą savikontrolę ir stabilias emocijas. Studentas pasitikintis savimi gali numatyti sėkmę arba ne, priklausomai nuo to, kiek pastangų į tai įdeda, turi realius lūkesčius savęs atžvilgiu, turi teigiamą požiūrį į save bei kitus ir į pačią situaciją. Studentas matydamas ir vertindamas situaciją realiai, tinkamai nusprendžia kiek pastangų turi įdėti tikslui pasiekti, tinkamai nusibrėžia tikslus sau ir jų siekia. Savo tyrimo metu, Wijaya ir Sandi (2020) nustatė, kad studentų pasitikėjimas savimi turi teigiamą poveikį jų akademiniam rezultatams, kuo didesnis studento pasitikėjimo savimi lygis – tuo geresni yra jo akademiniai rezultatai. Wang ir kt. (2023) taip pat pabrėžia, kad pasitikėjimas savimi ar savi-veiksmingumas lemia mokymosi rezultatus, tačiau tai gali būti nulemta ir kitų savybių sąveikos. Pasak tyrėjų, akademinis savi-veiksmingumas atlieka tarpinį vaidmenį tarp didžiojo penketo asmenybės savybių, atvirumo patirčiai ir akademinio pasiekimo. Savi-veiksmingumo savybė gali teigiamai nulemti studentų akademinį pasiekimą ir tai taip pat gali įtakoti motyvaciją, asmenų tikėjimas savo gebėjimu susidoroti su įvairiais aplinkos iššūkiais gali geriau apibūdinti santykį su akademiniais pasiekimais ir norą jų siekti. Taip pat, savi-veiksmingumo savybė gali parodyti studentų pasirinktos studijų krypties vertę, kad skatina juos siekti geresnių mokymosi rezultatų. Apibendrinant, savi-veiksmingumas, arba kitaip – pasitikėjimas savimi, yra labai svarbi savybė leidžianti pasiekti gerų akademinio rezultatų. Ši savybė leidžia realiai vertinti esamas situacijas, kas leidžia išsikelti aiškius tikslus bei žingsnius, kurie reikalingi tikslui pasiekti.

Disciplina – dar viena savybė, kurią išskiria Wijaya ir Sandi (2020). Tyrėjai discipliną apibūdina kaip pagarbą ir požiūrį į taisyklę, vertinant ją kaip turinčią galią, kuri nebūtinai turi būti aprašyta raštu, ir kurios negalima nesilaikyti. Discipliną galima paaiškinti kaip standartą, kurios

funkcija taip pat gali organizuoti gyvenimiškas veiklas, ugdyti ir lavinti asmenybę, sukurti palankią aplinką, tačiau ta taip pat gali būti laikoma kaip bausmė ar prievarta. Disciplina žmogui gali būti svarbi dėl kelių priežasčių. Disciplina kylanti iš asmens sąmoningumo, atneš studentui sėkmę ir mokymosi procese, ji taip pat gali sukurti ramią ir palankią aplinką mokymosi procesui. Disciplina įgyta jauname amžiuje gali būti sėkmė mokymuisi ir ateityje - darbe (Wijaya ir Sandi, 2020, cit. iš Tu'u, 2008). Tačiau tuo pačiu, didelė disciplina namuose gali sukelti problemų mokymo įstaigoje, kaip teigia Said (2020). Kuomet vaikai yra labai kontroliuojami namuose, tai sukelia drausmės iššūkių mokykloje. Vaikai pradeda trokšti laisvės ir tai skatina juos pradėti maištauti tiek namuose, tiek mokykloje. Maištas mokykloje tuo gali sukelti savarankiškumo stoką, kas neigiamai veikia akademinis pasiekimus. Tad galima teigti, kad tinkamai išugdyta disciplinos savybė gali padėti pasiekti gerų mokymosi rezultatų, tinkamai susiplanuoti laiką ir skirti pakankamai dėmesio mokymuisi, tačiau tuo pačiu, per didelė disciplina gali sukelti norą daryti priešingai, nei yra priimtina.

Apibendrinant galima teigti, kad pačio studento asmeninės savybės gali paveikti ir mokymosi rezultatus. Savimi pasitikintis, gerą komunikacijos įgūdį turintis studentas gebės tinkamai užduoti klausimus ir gauti reikiamus jam atsakymus, tuo pačiu disciplinuotas, naujų patirčių siekiantis studentas sieks naujų žinių ir bandys tai įgalinti praktikoje, o užsidaręs, komunikuoti negebantis, savimi nepasitinęs studentas negebės tinkamai užsibrėžti tikslų ir siekti gerų akademinis rezultatų.

Tad apibendrinant kriterijus, kurie daro įtaką mokymosi rezultatams galima daryti išvadą, kad galutinį mokymosi rezultatą, gautą balą nulemia labai daug skirtingų kriterijų. Remiantis tyrėjais, vienas pagrindinių kriterijų – studento motyvacija, kurią taip pat lemia daug skirtingų priežasčių. Taip pat, daug išorinių veiksnių, tokių kaip mokymosi aplinka, dėstytojų indėlis, šeimos socialinė-ekonominė padėtis gali nulemti studento požiūrį į mokymąsi ir siektinus akademinis rezultatus.

3. MIŠRAUS MOKYMO(SI) VAIDMUO STUDENTŲ MOKYMOSI REZULTATAMS

3.1. Tyrimo metodologija

Tam, kad būtų nustatytas mišraus mokymo(si) metodo taikymas studijų procese poveikis studentų mokymosi rezultatams, empiriniam tyrimui buvo taikomas mišrus tyrimo metodas, taikant kokybinį ir kiekybinį tyrimo tipus. Kokybinis tyrimas buvo pasirinktas apklausiant dėstytojus, kurie taiko mišrų mokymą savo paskaitų metu, o kiekybinio tyrimo metu, naudojant apklausą, buvo apklausiami studentai, kurių studijose yra taikomi mišraus mokymo(si) metodai. Kaip nurodo Leech ir Onwuehbuze (2008), mišrių metodų taikymą įeina kokybinių ir kiekybinių duomenų rinkimas, jų

analizė bei interpretacija. Aleknavičienė ir kt. (2020) pabrėžia, kad dažniausiai miršus tyrimo metodas yra naudojamas, kai „reikalingas kompleksinis ir įvairiapusis požiūris į reiškinį ar tiriamą problemą, kai turime paaiškinti ir sustiprinti kiekybinius rezultatus kokybiniais ir atvirkščiai, įvertinti ir ištestuoti tyrimo instrumentus, pasiekti atskiras tyrimo dalyvių grupes ar dalyvius (net ir labai specifines), praplėsti duomenų rinkimo ir analizės interpretacijos galimybes“ (Aleknavičienė ir kt. 2020, p. 52).

Remiantis Kardeliu (2002), kiekybinis tyrimas naudojamas, nes tai yra naudingas būdas išnagrinėti specifinius, tam tikrai populiacijai (šio tyrimo atveju - studentams) būdingus bruožus, tai pat, šis tyrimo tipas pateikia objektyvius duomenis, kurie leidžia sukurti apibendrintas išvadas. Taip pat, kiekybinis tyrimas pasirinktas, nes gali padėti „įvertinti objekto pagrindines charakteristikas ir pagrįsti galimus priežastinius ryšius, tirti ugdymo reiškinius ir procesus, kurie jau yra aprašyti ir gali būti moksliskai ištirti, nustatyti ryšį tarp teorinių ir praktinių tiesų“ (Pečiuliauskienė, 2016, cit. iš Bitinas, 2006).

Kokybinis tyrimas, remiantis Gaižauskaite ir Mikėne (2016), leidžia labiau pažinti turimas informantų patirtis ir padeda nustatyti nagrinėjamos problemos priežastis, šio tyrimo metu tiriami dėstytojai ir jų įžvalgos, susijusius su studentų mokymo(si) rezultataus taikant mišrų mokymosi metodą. Kaip nurodo Kardelis (2002), kokybinis tyrimas ir interviu leidžia geriau pažinti tiriamą asmenį, turimas jo patirtis, išsiaiškinti jų nuomonę. Kokybinio tyrimo metu naudotas pusiau struktūruotas interviu, kuomet pats tyrėjas numato temas ir klausimus, kurie bus klausiami interviu metu (Bitinas, Rupšienė ir Žydžiūnaitė, 2008, p. 297).

Tyrimo imtis. Remiantis mokslinė literatūra, kokybinių tyrimų imtis nėra konkrečiai apibrėžiama, ir, konkretaus tyrimo metu gali svyruoti nuo 1 iki 30 informantų (Gaižauskaitė ir Valavičienė, 2016; Žydžiūnaitė ir Sabaliauskas, 2017). Šio tyrimo imties formulavimui buvo taikyta patogioji atranka, tai yra tokia atranka, kuomet tyrėjas pats pasirenka tokios informantus, kuriuos jam yra patogiau apklausti. Atliekant kokybinį tyrimą, pats tyrėjas nusprendžia, kada gali nebetęsti interviu, remiantis tuo, jog gaunami duomenys pradeda kartotis ir nebėra gaunama nauja informacija, kuri gali būti naudinga formuojant tyrimo išvadas.

Šiam kokybiam tyrimui pasirinkta imtis yra 7 tyrimo dalyviai iš skirtingų šalies Aukštųjų Mokyklų, kurie atitinka pasirinktus kriterijus (kriterijaus imtis): dėstytojai taiko mišraus mokymo metodą savo dėstytojų praktikoje ilgiau nei 2 metus, ir gali įvertinti, ar mišraus mokymo taikymas turi įtaką studentų mokymosi rezultatams.

Kiekybiniame tyrimo, remiantis Rupšiene (2007) imtis priklauso nuo tyrimo tikslo ir tyrimo generalinės aibės (Rupšiene, 2007, cit iš. Cohen ir kt. 2000). Remiantis tyrėja, kiekybinio

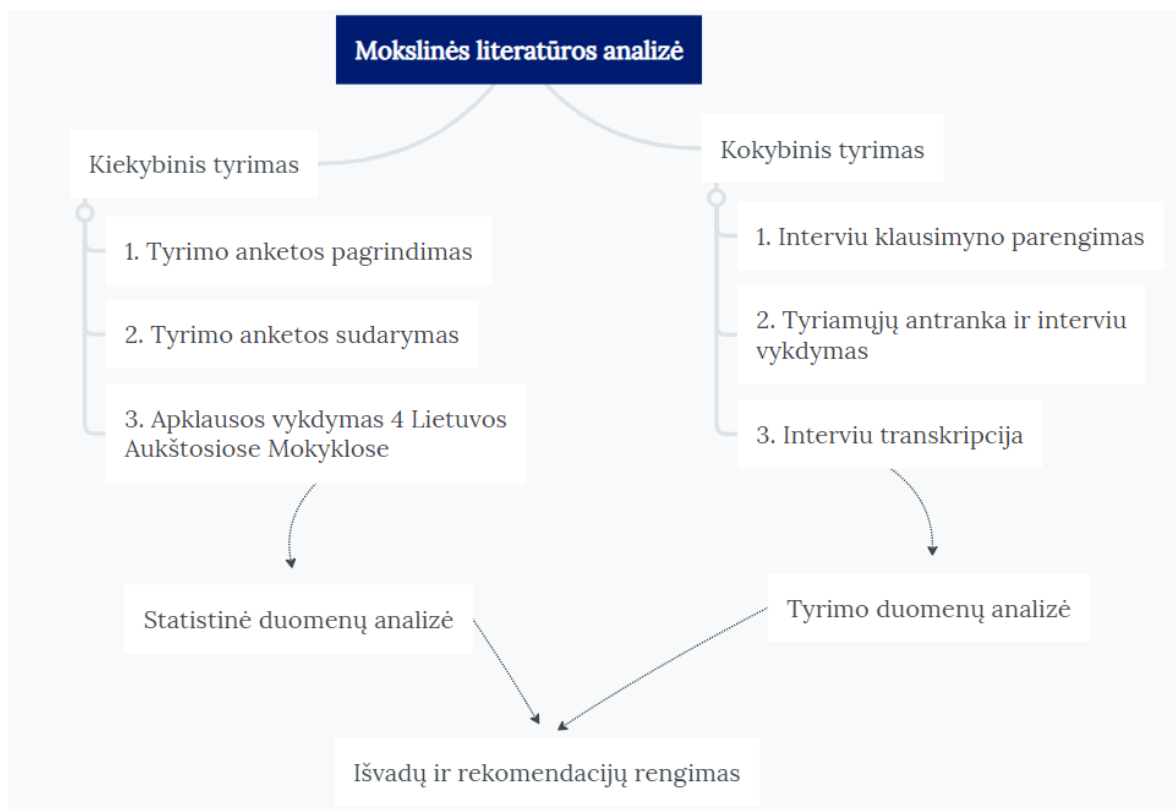
turimo imties sudarytas yra susijęs su reprezentatyvumu. Kiekybinio tyrimo imčiai sudaryti naudotas bendras studentų besimokančių Lietuvos universitetuose skaičius, pagal universitetų skelbiamus duomenis, tiriamų studentų populiacijos dydis yra ~34000 studentų. Imties dydžiui apskaičiuoti naudota imties dydžio skaičiuoklė (<http://www.apklausa.lt/imties-dydis>). Patikimumas – 95proc, paklaida 5proc, tad reikalinga imtis – 383. Tyrime dalyvauja studentai, kurie mokymosi procese yra taikomas mišrus mokymo(si) metodas ir jie gali įvertinti savo mokymosi rezultatus, tyrime dalyvauja studentai, kurie jau yra baigę bent 1-ą studijų semestrą.

Tyrimo instrumentas. Kiekybiniam tyrimui buvo pasirinktas apklausos internetu tyrimo instrumentas. Remiantis Gaižauskaite ir Mikėne (2014), apklausos metodas yra tyrimo būdas leidžiantis atlikti statistines analizes bei palyginimus pagal tyrėjo nuomone svarbias respondentų grupes ir ieškoti ryšių tarp tiriamų požymių.

Tyrimui naudotą anketą sudaro 12 klausimų, iš kurių 5 yra demografiniai. Klausimams pateikiami keli alternatyvūs atsakymai arba teiginiai vertinami Licherto skalėje. Kuriant klausimyną klausimai suformuluoti remiantis atlikta mokslinės literatūros analize. Klausimų eiliškumas suskirstytas temomis, pabaigoje pateikiami demografiniai klausimai. Anketos klausimų bloką įvertinti naudota Cronbacho alfa, Kruskal Wallis, Chi kvadratas.

Kokybinio tyrimo instrumentu buvo pasirinktas pusiau struktūruotas interviu. Remiantis Gaižauskiene ir Valavičiene (2016), iš dalies struktūruotas interviu yra dažniausiai naudojamas kokybiniam tyrimams. Tokio klausimyno sudarymo metu yra apgalvojamos pagrindinės ir svarbiausios temos, kurias reikia išsiaiškinti, bet tuo pačiu toks interviu leidžia lanksčiai formuluoti, keisti ir redaguoti klausimus pačio interviu metu. Interviu klausimyną sudarė 7 klausimai, kurie buvo išskirti į 3 skirtingas temas (...). Remiantis Tidikiu (2003), tai, kad tyrėjas jau prieš interviu numato klausimus, leidžia susidaryti laisvesnei ir patogesnei atmosferai interviu metu. Tai leidžia labiau atsipalaiduoti ir pačiam tyrėjui, ir informantui.

Tyrimo organizavimas.

1pav. Tyrimo organizavimas.

Tyrimas buvo atliekamas 2023 metų lapkričio – 2024 metų kovo mėnesiais. Kiekybinio tyrimo atveju – studentams buvo pateikta apklausa internetinėje platformoje manoapklausa.lt, apklausos būdu siekta surinkti informaciją apie tai, kaip studentai vertina savo mokymosi rezultatus taikant mišrų mokymo(si) metodą. Apklausa buvo pasidalinta elektroniniu paštu su tiriamais universitetais bei pasidalinti socialiniuose tinkluose (Facebook, LinkedIn). Surinkti duomenys padėjo identifikuoti teigiamas bei neigiamas mišraus mokymo(si) metodo naudojimo pasekmes studentų pasiekimams.

Kokybinio tyrimo atveju, tyrimas vykdytas tuo pačiu laikotarpiu. Lapkričio-gruodžio mėnesiais buvo vykdoma tiriamųjų atranka, su jais buvo bendraujama el.paštu aptariant tyrimą, nurodant tyrimo tikslą. Informantų paieška vyko pagal pateiktą informaciją oficialiose Universitetų svetainėse bei asmenine tyrėjo patirtimi. Gavus sutikimą dalyvauti tyrime, buvo pasidalinta tyrimo klausimais ir sutarti interviu laikai. Interviu vykdyti gruodžio-vasario laikotarpiu (po kiekvieno atlikto interviu buvo atliekamos transkripcijos, kurios padėdavo pasiruošti kitam interviu).

Toliau, surinkus pakankamą skaičių tiek kiekybinio, tiek kokybinio tyrimo duomenų, buvo vykdomos duomenų analizės. Paskutiniame tyrimo etape, atlikus tyrimų analizes, buvo formuojamos išvados atsakant į iškeltus uždavinius bei hipotezę.

Duomenų analizės metodai. Atliekant kiekybinio tyrimo analizę, buvo naudojamosi IBM SPSS Statistics 23 įrankiu, kuris leidžia taikyti statistinį duomenų analizės tyrimo metodą. Tyrimu buvo siekiama įvertinti, kaip respondentai vertina mišraus mokymo(si) metodo taikymą savo studijose ir ar jį rinktųsi, ir kokios yra pagrindinės pasirinkimo priežastys. Buvo taikyti aprašomosios ir daugiamatės matematinės statistikos metodai. Atliekant statistinio reikšmingumo testą demografiniai klausimai gretinami su aktualiais klausimais, siekiant atrasti reikšmingą požymį. Reikšmingumas buvo ieškomas pasitelkiant Krustal Wallis Test. Taip pat tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, kaip studentai vertina mišraus mokymo(si) metodą savo studijų procese, tam buvo skaičiuojamas vidurkis (M). Tyrimu siekta patikrinti tyrimo pradžioje iškeltas hipotezes, tam buvo pasirinktas Chi-Square (χ^2). Rodiklių skirtumai laikomi reikšmingi, kuomet $p < 0,05$

Atliekant kokybinio tyrimo analizę buvo taikyta indukcinė kokybinio turinio logika. Remiantis Gaižauskiene ir Valavičiene (2016), ši tyrimo logika lemia, kad surinkti empiriniai duomenys ir yra tyrimo epicentras, kuomet analizuojant duomenis bandomi rasti atsakymai į iškelto tyrimo klausimus ir yra generuojami teoriniai teiginiai. Darbą su gautais duomenimis galima laikyti daugiasluoksniu, nes surinkti duomenys yra susisteminti, toliau interviu yra analizuojami ir interpretuojami, ir lyginami tarpusavyje, kuomet yra išskiriamos pagrindinės temos kylančios iš informantų pateiktų atsakymų.

Tyrimo etika. Tyrimo metu buvo laikomasi etikos principų: tyrimų dalyviai buvo supažindinti su tyrimu, jo tikslu bei pateiktų duomenų kaupimu. Dalyvavimas tyrime buvo laisvas ir savanoriškas ir tiriamieji galėjo nedalyvauti tyrimo eigoje. Buvo užtikrintas dalyvių anonimiškumas bei gautų duomenų konfidencialumas. Tyrime tiriami šalies universitetai, tačiau nėra atskleidžiami jų pavadinimai, siekiant išlaikyti universitetų akademinių darbuotojų bei studentų anonimiškumą bei sumažinti galimą nerimą, dėl atskleistos darbo ar studijų vietos. Taip pat buvo laikomasi etikos kodekso principų, kuriuos pateikia Kardelis (2002): tyrėjas tyrimo pradžioje pateikia informaciją apie save, paaiškina tyrimo tikslą ir procesą, pateikia informaciją apie tai, kuo tyrimas gali būti naudingas jo dalyviams, garantuojama, kad tyrimas neturės jokios žalos dalyvaujantiems, tyrimas yra objektyvus, dalyviai supažindinami su tuo, kad gali atsisakyti dalyvauti tyrime, taip pat dalyviai, kurie nori išsamiau susipažinti su pačiu tyrimu, turi galimybę susipažinti su parengta teorine medžiaga, ir tyrimo eigoje yra laikomasi orumo, privatumo, anonimiškumo.

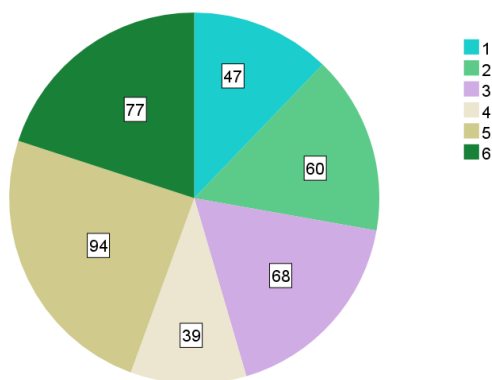
Kiekybinio tyrimo metu studentai neturi nurodyti, kurioje universitete jie studijuoja, jų asmeninė informacija bei IP adresai nėra kaupiami. Respondentų charakteristikos nurodomos anketos demografinių klausimų skiltyje yra nuasmenintos ir naudojamos tik duomenų apdorojimui.

Kokybinio tyrimo metu dėstytojai nėra identifikuojami (informacija apie universitetą/fakultetą kuriame dirba, pareigas, jų dėstomus dalykus ir kt. nėra nurodoma rašto darbe.) Pažymėti, kad atsakymai yra pateikti skirtingų dėstytojų, rašto darbe nurodomas atskiras informantų žymėjimas.

Tyrimo ribotumas. Tyrimas buvo atliekamas tik universitetuose, ir gali neatliepti studentų, kurie mokosi kolegijose ir kurių studijų procese taip pat taikomas mišrus mokymo(si) metodas, mokymosi rezultatų. Taip pat, kadangi skirtinguose universitetuose labai svyruoja studentų skaičiai, gali būti, jog anketos atsakymai, pagal universitetus, gali būti ne proporcingai pasiskirstę ir labiau atliepti kažkurį vieną universitetą.

3.2 Mišraus mokymo(si) vaidmuo studentų mokymosi rezultatams (studentų perspektyva)

Šio tyrimo metu siekta išsiaiškinti kaip mišrus mokymas(is) veikia studentų mokymosi rezultatus ir kokie yra pagrindiniai veiksniai yra lemiantys tai. Tyrime dalyvavo 385 respondentai, iš kurių beveik vienodą skaičių sudarė tiek bakalauro, tiek magistrantūros studentai (187 studentai nurodė studijuojantys bakalauro studijose, 198 studentai – magistrantūros studijose). Tai rodo, kad tyrimo rezultatai reprezentuoja abiejų studijų pakopų studentus ir jų rezultatus taikant mišrų mokymo(si) metodą, bei tai lemiančias priežastis. Tačiau svarbu paminėti, kad daugiausiai studentų, beveik penktadalis, dalyvavusių tyrime studijuoja 5-ame kurse (pav. 2), o mažiausia dalis, kuri sudaro dešimtadalį studentų, yra ketvirto kurso bakalauro studentai.

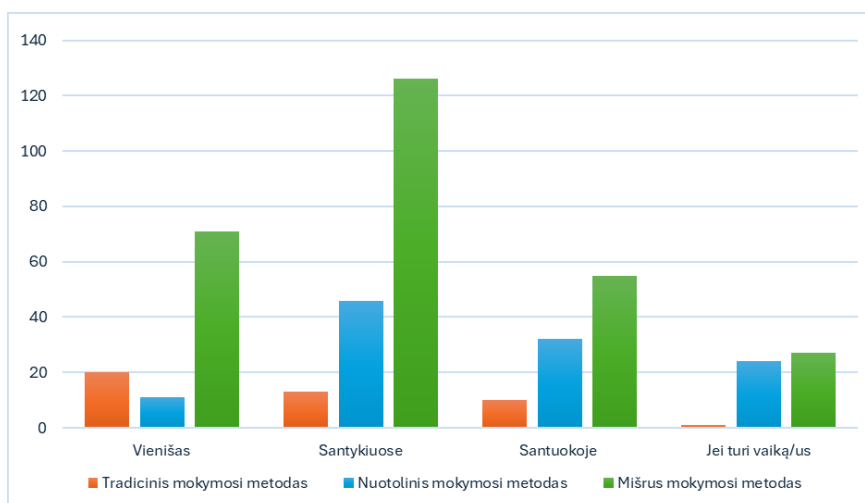

2pav. Tyrimo dalyviai, pagal studijuojamą kursą

Iš tyrimo dalyvių, šiuo metu nedirbantys yra 13%, o daugiau nei pusę, beveik 60% dirba pilną darbo dieną, likusieji – ketvirtadalis - dirba pusę etato, o nepilni 5% studentų dirba mažiau nei pusę etato. Tai leidžia daryti prielaidą, jog tyrimas labiau atskleidžia tų studentų, kurie kartu su savo studijomis turi ir darbinius santykius, bei ypatingai tų, kurie dirba pilnu etatu, studijų rezultatus

taikant mišrų mokymą. Atliekant statistinio reikšmingumo testą, demografiniai klausimai gretinami su aktualiais klausimais, siekiant atrasti reikšmingą požymį. Reikšmingumas buvo ieškomas su Kruskal Wallis Test. Atlikus šį testą matoma, kad tai, jog studentai, kurie dirba pilnu ar pusę etato pabrėžia tai, jog šis mokymo(si) metodas leidžia pasiekti geresnių mokymosi rezultatų, kai studentai, dirbantys mažiau arba nedirbantys to neišskiria arba nurodo, kad tradicinis mokymo(si) metodas veikia jų mokymąsi ir rezultatus ($\chi^2 = 10,431$, $df=3$; $p=0.015$, rangų vidurkiai: dirba mažiau nei pusę etato – 153,81, nedirba – 165,64, dirba pusę etato – 188,25, dirba pilnu etatu – 203,85). Tad galima teigti, jog studentams, kurie dirba, geresnių rezultatų padeda pasiekti būtent mišrus mokymosi metodas, nei tradicinis mokymosi metodas.

Beveik penktadalis studentų, dalyvavusių šio tyrimo metu buvo vieniši, 185 studentai pažymėjo esantys santykiuose, o 22% studentų yra santuokoje, iš visų studentų dalyvavusių tyrime, 52 studentai augina vaiką/us. Tačiau tai, kad studentai yra santykiuose/santuokoje neveikia studento mišraus ar nuotolinio mokymosi pasirinkimo labiau nei tų studentų, kurie yra vieniši (pav. 3). Tai leidžia daryti prielaidą, jog studentai nėra linkę prioretizuoti savo asmeninio gyvenimo, kuomet yra pasirinkę studijas.

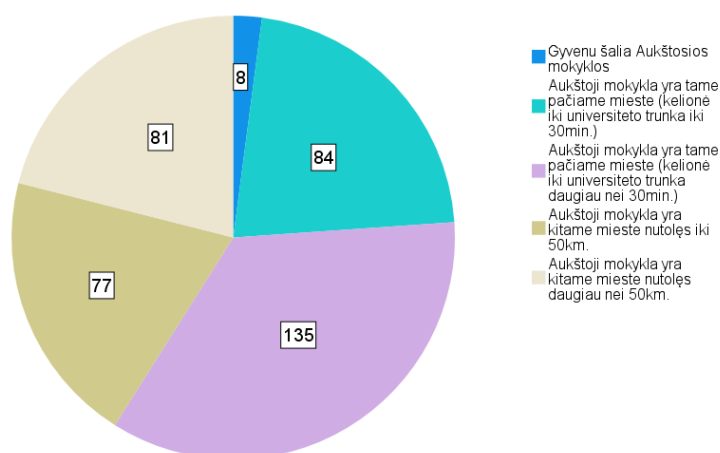

3 pav. Tyrimo dalyvių šeimyninė padėtis

Pateiktoje lentelėje matoma, kad nesvarbu tai, kokia studentų šeimyninė padėtis, ar jis yra vienišas ar santykiuose, visos studentų grupės yra labiausiai linkusios rinkti mišrų mokymosi metodą. Tačiau ta studentų grupė, kuri turi vaikų, beveik vienodai rinktųsi tiek mišrų (27 studentai), tiek nuotolinį mokymosi metodą (24 studentai). Tačiau visgi galima daryti prielaidą, jog vaikų turėjimas skatina rinktis tuos mokymo(si) metodus, kurie leistų studentui daugiau laiko praleisti su savo vaikais gyvai.

Tyrimo dalyvavo 158 studentai, kurie gyvena kitame mieste, nei yra jų universitetas, pusę jų gyvena mieste nutolusiame iki 50km. nuo universiteto, ir tokia pati dalis gyvena toliau nei už 50km. Likusieji 227 studentai gyvena tame pačiame mieste, tačiau 135 studentams, kurie sudaro

didžiąją dalį, kelionė trunka ilgiau nei 30min. iki universiteto, ir tik 8 studentai, kas sudaro 2 procentus respondentų, gyvena šalia savo universiteto (pav. 4).

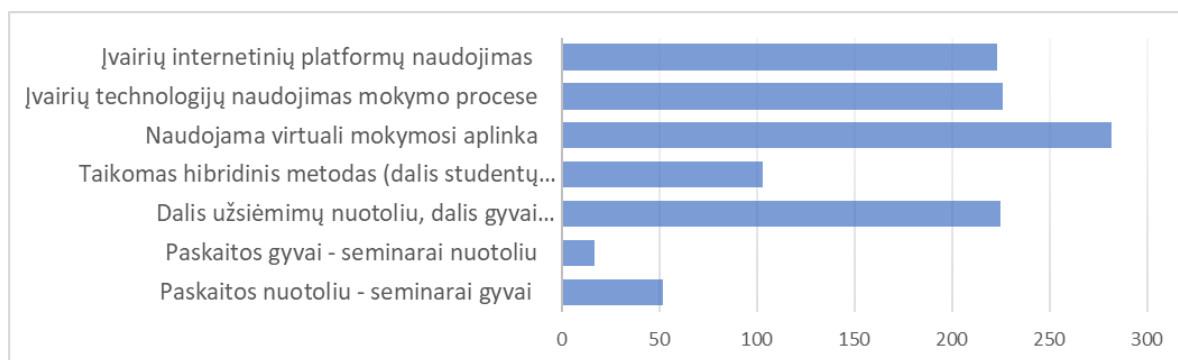
4 pav. Tyrimo dalyvių gyvenamosios vietos atstumas nuo Aukštosios Mokyklos

Atskleisti, ar gyvenamoji vieta veikia, esant galimybei, rinktis mišrų mokymo(si) metodą, taikytas Kruskal Wallis. Atlikus šį testą visgi galima pastebėti, kad gyvenamoji vieta neveikia to, jog studentai, esant galimybei, nori rinktis mišrų mokymo(si) metodą. Tiek studentai gyvenantys kitame mieste nei yra universitetas, tiek studentai gyvenantis arčiau, nori rinktis mišrų mokymo(si) metodą ($\chi^2 = 3,012$ $df=4$; $p=0.556$, rangų vidurkiai: gyvena šalia universiteto – 186,00, universitetas yra kitame mieste, nutolusi daugiau nei 50km. – 181,16, universitetas yra tame pačiame mieste, tačiau kelionė trunka iki 30min. – 186,82, universitetas yra tame pačiame mieste, kelionė trunka ilgiau nei 30min. – 190,02, universitetas yra kitame mieste, nutolusi daugiau nei 50km. – 199,94). Tad galima daryti išvadą, jog studentas pasirenka studijų programą, kurioje yra taikomas mišrus mokymo(si) metodas remiantis ir kitais veiksniais, o ne tik patogumu pasiekti Aukštąją Mokyklą greičiau, gyvenant arčiau jos. Galima daryti prielaidą, kad aukštąjį mokslą nori rinktis ne tik didžiuosiuose šalies miestuose gyvenantys ir tam, kad jie galėtų studijuoti, studentai yra linkę vykti didelius atstumus.

3.2.1. Mišraus mokymo(si) taikymas

Atliekant tyrimą buvo siekiama išsiaiškinti, kuris iš mišraus mokymo(si) būdų yra dažniausiai taikomas studijų procese (pav). Dažniausiai taikoma priemonė – virtualios mokymosi aplinkos taikymas mokymo procese. Įprastai šioje platformoje studentai pasiekia paskaitų ir seminarų medžiagą, papildomus informacinius šaltinius, jie šioje platformoje atlieka užduotis, namų darbus bei turi virtualius atsiskaitymus. Beveik 75% studentų, dalyvavusių tyrime nurodė, jog ši priemonė yra taikoma jų studijose. Taip pat, 60% studentų nurodė, kad jų mokymo(si) procese yra naudojamos įvairios technologijos bei įvairios internetinės platformos pvz. Youtube.

Didžioji dalis studentų nurodė, kad jų studijų procese yra vykdomi nuotoliniai užsiėmimai. Beveik 60% studentų nurodė, kad dalį užsiėmimų turi nuotoliu, nepriklausomai ar tai yra teorinis ar praktinis užsiėmimas, o 69 studentai pažymėjo, kad nuotoliniai užsiėmimai priklauso nuo savo tipo (52 studentai nurodė, kad paskaitos visada vyksta nuotoliu, o seminarai - gyvai, ir tik 17 studentų išskyrė, kad paskaitos yra vykdomos gyvai, o seminarai – nuotoliu). Galima teigti, jog dėstytojais nėra linkę seminarų vykdyti nuotoliniu būdu dėl savo specifikos, o teorinės paskaitos gali būti išdėstomos tinkamai tiek gyvai, tiek nuotoliniu būdu. Taip pat, 103 studentai pažymėjo, jog jų studijų procese yra taikomas hibridinis metodas, kuomet dalis studentų dalyvauja gyvai auditorijoje, o dalis gali jungtis nuotoliniu būdu. Galima daryti prielaidą, kad hibridinis metodas nėra naudojamas dažnai dėl sudėtingumo įtraukti visus studijų proceso dalyvius ir yra taikomas išimtiniais atvejais.

5 pav. Mišraus mokymo(si) metodo taikymas studijų procese

Taip pat dalis studentų papildomai nurodė, kad užsiėmimai būna organizuojami nuotoliu tais atvejais, jei dėstytojas ar kažkas iš studentų suserga, tada pagal galimybę užsiėmimas yra keliamas į nuotolį arba taikomas hibridinis metodas. Taip pat respondentų buvo paminėta, kad toks pats mišraus mokymo taikymo būdas nėra vienodas skirtinguose studijų dalykuose ir priklausomai nuo studijų dalyko specifikos, dėstytojo požiūrio, studijų dalykas yra organizuojamas kitokiu būdu. Ir nors kaikurių tyrime dalyvavusių studentų studijų procese nuotolinis ar hibridinis mokymo(si) metodas nėra taikomas, tačiau tuomet kitos mišraus mokymo metodikos yra naudojamos – internetinės platformos, virtuali mokymosi aplinka, įvairios technologijos ar metodai, kurie yra įtraukiami į mišrų mokymą (diskusijos ir kt.).

Apibendrinant galima teigti, kad populiariausias mišraus mokymo(si) metodo taikymas yra virtualios mokymosi aplinkos (pvz. *moodle/e-learning*) naudojimas, bei įvairių technologijų bei internetinių platformų naudojimas studijų procese. Taip pat, šis metodas (nuotolinės/hibridinės) paskaitos yra pritaikomos išimtiniais atvejais, kad visi proceso dalyviai galėtų sudalyvauti paskaitoje.

3.2.2. Teigiamas mišraus mokymo(si) vaidmuo studentų mokymosi rezultatams

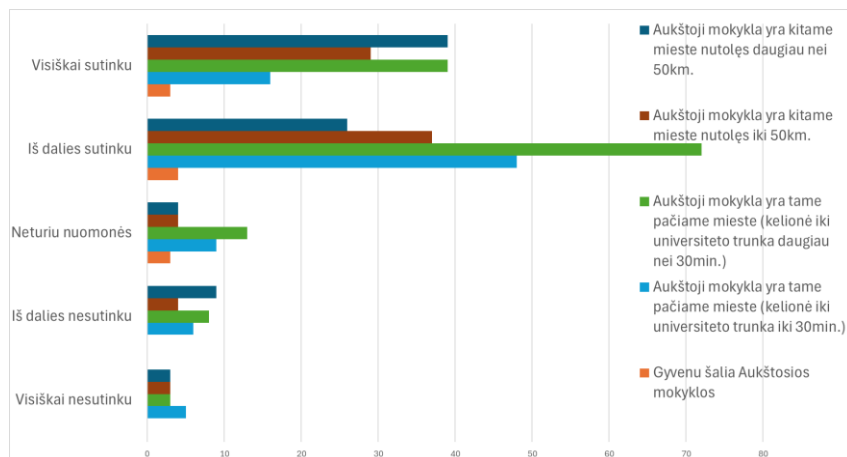
Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, kokius mišraus mokymo(si) privalumus įžvelgia studentai, kokios šio mokymo(si) metodo specifikos teigiamai veikia jų mokymosi rezultatus ir kas lemia, esant galimybei, rinktis šį mokymo(si) metodą savo studijų metu.

Anketoje buvo pateikti du klausimų blokai su likerto skalėmis nustatyti mišraus mokymo(si) privalumus. Pirmąjį klausimų bloką apie tai, kodėl studentai pasirinktų mišrų mokymo(si) metodą sudaro 6 klausimai (pvz, padeda planuoti laiką, padeda planuoti finansus ir kt.). Kiekvienam iš klausimų pateikta 5 gradacijų skalė (nuo visiškai nesutinku iki visiškai sutinku). Pirmo etapo metu buvo nustatyta Chronbacho alfa 0.846, šis koeficientas atitinka patikimumo požymį, tad jokių teiginių nebuvo atsisakyta.

Įvertinti tai, kokie faktoriai lemia rinktis mišrų mokymo(si) metodą, buvo skaičiuojamas vidurkis (M)¹¹. Pagal gautus duomenis galima teigti, kad studentai labiausiai vertina tai, kad šio mokymo(si) būdo taikymas padeda jiems derinti studijas ir kitas veiklas (M=4,34). Mažiausias vidurkis (M=3,97) rodo, kad tai, jog šis metodas padeda išlaikyti žmogišką/gyvą kontaktą yra mažiausiai motyvuojanti priežastis rinktis mišrų mokymo(si) metodą. Galima daryti prielaidą, jog studentai socialinių tinklų ir socialinės medijos laikais nėra linkę intensyviai bendrauti gyvai ir tai, kokią bendravimą gauna už Universiteto ribų jiems yra pakankama, taip pat, kitos veiklos, kuriomis užsiima studentai gali būti vietos, kur jie gauna reikalingą žmogišką kontaktą.

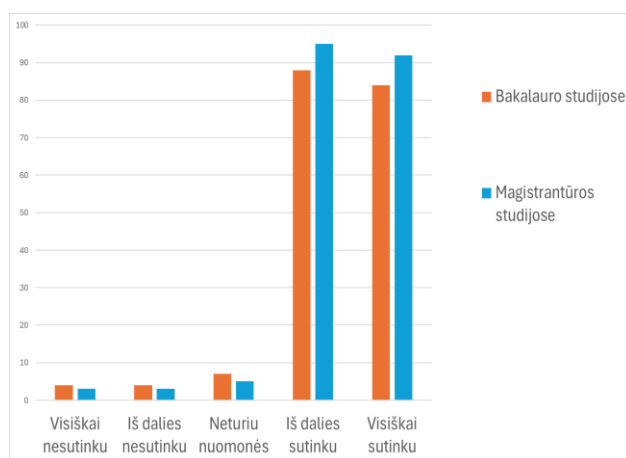
Tyrimo metu buvo įvertinta, ar mišrus mokymas(is) studentams padeda planuoti finansus. Beveik pusę tyrime dalyvavusių studentų iš dalies sutinka, kad šis metodas padeda jiems planuoti finansus, o trečdalis nurodė, kad su tuo visiškai sutinka. Tik penktadalis su tuo nesutiko arba neturėjo nuomonės. Galima pastebėti (pav. 6) kad finansų planavimo klausimas yra aktualesnis tiems, kurie gyvena toliau nuo universiteto, tačiau svarbus visiems, taip pat ir arti, tame pačiame mieste gyvenantiems studentams. Tad galima teigti, jog tiems, kurie atvyksta į universitetą iš tolimesnių miestų, kelionė iki universiteto yra brangesnė ir tai juos skatina rinktis mišrų mokymo(si) metodą, kuris leidžia jiems nevykti į kiekvieną paskaitą gyvai ir taip sutaupyti.

¹ M vidurkis (Mean), kur 1 – nesutinku, 2 – iš dalies nesutinku, 3 – neturiu nuomonės, 4 – iš dalies sutinku, 5 - sutinku

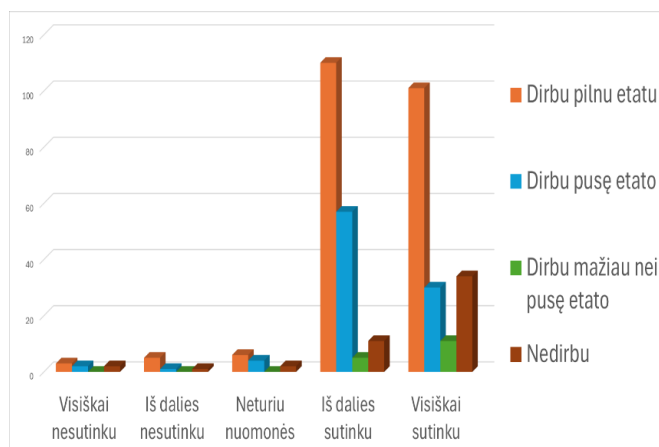
6 pav. *Finansų planavimas priklausomai nuo gyvenamosios vietos*

Taip pat tyrimo metu buvo įvertinta, kad mišrus mokymo(si) metodas padeda derinti studijas ir kitas veiklas. Su tuo iš dalies arba visiškai sutiko tiek bakalauro, tiek magistrantūros studijų studentai (pav. 7), tačiau neženkliai bakalauro studentai yra linkę nurodyti, kad su tuo nesutinka visiškai ar iš dalies, arba neturi nuomonės. Galima daryti prielaidą, kad studijų bei kitų veiklų derinimas yra aktualesnis vyresniems studentams dėl darbinių santykių, šeimyninės padėties, o bakalauro studentams, ypač pirmųjų kursų, studijos būna pagrindinė jų veikla.

7 pav. *Studijų bei kitų veiklų derinamas priklausomai studijų pakopai*

Taip pat su tuo, kad šis mokymo(si) metodas padeda derinti studijas su kitomis veiklomis sutinka beveik visi studentai, nepriklausomai, ar jie dirba ir kokių etatu, ar nedirba (pav. 8). Tad galima teigti, jog studentai, be studijų ir darbo užsiimama kitomis veiklomis.

8 pav. *Studijų bei kitų veiklų derinamas priklausomai nuo darbinių santykių*

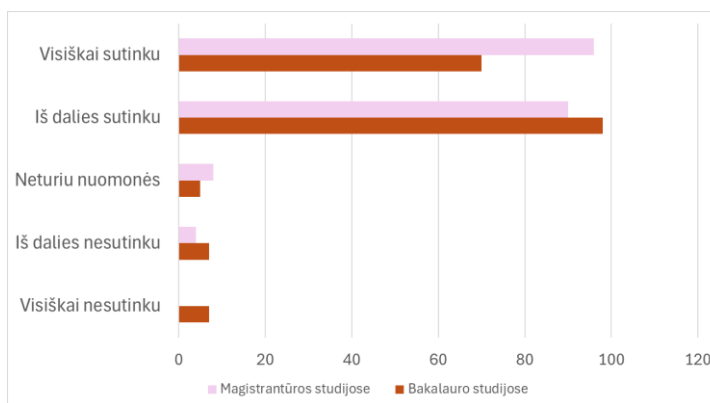
Tad apibendrinant galima teigti, kad tai, jog šis mokymo(si) metodas padeda studentams derinti kitas veiklas bei valdyti savo laiką yra pagrindinės priežastys lemiančios pasirinkti šį mokymo(si) metodą savo studijoms, nepaisant tai, kaip toli nuo universiteto jie gyvena, kokius darbinius santykius turi ir kokioje studijų pakopoje studijuoja.

Antrąjį klausimų bloką su klausimais apie tai, kodėl mišrus mokymo(si) metodas turi teigiamą poveikį studentų mokymosi rezultatams, sudaro 5 klausimai (pvz. padeda sukcentruoti dėmesį, suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai ir kt.). Kiekvienam iš klausimų pateikta 5 gradacijų skalė (nuo visiškai nesutinku iki visiškai sutinku). Pirmo etapo metu buvo nustatyta Chronbacho alfa 0.862, šis koeficientas atitinka patikimumo požymį, tad jokių teiginių nebuvo atsisakyta.

Tam, kad būtų įvertinta, kokios mišraus mokymo(si) savybės lemia geriausius jų mokymosi rezultatus, buvo skaičiuojamas vidurkis (M). Gauti duomenys rodo, kad studentus labiausiai veikia ir motyvuoja studijų proceso lankstumas ir optimizavimas (M=4,29) ir tai, kad šis metodas gerina skaitmeninius įgūdžius taip pat lemia jų geresnius mokymosi rezultatus (M=4,22). Mažiausias vidurkis (M=3,86) nurodo, kad tai, jog šis metodas gali padėti labiau sukcentruoti dėmesį yra mažiausia priežastis, lemianti pasiektus mokymosi rezultatus. Galima teigti, jog modernųjų technologijų laikais dėmesį sukcentruoti tampa vis sudėtingiau, ir mišraus mokymo(si) metodas studentams nepadeda susikcentruoti labiau.

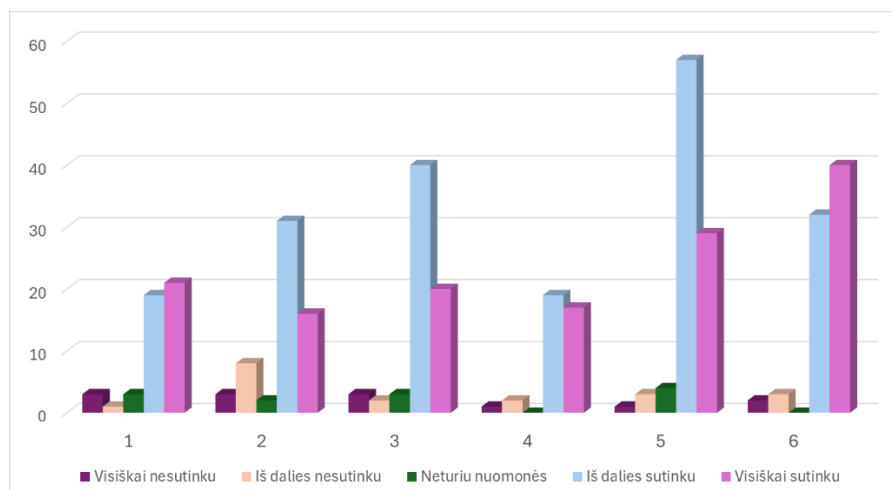
Tyrimo metu vertinta tai, ar, studentų nuomone, juos motyvuoja studijų proceso lankstumas ir optimizavimas ir ar tai turi poveikį mokymosi rezultatams. Su tuo visiškai arba iš dalies sutiko daugiau nei 90% apklausoje dalyvavusių studentų, su tuo visiškai arba iš dalies nesutiko tik 18 studentai, 13 iš visų neturėjo nuomonės. Visgi galima pastebėti (pav. 9), kad su tuo labiau visiškai sutikti yra linkę magistrantūros studijų studentai (96 studentai, kai 70 bakalauro studijose studijuojantys studentai su tuo visiškai sutinka). Taip pat svarbu, kad su tuo, kad mišrus mokymo(si)

metodas motyvuoja savo proceso lankstumu ir optimizavimu visiškai nesutiko tik bakalauro studentai, bei didesnė dalis bakalauro studentų su tuo bent iš dalies nesutiko. Vėlgi, tai gali lemti tai, jog magistrantūros studijų studentai yra įgiję daugiau patirties bei gali asmeniškai palyginti turėtas studijas anksčiau, kurios vyko tradiciniu būdu. Galima daryti prielaidą, jog modernių technologijų naudojimas studijų procese leidžia studentams būti labiau susidomėjusiais procesu bei juos labiau motyvuoja.

9 pav. Studijų proceso lankstumo bei optimizavimo vertinimas pagal studijų pakopą

Taip pat šio tyrimo metu vertinta tai, ar, studentų nuomone, šis metodas suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai. Beveik 90 proc. studentų, dalyvavusių tyrime nurodė, kad šis metodas visiškai arba iš dalies padeda išnaudoti paskaitų laiką tinkamai, su tuo visiškai arba iš dalies nesutiko 8 proc. studentų, o 12 studentų, kurie dalyvavo tyrime, nurodė, kad neturi nuomonės. Svarbu paminėti, kad 50 proc. tyrime dalyvavusių studentų su tuo sutiko tik iš dalies, kai tik kiek didesnė dalis nei trečdalis sutiko visiškai. Daugiausia studentų, kurie su tuo iš dalies sutiko yra magistrantūros studijas pradėję studentai, o daugiausiai su tuo visiškai sutikusių studijuoja paskutiniame magistrantūros kurse. Matoma, kad ir bakalauro studentai, studijuojantys paskutinius metus (3 ir 4 kursuose) su tuo sutinka tik iš dalies. Daugiausiai su tuo, kad šis metodas suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai visiškai arba iš dalies nesutiko 2-o kurso bakalauro studentai. Vėlgi, galima daryti prielaidą, kad studentai, kurie turi įgiję daugiau patirties susijusios su studijomis, jų procesu, vertina tai, kokią naudą gali atnešti mišrus mokymosi metodas ir kaip jis padeda išnaudoti paskaitos laiką tinkamai.

10 pav. Paskaitos laiko išnaudojimo, naudojant mišrų mokymo metodą, vertinimas pagal kursą

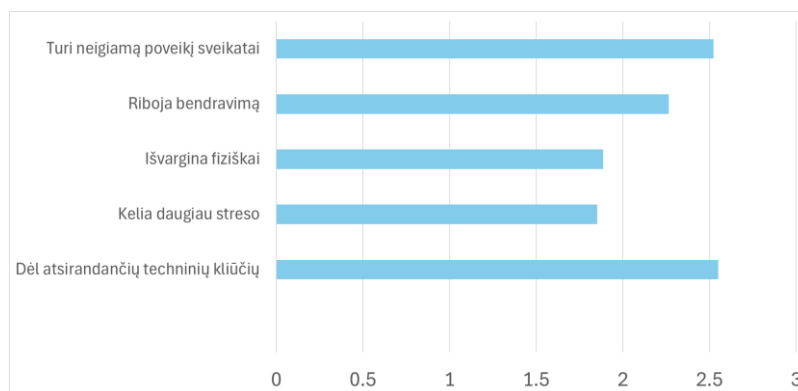
Peržiūrėjus pagrindinius veiksnius, lemiančius geresnius studentų mokymosi rezultatus taikant mišrų mokymo(si) metodą studijų procese galima teigti, kad tai, jog šis metodas suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai ir tai, kad studentus motyvuoja proceso lankstumas, yra pagrindinės priežastis teigiamai veikianti jų mokymosi rezultatus. Su tuo yra linę sutikti didžioji dalis apklausoje dalyvavusių studentų, nepaisant jų studijų pakopos bei kitų demografinių veiksnių.

3.2.3. Neigiamas mišraus mokymo(si) metodo poveikis studentų mokymosi rezultatams

Šio tyrimo metu taip pat tirtos priežastys ir veiksniai darantys poveikį studentams nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo esant galimybei bei tai, kodėl tai gali daryti neigiamą poveikį studentų mokymosi rezultatams.

Ištirti neigiamą šio mokymo(si) metodo pusę buvo pateikti 2 klausimų blokai. Pirmąjį klausimų bloką apie tai, kodėl studentai nesirinktų mišraus mokymo(si) būdą sudaro 5 klausimai (pvz. dėl atsirandančių techninių kliūčių, bendravimo ribojimų ir kt.). Kiekvienam iš klausimų pateikta 5 gradacijų skalė (nuo visiškai nesutinku iki visiškai sutinku). Pirmo tapo metu buvo nustatyta Chronbacho alfa 0,787, šis koeficientas atitinka patikimumo požymį, tad jokių pokyčių nebuvo atsisakyta.

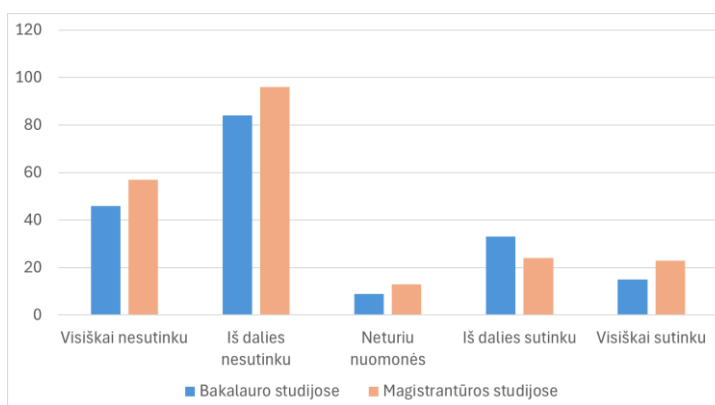
Įvertinti, kokios pagrindinės priežastys lemia nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo, buvo skaičiuojamas vidurkis (M). Duomenys rodo, kad atsirandančios techninės kliūtys yra pagrindė priežastis lemianti nesirinkti mišraus mokymo(si) (M=2.55), (pav. 11). Taip pat kita svarbi priežastis – neigiamas poveikis sveikatai, pavyzdžiui, akims ar nugarai, kuomet didžioji dalis paskaitų organizuojamos nuotoliu arba užduotys turi būti atliekamos kompiuteriu.

11 pav. Priežastys lemiančios mišraus mokymo metodo nesirinkimą

Visgi svarbu paminėti, kad didžioji dalis studentų visiškai arba iš dalies nesutiko su nurodytomis priežastimis galinčiomis lemti mišraus mokymo(si) metodo nesirinkimą. Nors didžiausias vidurkis rodo, kad pagrindinė priežastis nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo yra atsirandančios techninės kliūtys, tačiau su tuo visiškai sutiko tik apie 5proc. studentų, iš dalies sutiko apie 25proc. tyrime dalyvavusių studentų, o su tuo iš dalies arba visiškai nesutiko virš 60 proc. visų tyrimo dalyvių. Tad galima daryti prielaidą, kad nepaisant, iš pirmo žvilgsnio, rimtų priežasčių nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo, studentai visgi yra linkę taupyti savo laiką, finansinius išteklius ir rinktis šį mokymo(si) metodą.

Kiti teiginiai nurodo tą patį. Pavyzdžiui su tuo, kad mišrus mokymo(si) metodas riboja bendravimą visiškai arba iš dalies sutiko tik 80 studentų, o beveik pusę tyrimo dalyvių su tuo iš dalies nesutiko, ketvirtadalis nesutiko visiškai. Atsakymai pateikti bakalauro ir magistrantūros studijų studentų yra labai panašūs (pav 12) ir skiriasi neženkliai. Visgi, kiek didesnė dalis studentų iš magistrantūros studijų su tuo nesutinka, o bakalauro studentai yra labiau linkę su tuo sutikti. Tačiau svarbu paminėti, kad atsakymai parodo, jog tai nėra pakankama priežastis nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo savo studijų procesui. Tad galima daryti prielaidą, jog studentai atvyksta į studijas ne megzti naujų pažinčių, o siekti išsilavinimo ir žinių.

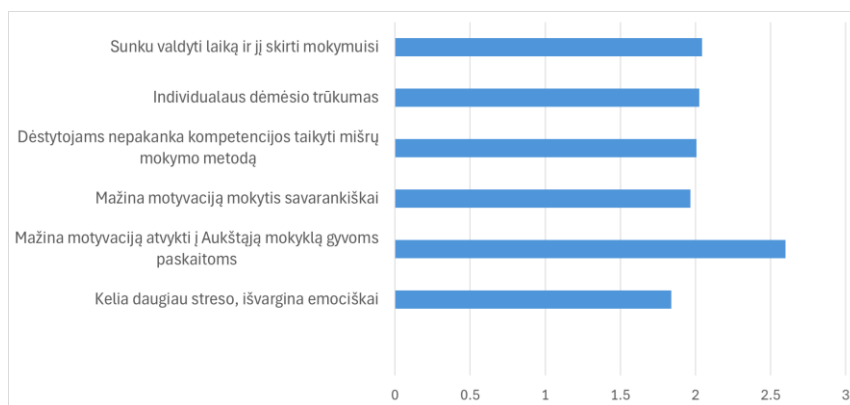

12 pav. Bendravimo apribojimo vertinimas pagal studijų pakopą

Apibendrinant tai, kas lemia studentus nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo galima išskirti kelias priežastis: galimos atsirandančios techninės kliūtys, neigiamas poveikis sveikatai (akims, nugarai ir kt), tačiau visgi mažesnė dalis tyrime dalyvavusių studentų nurodė tai kaip reikšmingas priežastis lemiančias jų pasirinkimą ir yra linkę su nurodytomis priežastimis nesutikti.

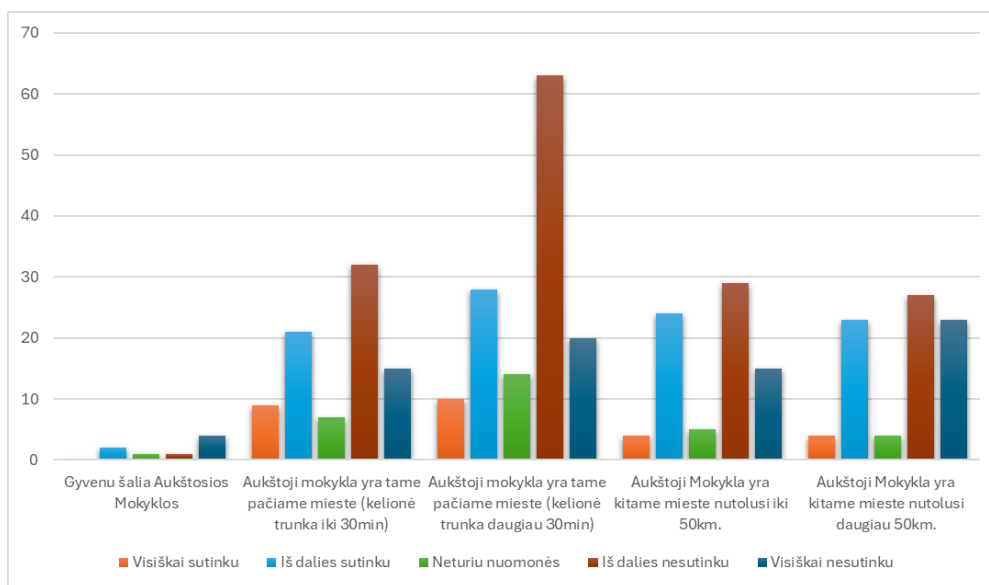
Antrąjį klausimų bloką apie priežastis lemiančias neigiamą poveikį studentų mokymosi rezultatams taikant mišrų mokymo(si) metodą sudaro 6 klausimai (pvz. mažina motyvaciją atvykti į Aukštąją Mokyklą gyvoms paskaitoms, dėstytojams nepakanka kompetencijos taikyti mišrų mokymo metodą ir kt.). Kiekvienam iš klausimų pateikta 5 gradacijų skalė (nuo visiškai nesutinku iki visiškai sutinku). Pirmo tapo metu buvo nustatyta Chronbacho alfa 0,830, šis koeficientas atitinka patikimumo požymį, tad jokių pokyčių nebuvo atsisakyta.

Tam, kad būtų įvertintos priežastys lemiančios neigiamą poveikį mokymosi rezultatams taikant mišrų mokymo(si) metodą, buvo skaičiuojamas vidurkis (M). Duomenys rodo, kad mišrus mokymo(si) metodas mažina motyvaciją atvykti į Aukštąją Mokyklą gyvai (M=2,6), kita pagrindinė priežastis – sunkumas valdyti laiką ir jį skirti mokymuisi, kuomet nėra griežtai apibrėžtų mokymosi valandų (M=2.04). Mažiausiai reikšminga priežastis lemianti neigiamus mokymosi rezultatus, pasak studentų, taikant šį metodą yra tai, jog tai kelia daugiau streso bei išvargina emociškai (M=1,84) (pav. 13). Svarbu paminėti, kad visgi studentai yra labiau linkę nesutikti su pateiktas teiginiais. Nors pagrindinė priežastis lemianti neigiamus rezultatus buvo nurodyta sumažėjusi motyvacija atvykti į Aukštąją Mokyklą gyvai, su tuo visgi, bent iš dalies, nesutiko 40proc. tyrime dalyvavusių studentų, o visiškai nesutiko 20proc. Tik trečdalis studentų su tuo sutiko iš dalies arba visiškai. Taip pat su tuo, kad šis metodas išvargina emociškai ir kelia daugiau streso iš dalies arba visiškai nesutiko 85 proc. atsakiusių studentų. Galima daryti prielaidą, kad studentams yra patogiau prisijungti į paskaitas nuotoliu, nei vykti gyvai, dėl laiko sąnaudų ir „išėjimo iš komforto zonos“, jie nėra linkę įvertinti papildomų naudų, kurios įgyjamos tuomet, kuomet paskaitose dalyvaujama gyvai. Ir tuo pačiu, galimybė dalyvauti paskaitose nuotoliu kelia mažiau streso, nei gyvai auditorijoje.

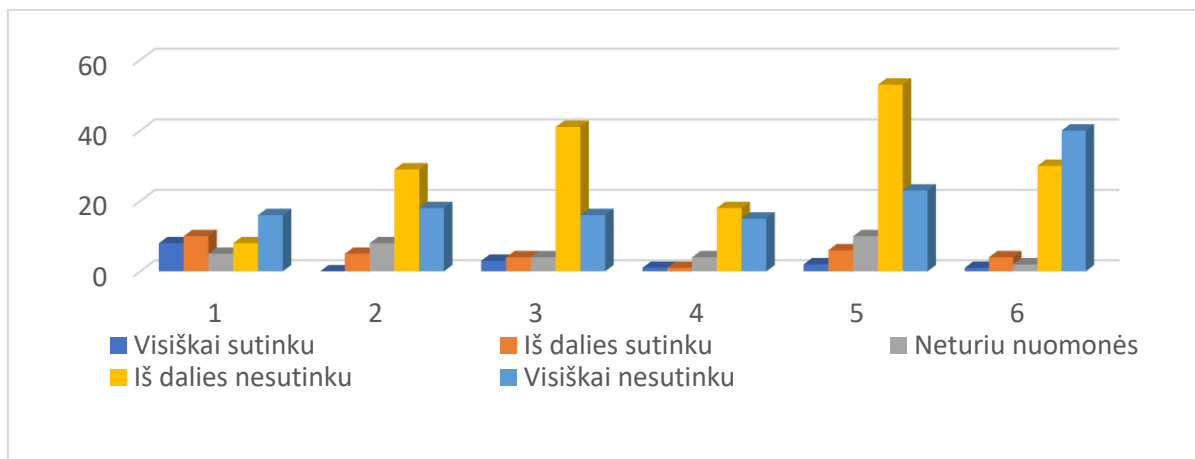
13 pav. Priežastys lemiančios nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo

Siekta išsiaiškinti, ar studentai pažymėjo tai, kaip toli nuo universiteto gyvena, ir kiek ilgai jiems trunka kelionė iki universiteto, yra priežastis lemianti jų motyvaciją atvykti į gyvai vykstančias paskaitas (pav. 14). Visgi galima matyti, kad su tuo visiškai arba iš dalies sutiko beveik visų kategorijų studentai, tiek gyvenantys tame pačiame mieste, tiek ir kituose miestuose. Tad galima daryti prielaidą, kad visiems studentams patogiau į paskaitas prisijungti iš namų, nepaisant jų gyvenamosios vietos ir laiko, reikalingo atvykti iki universiteto.

14 pav. *Gyvenamosios vietos poveikis mišraus mokymo(si) pasirinkimui*

Viena iš labiausiai neigiamai mokymosi rezultatus veikiančių priežasčių buvo nurodytas individualaus dėmesio trūkumas. Siekta išsiaiškinti, ar tai, kuriame kurse studijuoja studentai lemia individualaus dėmesio studijų procese poreikį (pav. 15). Galima daryti prielaidą, kad naujas studijas pradėjusiems studentams (pirmakursiams bakalauro studijose ar pirmakursiams (penktakursiams) magistro studijose individualaus dėmesio poreikis yra svarbesnis, nei tos pačios pakopos studentams jau studijuojantiems tolimesniuose kursuose. 18 bakalauro studijų pakopos pirmakursių su tuo, kad individualaus dėmesio trūkumas yra priežastis lemianti neigiamus jų mokymosi rezultatus taikant mišrų mokymo(si) metodą sutiko iš dalies arba visiškai, kai tuo tarpu tik 7 trečiakursiai ir tik 2 ketvirtakursiai su tuo sutiko iš dalies arba visiškai. Taip pat, tik magistrantūros studijas pradėję 8 studentai sutiko su tuo, kai jau tęsiantys šias studijas 5 studentai su tuo sutiko iš dalies arba visiškai, kad individualaus dėmesio trūkumas gali neigiamai veikti jų mokymosi rezultatus.

15 pav. Individualaus dėmesio trūkumo poveikis skirtingų kursų studentams

Tad apibendrinant galima daryti išvadą, kad neigiamą poveikį, taikant mišrų mokymo(si) metodą studentų mokymosi rezultatams turi mažesnė motyvacija atvyti į gyvas paskaitas universitete, sudėtingumas valdyti savo laiką ir jį skirti mokymuisi bei individualaus dėmesio trūkumas. Tačiau tai, kur studentas gyvena ir kiti rodikliai neturi arba turi labai nedidelį poveikį.

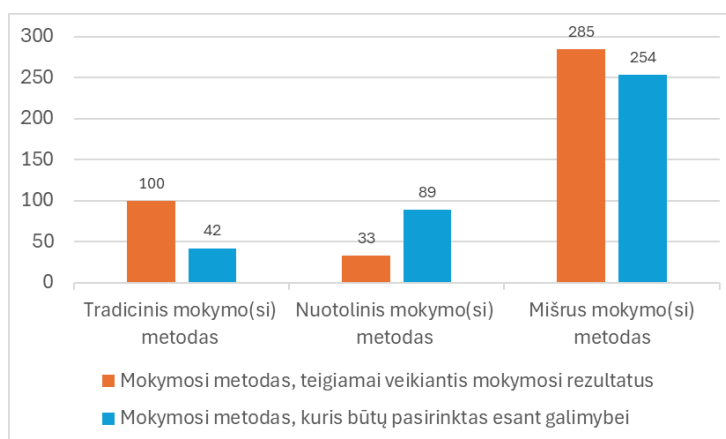
Norint užtikrinti regresinio modelio tikslumą ir patikimumą, yra svarbu patikrinti koreliacijas tarp kintamųjų (Žiūrėti pav. X). Tai padeda nustatyti sąryšius tarp kintamųjų ir užtikrina tinkamą regresinę analizę. Pasirinkta Pirsono koreliacijos analizė, kuri parodo, kaip kintamieji susiję tarpusavyje. Koreliacijos koeficientas gali būti nuo -1 iki 1: jei jis lygus nuliui, ryšys yra labai silpnas arba jo nėra; jei -1 arba 1, tai laikoma, kad koreliacija yra aukšta ir labai stipri. Teigiamas skaičius rodo teigiamą koreliaciją, neigiamas - neigiamą. Jei p reikšmė yra mažesnė už 0,05, tai rodo, kad kintamųjų koreliacijos koeficientas yra statistiškai reikšmingas. Taigi, atlikus koreliacijos analizę, galima įvertinti kintamųjų sąryšius ir pasiruošti tolimesnei regresinei analizei, siekiant gauti tikslesnius prognozes arba išvadas. Siekta nustatyti, ar, studento nuomone yra linkęs rinktis konkretų mokymosi metodą atsižvelgiant į, jo nuomonę, mokymosi metodą, kuris teigiamiausiai veikia jo mokymosi rezultatus.

Pagal gautus duomenis galima nurodyti, kad tai, kokį mokymosi metodą rinksis studentai priklauso nuo to, kokį poveikį jis turi jo mokymosi rezultatams, kadangi p vertė yra < 0.05 , tad koreliacija yra statistiškai reikšminga.

	Mokymosi metodo pasirinkimas	
	Pirsono koreliacija	p
Mokymosi metodo poveikis mokymosi	0.382**	<.001

16 pav. Mokymosi metodo pasirinkimo ir mokymosi metodo poveikio mokymosi rezultatams koreliacija

Vienoda dalis tyrime dalyvavusių studentų, turint galimybei rinktūsi mišrų mokymosi metodą ir tiek pat studentų mano, kad šis studentas turi didžiausią poveikį jų mokymosi rezultatams (pav. 17), po 66proc. tyrime apklaustų studentų. Tačiau visgi 25proc. studentų mano, kad tradicinis metodas labiausiai teigiamai veikia jų mokymosi rezultatus, kai tuo tarpu tik 11 proc. būtų linkę rinktis šį metodą. Tik apie 9 proc. studentų galvoja, kad nuotolinis mokymosi metodas teigiamai veikia jų mokymosi rezultatus, kai beveik ketvirtadalis apklaustų būtų linkę rinktis šį metodą.

17 pav. *Mokymo(si) metodo poveikis mokymosi rezultatams ir mokymo(si) metodo pasirinkimas*

Apibendrinant galima teigti, jog studentai yra linkę ir nori rinktis mišrų mokymo(si) metodą savo studijų procese bei nurodo, kad tai teigiamai veikia jų mokymosi rezultatus. Mišrus mokymo(si) metodas yra taikomas įvairiai studijų procese (tiek vykdomos nuotolinės/hibridinės paskaitos, tiek naudojami įvairūs metodai bei technologijos). Studentus labiausiai šį metodą rinktis skatina studijų galimybė derinti kitas veiklas su savo studijomis bei tuo pačiu galimybė geriau planuoti savo laiką. Šis metodas padeda studentams pasiekti geresniu mokymosi rezultatų motyvuodamas juos proceso lankstumu, suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai, taip gerina ir jų skaitmeninius įgūdžius. O pagrindinės priežastys, skatinančios nesirinkti mišraus mokymo(si) metodo išlieka galimos techninės kliūtys bei galimas neigiamas poveikis jų sveikatai. Taip pat, mišrus mokymo(si) metodas, kuomet yra taikomos nuotolinės arba hibridinės paskaitos, mažina motyvaciją studentams atvykti gyvai į Aukštąją Mokyklą į gyvus užsiėmimas, bei tai taip pat mažina motyvaciją mokytis savarankiškai, kas gali turėti neigiamą poveikį jų mokymosi rezultatams.

3.3. Mišraus mokymo poveikis studentų mokymosi rezultatams (dėstytojų perspektyva)

Tyrimo metu apklausti 7 dėstytojai dėstantys skirtinguose Lietuvos miestuose esančiuose Universitetuose, tiek valstybiniuose Universitetuose, tiek privačiuose. Apklausant juos buvo svarbu išsiaiškinti, kodėl jie pradėjo taikyti ir kodėl tęsia šio metodo taikymą, kokiais būdais jie tai daro ir kokių mokymosi rezultatų tai leidžia pasiekti studentams.

3.3.1. Priežastys lėmusios mišraus mokymo metodo taikymą

Viena pagrindinių priežasčių, kaip nurodė dėstytojai, dėl kurios Universitetuose buvo pradėtas taikyti mišrus mokymo metodas (iš pradžių pilnai nuotolinis, vėliau – mišrus), buvo globali situacija ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje t.y. karantinas dėl Covid-19 pandemijos: „*Aš manau, kad paskatino tas pats, kas visą pasaulį paskatino, tai yra pandemija, kada mes buvom priversti pereiti pilnai į kompiuterį ir pilnai į nuotolį.*“ (A), <...> *didelis postūmis buvo, kaip suprantama, Kovidai. Kovidu metu visi perėjome į nuotolį ir iš pradžių.*“ (B), „*Kaip ir daugumai, pirmiausia, tai aplinkybės sukeltos Kovidu, visi tuomet turėjome atrasti tuos būdus kaip tęsti tas studijas, ir iš vyriausybės gavome nurodymus, kad negalima gyvai dėstyti.*“ (G). Tad galima teigti, kad karantinas buvo pagrindinė iš priežasčių, leidusių visiems įvertinti gerą patirtį dėstant tokiu būdu ir padėjo įvertinti to naudą: <...> *pamatėm kad yra daug tokių galimybių inkorporuoti tą hibridinį mokymą taip, kad tai būtų į naudą studentams ir būtent pedagoginę naudą atneštų.*“ (A), „<...> *tiek studentams tiek man norėjosi išsaugoti tuos gerus dalykus, kurie atsirado dirbant nuotoliniu būdu* <...>“ (C), <...> *bet po to pajautėm, kad pripratom prie tų patogumų, darbas, mokslai iš namų prie savo kompiuterio, nesinorėjo grįžti pilnai į tą pirminį variantą* <...> (G). Tad pagal dėstytojų išsakytus teiginius, galima teigti, kad karantino metu įgyta patirtis dėstant nuotoliniu būdu leido pajauti tiek pedagoginę naudą, tiek laisvę dirbti ir mokytis, bei patogumą atlikti darbinės funkcijas iš namų.

Kita priežastis, kuri taip pat leido įgyvendinti ir nuotolinį dėstymą karantino metu, tai skaitmenizacija ir technologijų raida: <...> *tai šiuo atveju aš manau, kad irgi lėmė ir tai, kokiame pasaulyje mes gyvename – skaitmenizacija* <...> (D), „<...> *tai gal ir pačių technologijų raida kiek įtakojo prisiliesti dar iki Kovidu prie to mišraus*“ <...> (G). Galima daryti prielaidą, kad jei tokie apribojimai, kurie buvo įvesti Covid-19 pandemijos metu būtų įvesti gerokai anksčiau, pavyzdžiui, prieš 20 metų, tuo metu nebūtų buvusių galimybių ir išteklių pradėti taikyti nuotolinį/mišrų mokymą. Taip pat, viena iš priežasčių, kodėl buvo išlaikytas mišrus mokymo metodas ir po karantino – studentų pasiekiamumas ir galimybė jiems suteikti studijas nepaisant to, kad jie dirba ar gyvena toli nuo Universiteto: „<...> *bet iš tikrųjų ten buvo einama link to, ir kadangi na mokymasis tampa prieinamas visiems ir iš tikrųjų lankstumo atžvilgiu žiūrint į patį besimokantį tai aš manau kad visos aukštosios mokyklos ieškojo būdų kaip padėti, kad kuo daugiau studentų būtų* <...>“ (D), „<...> *ir taip aš turiu*

tokį kursą, įvadas į studijas <...> pagrindinis tas mišrus dėl to, kad dalis iš jų nespėja atvažiuoti dėlto, kad negauna vizų ir vieni atvažiuoja jau rugpjūčio mėnesį, o kiti, žinokit, tik gruodį.“ (E). Toks mokymo būdas padeda įtraukti ne tik šalies studentus, bet ir suteikia galimybes paprasčiau į studijas ir Universiteto aplinką integruoti užsieniečius, kurie renkasi studijas mūsų šalyje, o tai yra vienas iš rodiklių, kurių siekia šalies universitetai (Ministerija skirs stipendijas užsienio lietuviams, norintiems magistratūrą studijuoti Lietuvoje, 2023).

Tad galima teigti, kad pagrindė priežastis lėmusi mišraus mokymo paplitimą ir naudojimą – Covid-19 pandemija ir ją sekę vyriausybės keliami reikalavimai. Tuo pačiu, skaitmenizacija bei technologijų pažanga leido sėkmingai pritaikyti mokymo aplinkas nuosekliai studijų proceso organizavimui ir studentų įtraukimui bet kuriuo metu ir skirtingų globalių sąlygų.

3.3.2. Dėstytojų požiūris bei pasiruošimas taikyti mišrų mokymo metodą

Dauguma tyrime dalyvaujančių dėstytojų turi teigiamą požiūrį į mišraus mokymo metodo taikymą ir dėl savo dėstomų dalykų specifikos ir išvelgiamos pedagoginės naudos bei matomos naudos studentams taiko šį metodą: „*Aš tiesiog manau, kad turi būti lanksčiau, manau kad yra labai svarbu lankstumas. Aš manau, kad reikia pasitikėti dėstytojais, kad jie geriausiai žino kaip jų dalyką reikia ištransliuoti <...>“ (A), „Tai tada labai greitai viskas pasikeitė <...>, tai aš dabar vis dar naudoju teamsus ir susirašinėjimus įvairiems su studentais, pagrinde susirašinėjimas, bet taip pat su dėstymui, <...> (B), „Džiaugiuosi, kad turime tokią galimybę, kad žiūrime lanksčiai į studentus ir į dėstytojus. Ir šiaip manau, kad tas mišrus tiek taikant technologijas, kaip nurodėte, arba vykdant kartais nuotolį, studentus motyvuoja <...>“ (G). Tad galima teigti, kad dėstytojų požiūris yra teigiamas, nes tai pagelbėja konkrečiuose jų dėstomuose studijų dalykuose išdėstyti dalyko medžiagą ir įtraukti studentus, pagelbėja studijų procese, bei suteikia dėstytojui laisvę. Dėstytojas yra geriausiai savo dalyką išmanantis specialistas, tad jis turi turėti teisę pritaikyti savo metodus ir žinias geriausiai.*

Tačiau keli dėstytojai, jei turėtų galimybę rinktis, visgi grįžtų prie anksčiau taikymo tradicinio mokymo, arba dabartiniame taikomame mišriame neįžvelgia konkrečios naudos bei privalumų: „*<...> tai visada žiūrėjau „tai va dar vieną kažkokį čia man, aš ir taip gerai gyvenu ir gyvenimas ir taip yra tobulas“ ir čia dar kažką tai mokinkis, kažkokias technologijas kai man ir taip gerai yra gyventi“ (B), <...> nes jei būtų mano pasirinkimas, tai aš nesirinkčiau (miršaus), tai yra sunku.“ (E), „bet aš manau kas ji turi būti ribojamas, vis dėlto turėtų būti auditorijoje, ypatingai egzaminai, todėl arba jeigu tai yra hibridinis egzaminas, tai tada reikėtų keisti visą metodiką ir pergaltoti užduotis taip kas studentas negalėtų iš tikrųjų naudotis <...>“ (E). Galima daryti prielaidą, kad visgi dalis dėstytojų yra linkę nekeisti savo taikomų metodų ir vertina tai, prie ko yra įpratę. Taip pat tai, jog mišraus metodo taikymas gali reikalauti daugiau laiko ir pastangų verčia dėstytojus turėti*

neigiamą nuomonę apie šį metodą, arba mano, jog jo metodiką dar reikėtų tobulinti. Tačiau visgi, labiau neigiamai šį metodą yra linkę vertinti vyresnio amžiaus dėstytojai.

Taikant mišrų mokymo metodą yra labai svarbus paties dėstytojo vaidmuo bei jo prisitaikymas naudoti šį metodą, bei jo turimos žinios bei gebėjimai, iš to, mokymo procese, kartais kyla ir iššūkiai: „<...> *tai vat dėlto varom juos į auditoriją atsiskaityti <...> ir tu turi surasti tuos tokius labai stiprius filmukus ar kokį nors turinį ir parodyti juos ten, kur nori užfiksuoti ir, per semestrą, kokiuose penkiose vietose, raktinius dalykus <...> (B), “ <...> *tai vat šiuo atveju paskaitų metu tu turi keisti pačią paskaitos struktūrą kad vis dėlto būtų ta mini refleksija <...> “ (D), <...> *turi būti pokytis ir greičiausiai mes turėtume grįžti prie tų tradicinių, prie tų tradicinių egzaminų <...> “ (D), <...> *tai vėlgi dėstytojui reikia labai stipriai na variuoti, pagalvoti <...> tai galbūt didesnis iššūkis dėstytojams, gerai pagalvoti, kokias užduotis skirti tai daliai kuri yra gyvai, kontaktiniai, ir būtent tos kompetencijos kurios būtinos kad jie jas įgytų <...> (F). Visgi dėstytojai mano, kad atsiskaitymai, ypatingai egzaminai, turėtų būti organizuojami gyvai auditorijoje užtikrinant akademinę etiką. Taip pat labai svarbu, mišriu būdu studentams pateikti tinkamą medžiagą bei užduotis, dėstytojas turi atrinkti ir pateikti medžiagą taip, kad studentui tai būtų naudinga ir jis gebėtų dirbti su pateikta medžiaga bei tai suteiktų jam galimybę įgyti reikiamų kompetencijų, o tai dažnai dėstytojui gali užimti daugiau laiko, ir vėlgi, tai gali būti viena iš priežasčių, kodėl dėstytojas nesirinks mišraus mokymo metodo ir taikys tradicinius metodus tam, kad jam būtų paprasčiau dirbti.****

3.3.3. Mišraus mokymo metodo taikymo privalumai

Tačiau nepaisant visų iššūkių, su kuriais susiduria dėstytojai taikant mišrų mokymo metodą, jie įžvelgia daug privalumų bei naudų taikant šį metodą. Vienas iš tyrimo metu išryškėjusių privalumų – informacijos prieinamumas studentams: „<...> *kad gali parodyti tam tikrą medžiagą, kurios tiesiog tuo metu Lietuvoje nebuvo <...> Jeigu jie nebūtų išgirdę teorijos, filmukas jiems neužsifikuotų, o jie girdėjo tas teorijas ir filmukas <...> ir kai jie pradėjo man rašyti egzaminus, jie pradėjo naudoti stipriai terminus iš to filmuko, na tas filmukas supaprastina, įtaigesnis buvo filmukas, <...> “ (B), „<...> *jeigu nebūtų to įrašo, tai gal jie būtų turėję ieškotis kažkokios tai pagalbos iš kolegų, gal daugiau konsultuotis su manim, o gal būtų tiesiog praleidę ir taip neįsisavinę kažkokių taisyklių niuansų.*“ (C), „<...> *tai gali prisijungti lengvai studentai, lengvai rasti, tai nėra greitai ištrinama jeigu jiems reikėtų pasižiūrėti kažko <...> (D). Galima teigti, kad mišraus metodo taikymas ir jo būdais pertekta medžiaga leidžia studentams geriau įsiminti mokomąją medžiagą, padėti įsidėmėti svarbiausius dalykus. Taip pat, esant poreikiui studentai gali pasikartoti medžiagą pagal dėstytojų pateiktus šaltinius/paskaitų įrašus arba rasti daugiau juos dominančios informacijos. Visa tai studentui suteikia galimybę mokytis savo tempu, gauti visą reikiamą medžiagą ir informaciją, kuri**

galėtų jam padėti atsakyti į kylančius klausimus, jis tai gali daryti iš jam patogios vietos bei jam patogiu laiku.

Kitas privalumas, su kuriuo susiduria tiek studentai, tiek dėstytojai – užduočių atlikimas kompiuteriu per įvairias platformas: „<...> Šios konsultacijos gavosi efektyvesnės galų gale, jie pasidalina ekraną ir aš galiu ten tam ekrane jiems pasakyti tiksliai, ten kurioj eilutėje kokia klaida, <...> ir man jų atvirus atsakymus, kur yra esė, ten daug lengviau ištaisyti yra, kada jie parašyti kompiuteriu <...> tiesiog yra daug efektyvesnis procesas taip juos egzaminuoti“ (A), „ <...> jungimosi pagalba, jinai palengvina studentams užduočių atlikimą <...> jie atlieka užduotis čia pat, jie ieško informacijos, jie dirba su ta informacija, tai irgi galima variuoti <...> (F). Studentams yra patogiau užduotis atlikti kompiuteriu, jie turi galimybę, esant poreikiui, rasti informaciją lengviau, o jei tai yra egzaminas ar kitas atsiskaitymas, tik atlikę testinę dalį, jie gali matyti ir savo rezultatus. Patiems dėstytojams labai patogu atlikti vertinimus, jiems paprasčiau įskaityti studentų atsakymus, nes kaip nurodo dėstytojai, skaityti ranka parašytus atsakymus jau tampa sudėtinga. Taip pat, seminarai per Teams platformą padeda paskirstyti laiką tarp skirtingų studentų grupių bei duoti geresnį grįžtamąjį ryšį, nei auditorijoje.

Taip pat, taikant mišrų mokymo metodą, studentų lankomumas bei bendra jų įtrauktis į paskaitas yra didesnė, nei paskaitas vykdant tradiciniu būdu: „*Taip gaunasi kad yra didesnė įtrauktis <...> tu esi online, reiškia kad net patys didžiausi ne lankytojai neturi pasiteisinimo, net jeigu tu išvažiavai kažkur į komandiruotę į Italiją, vis tiek gali prisijungti prie interneto. Ir gavosi taip, kad geresnis lankomumas (A), „ <...> netikėta galimybė šitaip dirbant, pavyzdžiui jeigu komandoje vienas studentas na kažkaip sirguliuoja <...> jis sėdi namuose bet jis nesijaučia blogai tai gynimo metu <...> jo komandos draugas ar draugė yra auditorijoje ir prijungia prie teams, <...> ligonis sudalyvauja irgi ir gauna pažymį, <...> užsieniečiais ten kažkur reikėjo grįžti staigiai į Gruziją, tai prisijungė iš Gruzijos nebuvo ten didelės bėdos.“ (C), <...> va, tai sakyčiau vienas iš privalumų yra lankomumas padidėjęs, padidėjęs lankomumas, kad studentas vsitik gali prisijungti ir tegu, sakau, ne 100proc viską pagauti, bet vis dėlto jisai pasigauna informacijos, to ką reikia atlikti, to kažkokio tai vertybių ugdymo jisai gali prie to prisidėti.“ (E). Tad galima teigti, jog tai, kad studentams yra suteikta galimybė dalyvauti nuotoliu, motyvuoja juos prisijungti prie paskaitos nepaisant to, ar jis serga, ar yra užsienyje ar dar dėl kitų priežasčių negalėtų dalyvauti gyvai vykstančioje paskaitoje ir dėstytojai labai vertina studento norą įsitraukti į paskaitą ir joje dalyvauti, galbūt ne visu pajėgumu, bet kaip nurodo dėstytojai, tai yra geriau nei visiškas paskaitos praleidimas.*

Vienas iš svarbių privalumų, kuriuos vertina ir dėstytojai, tai lankstumas, kuris leidžia derinti savo asmeninį gyvenimą su darbu ir kitomis veiklomis tiek patiems dėstytojams, tiek

studentams: <...> Nuotolinis būdas šiuo atveju prideda tokį lankstumą kad kadangi yra suplanuoti, suplanuoti užsiėmimai kelioms grupėm, studentas gali ateiti į vienos grupės nuotolinę konsultaciją, kitos, jis gali prisijungti iš namų dirbdamas nebūtinai ateiti į universitetą į klasę kažkur tai yra lankstumas <...> (C), „<...> jie gali prisijungti na ar iš darbo vietos na būdami ir klausyti paskaitų, gali keliauti, ir teko kartais taip vesti paskaitų, kad studentas važiuoja iš darbo, arba jisai na sakykim kažkur yra ir tai yra natūralu <...> tai iš kitos pusės ir dėstytojui patogiu, jisai gali iš tam tikros vietos skaityti, tai čia ir taip ir taip gali būti <...>“ (D), „<...> tai yra dažniausiai yra dirbantys, turintis šeimas, vaikus ypatingai, ir mažiukus vaikus, mažamečius, nes tai yra jauni žmonės, kur vaikams reikia ypatingai daug tėvų dėmesio, <...> yra gyvenimas, yra situacija, va studentas, pavyzdžiui, nežinau, pasitempė koją, ar susilaužė koją, na tai dabar man užsispirti kad jo nėra auditorijoje, aš tikrai ne manau, kad tas yra lankstumas, gal taip, jisai neatliks tam tikros užduoties, kur jisai nedalyvauja ir tai yra neįmanoma, bet jisai sudalyvaus klausydamas, jeigu jisai turi tokių interesų, ir dažniausiai jį turi, tai čia nėra problema <...>“ (F). Galima teigti, kad galimybė lanksčiau derinti skirtingas veiklas studentams sukelia didesnį pasitenkinimą mokymo(si) procesu, suteikia galimybę sudalyvauti didesnėje dalyje paskaitų bei atlikti užduotis, gauti reikiamas žinias. Studentui ir dėstytojui yra suteikiama galimybė dalyvauti procese iš skirtingų vietų nepaisant ligos ar kitos traumos. Tiek studentai, tiek dėstytojais jaučiasi geriau turėdami galimybę derinti asmeninį gyvenimą su darbu/studijomis. Prieš mišraus mokymo(si) metodo taikymą, susirgus ar, pavyzdžiui, susilaužius ranką ar koją, studentas būtų atitrauktas nuo mokymosi proceso, praleistų didelę dalį kurso bei, tai neigiamai veiktų jo mokymosi rezultatus, o šio metodo taikymas leidžia jam likti aktyviu studijų proceso dalyviu. Tuo pačiu, iš to kyla kitas privalumas, kurį suteikia mišrus mokymo(si) būdas dėl savo lankstumo – mažesnės laiko sąnaudos: „<...> na todėl, kad pirmiausia sakykim jie gali, laiko sąnaudos, tai pirmiausia, nes laikas šiais laikais yra labai brangus iš tikrųjų <...>“ (D), „<...> tikrai turiu daugiau laiko ir sau ir šeimai, o ir mano atliekamas darbas nuo to nenukentėjo, bet jų studentų rezultatai tai rodo, tai nebenorėčiau grįžti <...>“ (G). Taip pat, tiek dėstytojams, tiek studentams dėl tokio mokymo(si) proceso leidžia sutaupyti laiko tiek pasiruošimui, tiek vykimui iki Universiteto ir jį panaudoti kitose veiklose, pavyzdžiui, skirti šeimai. Tuo pačiu, taip yra mažiau pavargstama: „<...> sėdėdami šiltai jie pas save namie, matydami ką aš darau ant ekrano, gaudami instrukcijas kaip tai patys padaryti, jie tiesiog mažiau išvargsta <...>“ (B), <...> nu nes ką reiškia po 9:10 dabar baigti tą dieną darbo, <...> nu dabar žmogus po paskaitų važiuos kelias valandas tamsoj, pavargęs, nes nuovargis tai didžiulis <...>“ (F), <...> Nu ir šiaip, studentai jaučiasi labiau pailsėję, man atrodo, kai pavyzdžiui ryte 8-ai valandai nereikia per kamšius važiuoti į universitetą, o ramiai iš namų gali prisijungti.“ (G). Tad galima teigti, jog dėstytojais pastebi studentų nuovargį, pavyzdžiui, paskaitų

metu gyvai ir įvertina, kad studentai yra labiau pailsėję ir mažiau pavargę, jei dalis paskaitų vyksta nuotoliniu būdu ir tai, jog dalis paskaitų vyksta nuotoliu nekenkia mokymo procesui ir netgi yra vienas iš privalumų siekiant didesnio pasitenkinimo studijų procesu.

Tad apibendrinant galima teigti, kad dėstytojai išvelgia gausą mišraus mokymosi privalumų, kurie pagerina visą studijų procesą. Jiems yra paprasčiau pateikti informaciją studentams, bei lengviau įvertinti studentų atliktas užduotis. Dėstytojai išskiria ir geresnį lankomumą, kas veikia ir galutinius studentų mokymosi rezultatus. Taip pat tai lemia ir sumažėjusį nuovargį bei skatina ugdyti įvairias vertybes.

3.3.4. Mišraus mokymo metodo taikymas studijų procese

Tam, kad mišraus mokymo metodas būtų taikomas tinkamai ir turėtų pridėtinę vertę, dėstytojai naudoja daug skirtingų įrankių bei metodikų. Vienas iš pagrindinių įrankių – kompiuteris, kuris atveria daug įvairių galimybių naudoti skirtingus įrankius bei metodikas: „<...> *paskaita vyksta gyvai, bet jie savo telefonuose ar kompiuteriuose <...> kažkuriuo paskaitos metu aš jiems duodu testuką, kuris yra labai trumpas, dešimties minučių iš praėjusios paskaitos <...>*“ (A), „<...> *kad didelės srautinės paskaitos, kuriose studentai dirba su kompiuteriais, konkrečiai <...> reikia daryti nuotoliniu būdu <...>*“ (B), „*Kadangi ir to gyvo kontakto turim, tai pas mane studentai ateina su savo asmeniais kompiuteriais, ir čia ir dabar užduotis atlieka, pavyzdžiui įkelia į moodlą*“ (G). Galima teigti, kad kompiuterių naudojamas ir vykstant gyvoms paskaitoms suteikia galimybę turėti interaktyvias paskaitas ir išnaudoti paskaitos laiką tinkamai, tai taip pat palengvina darbą dėstytojams bei studentams realiuoju laiku. Kadangi, kaip jau ir minėta, tapo įprasta naudoti kompiuterius savo mokymosi procese, dėstytojai pasitelkia įvairias internetines platformas bei kitus technologinius įrankius: „<...> *tuose teamsuose, ten savo failuose arba kai kurie google docs‘uose, ir periodiškai jie turi įkelti per moodle per turnitin įkelti ir patikrinti plagiatui <...> šiaip aš ir naudoju moodle egzaminams ir testams, tada kai klasė yra pakankamai maža <...>*“ (A), „<...> *šiaip labai mėgstu rodyti visokius filmukus trumpus, apibendrinti teorijai, arba pradėti įvairias diskusijas, tai kad ir YouTube, net TikTok esu panaudosi kartą <...>*“ (G). Galima daryti prielaidą, kad dėstytojai yra linkę prisitaikyti prie savo studentų, pateikti jiems mokomąją medžiagą tiek studentams, tiek jiems patiems patogiu būdu, bei vykdyti užsiėmimus bei atsiskaitymus skirtingais būdais, stengiantis išgauti geriausią rezultatą.

Taip pat, įgyvendinant mišrų mokymo metodą, universitetuose dalis paskaitų ar seminarų yra vykdomi nuotoliniu būdu, kuomet tiek dėstytojai, tiek studentai gali prisijungti prie užsiėmimo iš skirtingų, jiems patogių vietų, ir sėkmingai įgyvendinti mokymo procesą: „<...> , o darbo prasme tai ar tu sėdėsi su savo laptopu ar čia kur nors atsisėdus auditorijoje, ar tu sėdėsi

namie patogiai įsitaisęs prie savo darbo stalo, nėra skirtumo <...>“ (B), „<...> kitas dalykas, tai virtualios, na nuotolinės paskaitos daugiau orientuojamos, kad jos būtų teorinė medžiaga, o praktikumai būtų gyvai <...>“ (D), „<...> antroji, trečioji savaitė yra nuotoliu, tai jie jungiasi iš įvairiausių vietų <...> kažkas jungiasi iš namų, kažkas jungiasi iš darbo, kažkas būna taip kad sako „(F). Pagal tai galima daryti prielaidą, kad vėlgi, dėstytojai yra linkę pritaikyti kursą taip, kad jis būtų patogus visiems proceso dalyviams, jei paskaitos ar seminarai yra organizuojami nuotoliu – mokomoji medžiaga taip pat yra pateikiama tikslingai, atsižvelgiant į paskaitos dėstyto būdą (gyvai/nuotolis), dėstytojai taip pat yra linkę prisitaikyti prie to, iš kur studentas jungiasi prie paskaitos ir kokios jo galimybės dalyvauti. Taip pat, kartais yra naudojamas ir hibridinis metodas, kuris yra mišraus mokymo dalis, kuomet dalis studentų yra gyvai auditorijoje, o dalis jungiasi iš namų ar kitos vietos: „<...>aš manau čia buvo graži praktika, kai studentai, dalis studentų jungėsi per nuotolį ir susigrupavo, ten buvo nedidelė grupė studentų, studentai susigrupavo ir sako „mes ją prijungsime nuotoliu per savo messenger“ ar kažkokią kitą platformą, <...> jie nuėjo į kampą ir pasijungė tą studentę ir jie dirbo <...>“ (E), „Taikau hibridinį. Tai aišku labai priklauso nuo to kokio tipo tai yra užsiėmimas <...> buvo studentė man rašo iš ryto „aš atsiprašau, prabudau iš ryto su temperatūra, ir negaliu, ir na pilietiškai kad ir važiuotų, ar galėtų sudalyvauti nuotoliu, tai tuoj pat aš <...> tuoj pat sukūriau nuotolinį prisijungimą ją prijungiau ir jinai galėjo klausyti“ (F). Hibridinis metodas, galima teigti, yra naudingas tuo atveju, kuomet studentas dėl nenumatytų priežasčių negali atvykti gyvai, tačiau yra linkęs gauti teorinę medžiagą ir kaip galima daugiau sudalyvauti mokymo procese. Kaip nurodo dėstytojai, šis metodas nėra labai naudingas seminarų/praktinių užsiėmimo metu, kadangi nėra galimybės studentams esantiems gyvai paskaitoje, ir tiems, kurie prisijungia nuotoliu, pilnavertiškai ir vienodai sudalyvauti užsiėmimuose.

Dėstytojai taip pat taiko ir kitus metodus, kurie yra įtraukiami į mišraus mokymo sąvoką: „tai mano studentai mokosi daryti tyrimus - darydami tyrimus, pagal visokių kompanijų ir įmonių užduotis“ (A), „<...> konsultacija, jinai įimituoja studento, būsimo darbuotojo, situaciją, kad jisai turi kažką tai padaryti ir jam neužtenka jo vieno žinių, jis eina ir klausinėja kitus kolegas <...> darbą komandomis, jeigu yra daromas namų darbas tai tokį pat pažymį gauna abu komandos nariai kartu daro, kartu diskutuoja, tuo pačiu vienas kitą paskatina,“ (B), „smegenų šturmas, <...>, tai yra tai yra dalis darbo visgi vyksta rengiant kažkokius tai raštus ar vertinimus atlieka (F), „Tai manau ir šiaip, visoks ten darbas komandose ir panašiai gal kiek tas mišrus, kai kuriai medžiagai ir tą apverstą klasės metodą taikau. <...> (G). Tai, kokie metodai bus pritaikyti, labai priklauso nuo mokomojo studijų dalyko, jo specifikos. Dėstytojai yra linkę mokomąjį dalyką pritaikyti taip, kad įgautos žinios bei gebėjimai atliptų realias situacijas bei galimas tolimesnes darbinės patirtis. Jei

studijų dalykas yra labiau teorinis, ir nereikalauja tam tikrų metodų taikymo bei specifinių kompetencijų ugdymo pvz. projektų darymo, darbo grupėse, dėstytojai vis tiek yra linkę pajvairinti mokymo procesą, kaip galima daugiau įtraukti ir sudominti studentus.

Taip pat, mišraus mokymo taikymas suteikia daugiau galimybių mokytis savarankiškai, yra pritaikomas savarankiškas mokymasis: „*Kitas dalykas, kurį išlaikėme nuo karantino laikų, tai įrašai paskaitų, pratybų įrašai*“ (C), „*atveju man yra patogiu, kitas dalykas Teams man yra patogus todėl, kad aš galiu sukelti mokamąją medžiagą <...>*“ (D), „*<...> kai studentas gali bet kada jungtis ir turės visą tą informacinį paketą ir medžiagą ir nuorodas ir visus kitus dalykus, kurie jam ten sukelti <...>*“ (F). Taikant įvairius anksčiau paminėtus įrankius pvz. moodle, Teams, dėstytojai studentams pateikia teorinę medžiagą, tiek tą kuri buvo aptarta užsiėmimų metu, tiek papildomą medžiagą, bei užduotis, tuomet studentai turi galimybę ją pasikartoti ar peržiūrėti pirmą kartą, tuo atveju jei nedalyvavo paskaitoje, savarankiškai mokytis, pasikartoti ir geriau įsisavinti.

Galima daryti prielaidą, kad dėstytojai yra linkę pritaikyti savo dėstomą studijų dalyką taip, kad jis būtų patrauklūs studentams, juos įtrauktų į mokymo procesą, ir kad studentai turėtų daugiau galimybių įgyti reikiamų žinių bei kompetencijų ateities darbinėms situacijoms. Taip pat dėstytojai yra linkę naudoti įrankius bei metodus taip, kad studentams būtų patogiu, tiek taikant nuotolinį ar hibridinį metodus, tiek ir įrankius, kurie jiems palengvina atsiskaitymus.

3.3.5. Studentų požiūris į mišrų mokymo metodą

Taip pat, dėstytojai gauna grįžtamąjį ryšį iš studentų apie savo taikomus mišraus mokymo metodus bei įrankius. Vienas iš didžiausių patogumų studentams – nuotolinės/hibridinės paskaitos: „*Dauguma studentų pritaria irgi, kad taip yra geriau, kad jie gali labiau susikaupti ir taip toliau. Kai kurie norėtų ateiti, bet paskui patys sako, nu tad jeigu ten visi vienu metu būtų tai tada ne.*“ (A), „*Taip, kai kurie studentai kur yra kur yra važiuoja iš toli pavyzdžiui, sako, nu šiandien užsnigo, ar vaikas susirgo, dėstytoja, leiskit pabūti nuotoliu <...> jie kaip tik džiaugiasi tokia galimybe, ir iš jų pastangų aš matau, ir jie labai išnaudoja šią galimybę, kad jie pavyzdžiui <...>*“ (F), „*Būna girdi auditorijoje kaip jie ten tarpusavyje kalba ir supranti, kad jiems taip geriau, kokie jie vakare pavargę būna ir panašiai <...>*“ (G). Galima daryti prielaidą, kad viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl studentams yra patrauklus mišrus mokymo metodas, ypatingai nuotolinis, tai, kad jie gali prisijungti iš bet kurios jiems patogios vietos ir jiems nereikia vykti į Universitetą, taip jie gali derinti studijas su kitomis veiklomis ir asmeniniu gyvenimu. Tai ypatingai aktualu tiems, kurie gyvena toliau. Taip pat, kai kuriuose studijų dalykuose, užsiėmimai nuotoliu studentams leidžia geriau susikaupti, o sutaupytas laikas kelionei mažina jų nuovargį, kas vėlgi, yra aktualu mokymosi procese. Dėstytojų teigimu, studentai taip pat vertina, jog mišrus mokymo metodas leidžia jiems

pasiekti daugiau jiems naudingos mokomosios medžiagos ir ji yra geriau jiems pritaikoma: „*Jie šiaip mėgsta visokius tuos ten kahootus, visokius tokius tekstukus pasidaryti, patys pasidaro. Tai vat pastebėjau, dauguma mėgsta tokį formatą*“ (A), „*Aš visada pasiklausiu studentų, ar ką keisti ar ne, tai pirma reakcija visada būna – tik palikit įrašus <...> ir jie patys, kuomet aš po gynimų paklausiu tų įspūdžių, jie sako, kad mes žiūrėjom pratybų įrašus, kai kur net tris kartus, kartojom kol supratom kaip padaryt <...>*“ (B). Studentai gauna galimybę geriau pasiruošti atsiskaitymams, nes turi galimybę paprasčiau pasiekti įvairią svarbią mokomąją medžiagą, tiek tą, kurią pateikia dėstytojas, tiek papildomą esančią internete. Taip pat, studentai labiau vertina interaktyvų mokymo procesą, kaip teigia dėstytojai, jiems patinka, kuomet mokomoji medžiaga pateikiama įvairias metodais, naudojant skirtingas internetines platformas.

Pasak dėstytojų, studentai turi ir neigiamų įžvalgų ir pastebėjimų, kuomet tai, kaip yra taikomas mišrus mokymo metodas apsunkina ar kitaip pablogina jų mokymosi procesą: „*<...> bet na žinoma jie dažniausiai jie turi klausimus čia pat, išgirsta kažkokį tai teiginį, kažkokią informaciją, ir jie ten kelia ranką jeigu, tai jiems nepatinka kai to negali <...> ką man ir studentai sako, tie įrašai, „pradedu klausyti, nu tai nuobodu“ <...>*“ (F). Taigi galima daryti prielaidą, kad išryškėja du pagrindiniai trūkumai taikant mišrų mokymo metodą. Tai pirmasis – studentui yra sunku prisiversti skirti laiko bei sutelkti dėmesį paskaitos įrašo, ar paskaitos medžiagai peržiūrėti, bei kita – peržiūrinėjant medžiagą studentas negali klausyti klausimo, o dažnai vykstant kitai paskaitai, studentas nebeatsimena savo klausimo arba nelieka laiko klausiti.

Tad galima teigti, kad studentai yra labiau linkę vertinti mišraus mokymo taikymą teigiamai. Šis metodas padeda studentams geriau derinti kitas veiklas su studijomis, turėti daugiau laisvo laiko, kas leidžia tinkamai pailsėti. Taip pat, studentams yra suteikiama daugiau galimybių pasiekti mokomąją medžiagą, ją pasiekti jiems patogiu laiku ir būdais. Tačiau kai kuriems studentams, kurie nedalyvauja paskaitos metu, pateikta medžiaga yra nuobodi bei jie neturi galimybių gauti atsakymų į jiems kylančius klausimus.

3.3.6. Mišraus mokymo metodo taikymo poveikis studentų mokymosi rezultatams

Labai svarbu, kaip mišraus mokymo naudojimas veikia studentų mokymosi rezultatus. Dalis dėstytojų išvelgia teigiamą poveikį bei nurodo to priežastis. Pasak dėstytojų, mišraus mokymo metodo taikymo metu išaugęs studentų lankomumas: „*Ir grynai dėl to geresnio lankomumo studentai, kurie patys prasčiausi, prasčiausiai mokėsi, prasčiausiai viską darė, jie vis tiek bent kažkiek kažko išmoko, ir todėl galutiniai rezultatai yra šiek tiek geresni. Aš tą pastebėjau kadangi šitą dalyką dėstau jau keliolika metų ir to online principo pritaikymas pastaruosius kelis metus, kokybė, bendras kokybės lygis šiek tiek pakilo <...>*“ (A), „*Tai kaip ir sakiau, rezultatai pasikeitė, drastiškai*

pasikeitė, gerą prasmę, kai atsirado va tas nuotolinės <...> kuris sukuria galimybę išstetinių studijų studentams ar magistratūros ar bakalauro, jungtis ir dalyvauti studijose, vadinasi mes užtikrinam jo dalyvavimą, (F). Galima daryti prielaidą, jog studento dalyvavimas paskaitoje yra labai svarbus ir stipriai veikia jo galutinius studijų dalyko rezultatus. Dalis paskaitų vykdomos nuotoliniu būdu suteikia galimybę studentui klausytis teorinės medžiagos, studentas tai gali daryti iš bet kokios jam patogios vietos ir tai turi tiesioginį poveikį jo rezultatams, kai kuriuose studijų dalykuose rezultatai išaugo labiau, nei kituose, tačiau bendras poveikis yra teigiamas ir dalis dėstytojų išaugusius rezultatus sieja su geresniu lankomumu. Kita priežastis, lėmusi geresnius rezultatus taikant mišrų mokymo metodą – geresnis ir patogesnis medžiagos prieinamumas: „<...> o tai, kad filmukas, padėjo įsiminti, nu gerai fainai kai filmuko terminus kalba, bet jie esmę pagauna, tai vat yra puikus įrodymas <...>“ (B), „Mano patirtis rodo, kad mišrus mokymas padeda studentams geriau suvokti medžiagą, o tai aišku rodomi ir jų rezultatuose. Grįžus iš nuotolio, nu nebuvo studentų kurie po perlaikymo neišlaikytų kurso, tai manau, kad teigiamai veikia, anksčiau būdavo visko.“ (G). Pasak dėstytojų, tai, kokiū būdu buvo pateikta medžiaga, padeda studentams užtvirtinti ir geriau įsisavinti medžiagą filmuku ar kitaip atliekamais teorinės medžiagos pasikartojimais pvz. įvairiais apklausų įrankiais. Galima daryti prielaidą, kad tos pačios medžiagos pateikimas studentui skirtingais būdais ir kelis kart leidžia jam geriau įsisavinti ir įsiminti medžiagą, kas atsispindi galutiniuose studento mokymosi rezultatuose.

Tačiau tai, kaip studentą paveiks mišraus mokymo naudojimas mokymo procese, pasak dėstytojų, labai priklauso ir nuo asmeninių studento savybių: „Man koks įspūdis, kad motyvuotiems studentams tai yra gerai, reiškia jų rezultatai tikrai nepablogėjo, aš manau kad pagerėjo <...>“ (C), „Aš manau, kad tai labai priklauso nuo studento. Iš vienos pusės galima sakyti, kad na jiems yra patogiau ir jie galbūt gali mokytis pagal savo gebėjimų, na, lygi, pagal savo laiko kiek jie turi, tai iš tos pusės galbūt ir galėjo užtekti, bet na jeigu studentas nėra labai atsakingas, tai šiuo atveju jam labai sunku gali būti įsijungti, prisiversti pasižiūrėti ar ne <...> galbūt na didžiąjai daugumai tų sąmoningų studentų galbūt rezultatams turėtų teigiamą poveikį, nes jie na aktyviau, daugiau jų gali dalyvauti paskaitose, atvykti į paskaitas ir tada daugiau lieka kažkas <...>“ (D). Galima teigti, kad visgi labai svarbus asmeninis studento požiūris į mokymosi procesą bei tai, kokio rezultato jis siekia. Kaip teigia dėstytojai, motyvuotiems, atsakingiems, stropiems bei sąmoningiems studentams mišraus mokymo metodas teigiamai veikia jų mokymosi rezultatus, tokie studentai yra linkę išnaudoti siūlomas galimybes, aktyviai dalyvauti, klausiti ir tinkamai pasiruošti atsiskaitymams. O tie studentai, kurie neturi atsakingo požiūrio į studijas, mišraus mokymo metodo taikymas neturi pridėtinės naudos ir neskatina jo mokytis savarankiškai ir pasinaudoti siūlomomis galimybėmis.

Visgi, daliai studentų, kaip nurodo dėstytojai, mišraus mokymo metodo taikymas neveikia jų mokymosi rezultatų, arba netgi turi neigiamą poveikį. Kaip nurodo dėstytojai, mišraus metodo taikymas, daliai studentų, neturėjo poveikio: „<...> ir tas tikrai pasiteisina, ar jie sėdi namie, rezultatai nesuprastėjo <...>“ (B), „Jinai (kokybė) grįžo į turbūt ankstesnį lygį, kuomet mes grįžom prie to auditorinio darbo, kad toks mišrus modelis, kad jisai ten labai apčiuopiamai pagerintų tai aš negaliu sakyti, aš neskaičiavau, nevertinau kiek ten tiksliai.“ (C). Galima daryti prielaidą, kad nors studentai yra labiau įtraukiami į studijų procesą, tačiau ne visiems pavyksta tokiu būdu geriau išmokti medžiagą ir taip gauti geresnius mokymosi rezultatus, tačiau svarbu paminėti, kad dėstytojai pabrėžia, kad nors rezultatų nepagerino, tačiau jie nesuprastėjo. Visgi, kai kuriais atvejais dalis dėstytojų išvelgia ir neigiamą poveikį taikant mišrų mokymo metodą: „Kovido įtakoj bent jau vieno semestro ir galutinis egzaminas ten viskas vyko nuotoliu rezultatai šiek tiek suprastėjo <...>“ (C). Matoma, kad rezultatai buvo suprastėję tik tuo tuomet, kuomet pilnai buvo taikomas nuotolinis metodas Kovidą pandemijos laikotarpiu, tačiau pasibaigus jai ir grįžus bent dalinai į auditorijas ir gyvas paskaitas, dėstytojai nėra linkę išvelgti neigiamų mišraus mokymo metodo savybių.

Apibendrinant studentų mokymosi rezultatus taikant mišraus mokymo metodą, dėstytojai yra labiau linkę nurodyti, kad rezultatai yra pagerėję, ypatingai tų studentų, kurie yra motyvuoti ir atsakingi. Tokie studentai yra linkę pasinaudoti mišraus mokymo metodo taikymo metu siūlomomis galimybėmis, tokiomis kaip nuotolinės paskaitos ir lengviau prieinama mokomoji medžiaga. Svarbu tai, kad rezultatams tai neturi neigiamo poveikio.

3.3.7. Universiteto vaidmuo taikant mišrų mokymo metodą

Universiteto vaidmuo taikant mišrų mokymo metodą tai pat yra labai svarbus proceso metu, tai lemia ir tai, kaip dėstytojai yra linkę naudoti šį metodą bei kokį rezultatą tai gali turėti studentų mokymosi rezultatams. Pasak dėstytojų, Universitetai, kuriuose jie dirba yra gerai pasirengę taikyti šį metodą: „Tai taip, yra moodle, yra Teams, yra kompiuteris per kurį aš dabar su tavim kalbuosi, tai yra universiteto duotas, tas kompiuteris būtent tam darbui online. Šiuo požiūriu tikrai suteikia tuos įrankius.“ (A), „<...> manau Kovidą labai stipriai privertė suteikti, bet mūsų universitetas jau prieš Kovidą teamsus įdiegė, tai akivaizdžiai buvo tas noras ir orientacija į tai, tai kadangi visa infrastruktūra išliko, ir veikia taip pat gerai kaip ir anksčiau, <...> infrastruktūra yra ir jinai veikia <...>“ (B), „Taip, mes turim kuo puikiausią, na kitaip sakant, <...>, ir iškart mes gaunam, visų pirma, labai aiškias instrukcijas, aiškias įrankius, kurioje auditorijoje kas kaip, turim labai gerą dar čia pat IT specialistų <...> mes turim kuo puikiausia skaitmeninių studijų komandą, <...> mes turim ir čia pat fizinę pagalbą jeigu kažko nesusitvarkom, bet turim ir didžiausius paketus, <...>“ (F). Galima daryti prielaidą, kad universitetas yra gerai pasiruošęs taikyti mišrų mokymo

metodą, dėstytojams yra suteikiami visi reikalingi įrankiai tam bei mokymai, kaip įrankiais naudotis. Kovidą buvo priežastis paspartinusi universitetų pasiruošimą, tačiau šiuo metu visa sukurta infrastruktūra yra išlikusi ir tai leidžia dėstytojams tinkamai išnaudoti visus turimus įrankius. Taip pat, dalis Universitetų skatina naudoti tiek mišrų mokymo metodą, tiek ragina naudoti naujus, modernius įrankius: „<...>visą kontekstą imant, nelabai būtume patrauklūs kaip aukštoji mokykla, jeigu nesiūlytume mišraus mokymosi“ (D), „ir iš tikrųjų universitetas, ypač magistrantūros studijos ir bakalauro iššestinės, jos orientuotos į dirbantį studentą, kas dažniausiai ir yra mišrus mokymas <...>“ (F), „Tačiau administracija siūlo dėstytojams įvairius įrankius, siūlo bandyti skirtingus metodus ir technologijas, nu gal kiek ne administracija bet atsakingas akademinis personalas.“ (G). Galima teigti, kad mišrus mokymas, kuomet dalis paskaitų vyksta nuotoliu, yra patrauklus dirbantiems studentams ir universitetai stengiasi pasiekti šią studentų dalį. Taip pat, dėstytojų teigimu, jiems siūloma išbandyti naujus metodus bei įrankius tam, kad būtų pajvairintas mokymo procesas. Tačiau visgi, šis metodas taikymas yra dokumentuotas ne visose universitetuose, arba dėstytojai nebūtinai apie tai žino: „Nu tai šiaip nemanau kad jis labai reglamentuotas. Nu jeigu tarkim, kaip suprantu, tas bendras principas veikia. Va tarkim, jei vyriausybė pasakys, kad turim eiti į nuotolį, nu tai mes esam pasiruošę išeiti į nuotolį jeigu reiktų.“ (A), „Aš nežinau kad tai būtų koks nors toks stabilus dokumentas, greičiausiai jo nėra.“ (C), „Tai kad nežinau tiesą sakant, aš žinau kad yra reglamentuotas tas dalykas, kiek procentų gali būti auditorijoje kiek procentų online, aš žinau, kad yra reglamentuota, kad ten pirmo kurso studentai užsieniečiai gali ten man atrodo kažkieno įsakymu yra priimta <...>“ (E). Galima daryti prielaidą, kad dėstytojai, kurie netaiko, arba minimaliai taiko nuotolinį mokymą, arba tai daro tik atsižvelgiant į studijų dalyką, nėra gerai susipažinę su reglamentais susijusiais su studijų proceso organizavimu. Dėstytojai, kurie dėsto pagal konkrečią struktūrą, paskelbtą Universiteto, neatsižvelgiant į savo asmeninius poreikius, yra geriau susipažinę su dokumentais: „Yra reglamentuotas, iš tikrųjų atsižvelgus tai pirmiausia laikas kada jos vyksta, atsižvelgus į tai, kad studentams tai būtų patogu nuo darbų, todėl penktadienio vakarai, šeštadienio, tai čia jau atliepta tai besimokančiųjų poreikius <...>“ (D), „Mes turim labai aiškią struktūrą, kur minėjau, iššestinių studijų, tai priklauso nuo studijų programos, bet pačioj studijų programoj jau stojantys, jau jisai žino sąlygas, tai vat toj, kuroje aš dėstau programoj magistrantūros, <...>“ (F). Galima teigti, kad visgi pagal poreikį, universiteto struktūrą bei siūlomas programas, mišraus mokymo metodas yra reglamentuotas ir dėstytojai atitinkamai yra informuoti apie tai. Jei dėstytojas nusprendžia taikyti šį metodą dėl savo asmeninių poreikių, neatsižvelgiant į universiteto keliamus reikalavimus, dažnai tokiu atveju yra neatsižvelgiama į reglamentus.

Taip pat, konkrečiose situacijose, universitetų administracija ne visuomet sutinka su visomis mišraus mokymo metodo taikymo galimybėmis, kuriomis nori pasinaudoti dėstytojai: „Nes kaip sakiau, yra ta politika, kad netransliuoti paskaitų, nu bet aš tada toms individualioms konsultacijoms panaudoju, tai vis tiek jie pasinaudoja <...>“ (A), „<...> paprastai tas dalykas nėra leidžiamas nėra hibridinio mokymo <...>“ (B), <...> Aš žinau tiksliai tą nuostatą kad studentams nereikia ten nieko įrašinėti kad ten nereikia daryti nieko nuotoliu kad jie ateitų čia ir bendrautų tarpusavyje ir tai yra didžiausia ta vertė studijų <...>“ (C), „Aišku, to nuotolio ir ar hibrido nerekomenduoja, nori turėti tas gyvas paskaitas, bet jei pats dėstytojas turi argumentus, kodėl geriau online kartais turėti paskaitas, tai leidžia susitarus. Aišku, jei užsimanytume viską turėti online, tai jau tikriausiai nelabai leistų.“ (G). Galima teigti, kad universitetai vis dar yra linkę turėti gyvas paskaitas tam, kad studentai užmegztų ryšius, ir mano, kad didžiausia vertė yra gaunama iš gyvų paskaitų, o nuotolinės arba hibridinės paskaitos yra leidžiamos tik išimtiniais atvejais.

Tad galima teigti, kad universiteto vaidmuo taikant mišrų mokymo metodą yra gana didelis. Ne visuomet dėstytojui yra leidžiama dėstyti savo studijų dalyką taip, kaip jis pats mano, kad yra geriausia. Tačiau universitetai vis labiau yra linkę suteikti visas galimybes sėkmingam mišraus mokymo metodo taikymui – suteikia reikalingus įrankius, licencijas ir reikalingus mokymus. Visgi, dar kai kur trūksta aiškaus, struktūruoto dokumento, kuris galėtų pagelbėti dėstytojui suprasti, kaip tinkamiausia naudoti turimus įrankius ir kada jis turi laisvę elgtis taip, kaip jam atrodo geriausia.

3.3.8. Mišraus mokymo metodo trūkumai

Nepaisant visų privalumų ir teigiamo vaidmens studentų mokymosi rezultatams, kurią teigia mišrus mokymo metodas, dėstytojai įžvelgia šio metodo taikymo trūkumų, kurie kartais gali sukelti didelių iššūkių paskaitų metu. Techniniai iššūkiai dar vis yra vienas iš pagrindinių mišraus mokymo metodo taikymo trūkumų: „Tai didžiausi sunkumai yra su technika, kadangi daug tenka dirbti su technika, <...> ir kad užsitikrinti kad viskas veiktų, kad veiktų kamera, kad veiktų mikrofonas, kad garsas, nėra lengva tą viską patikrinti ir iš tikrųjų pagrindė problema <...>“ (C), „<...> kada tu, na sakykim neatsidaro, nepasijungia kad ir ta video medžiaga ar ne, tai tu šiuo atveju turi apgalvoti o kas jei, kaip greitai studentui perduoti medžiagą ar ne <...> kitam studentui yra sudėtingiau pasidalinti ekranu, prisijungti ir tą dalyką, ir lėtumas, ir kartais tu sėdi ir 5 ir 7 minutes, kol studentui pavyksta tą įkrauti, tas dalykas nu irgi nėra toks labai geras kitų atžvilgiu <...>“ (D), „<...> duoti užduotį, ir žmogus, jam technika pastringa, <...> nes dėstytojas iš anksto gali suplanuoti tą užsiėmimą, bet jeigu studentas sako „man neveikia technika, aš galiu tik klausyti“ (F). Įvairūs techniniai nesklandumai, tokie kaip prastas interneto ryšys, kompetencijų naudotis internetiniais įrankiais trūkumas, įrankių auditorijoje neveikimas, lieka didelis iššūkis sėkmingam mišraus mokymo

metodo taikymui. Dažnai dėstytojai negali užtikrinti, kad viskas veiks gerai tiek auditorijoje, tiek studentui, kuomet paskaitos organizuojamos nuotoliniu būdu. Taip pat, iš to kyla ir kiti iššūkiai, tokie kaip sunkumai dėstyti nuotoliniu būdu: „<...> iš kitos pusės labai vargina iš tikrųjų tas dėstymas per kompiuterį. Kai tu žinai, skaitai paskaitą ir tu nežinai ar tave iš viso kas nors išgirsta, ir tada tiek savęs atiduoti kad paskui kaip išgręžtas <...>“ (A), „Tai taip, kalbant apie nuotolinį yra tas momentas kad nėra akių kontakto <...> dažnai jie būna užsidengę savo ekranus, liepi atsidengti tai vis tiek visų nematai, ir tuo ką matai, irgi, nebent jie rimtą mimiką padarys, tai nesupranti, ar jie gerai suprato ar ne, tai čia yra vienas minusas<...>“ (B), „Kas dar yra iššūkis, kai paskirstai juos į kambarius, ne visi mato prisijungimo prie kambarių, arba ne visi, aš pavyzdžiui negaliu sekti, aš neprašau, kad jie įjungtų kamerų, todėl kad ryšys tada trūkinėja, ir nu ne visada paveža, todėl aš prašau, kad kameras jungtų tik kai vienas daro pristatymą <...>“ (E). Galima teigti, kad vienas pagrindinių trūkumų dėstant nuotoliniu būdu – grįžtamojo ryšio trūkumas. Dėstytojams sunku įvertinti, ar medžiaga yra išdėstyta tinkamai, ar studentai viską suprato. Taip pat, toks dėstymo būdas juos išvargina labiau. Taip pat, iššūkiai kyla dėstant ir hibridiniu būdu: „<...> hibridinis nepasiteisino, nes arba tu atsidedi autoriai ir dėstai vienaip arba tu atsidėti tiems kurie yra nuotolyje ir dėstai kitaip, aišku auditorijoje bus daugiau žmonių ir tie kas sėdės auditorijoje ir tie kas bus nuotolyje, negaus pilnaverčio produkto <...>“ (B), „Kitas yra iššūkis kad sakau, negalima sugrupuoti, nu sudėtinga yra sugrupuoti, tie kurie auditorijoje ir tie kurie online <...>“ (E), „<...> nėra labai geras ta prasme, kad dėstytojui gana sudėtinga prisitaikyti prie dalies auditorijos kuri yra, reiškia, auditorijoje fiziškai, ir kuri yra nuotoliu <...>“ (F). Tad galima teigti, jog hibridinis mokymo metodas neleidžia į studijų procesą sėkmingai įtraukti visų studentų, ypačingai tada, kuomet yra praktiniai užsiėmimai. Dėstytojams yra labai sudėtinga įtraukti tiek studentus esančius gyvai auditorijoje, tiek tuos studentus, kurie yra prisijungę nuotoliu, pritaikyti užduotis ir sugrupuoti studentus.

Taip pat, nors nuotolinės paskaitos leidžia studentams prisijungti ir dalyvauti paskaitoje nesant auditorijoje, tačiau dėstytojų teigimu, tai kartais turi ir neigiamą poveikį, nes sunku užtikrinti pilnavertišką studento dalyvavimą: „<...> kad kai kurie tik prisijungia ir nedalyvauja normaliai ten tam online. Tai tokie keli atsiranda karts nuo karto, tokie nuplaukė, kur ten vairuoja kažkur seminaro metu <...>“ (A), „<...> o jeigu studentas tuo metu kepa kotletus pavyzdžiui, tai jisai turbūt nelabai girdės ką dėstytoja sako <...> jeigu trūksta to sąmoningumo, akivaizdu kad spragos yra ir tikrai jaučiasi, ir pavyzdžiui su kuo dar susiduria dėstytojai, kad šiuo atveju tie kurie yra studentai, na pasyvūs yra sakykim dalyviai <...>“ (D). Galima daryti prielaidą, kad studentai yra linkę prisijungti į nuotolinę paskaitą, tačiau užsiimti pašaliniais darbais, pvz. namų ruošą. Dėstytojui sunku užtikrinti,

kad studentas nuosekliai dalyvautų paskaitoje ir jos klausytų, jei tai yra teorinė paskaita, o studentai nėra linkę įsijungti savo vaizdo kamerų. Taip pat, kita problema, kylanti iš to, jog dėstytojai ne visuomet gali sekti studento veiklą, kuomet vykdomas mišrus mokymo metodas – nusirašinėjimas: „<...> tačiau iššūkis aišku ir nusirašinėjimas, <...> bet nusirašinėja, tuomet ateisite į auditoriją - o kaip man žinoti, ar Petriukas kuris įkėlė savo darbą jį įkėlė iš namų ar iš auditorijos, darbas tai elearninge yra <...>“ (B). Dėstytojams yra sudėtinga užtikrinti, kad studentas užduotis atliktų sąžiningai, ypač jei užduotis yra atliekama namuose ar auditorijoje, bet kompiuteriu, ypač dideliems studentų srautams. Kitas iššūkis, ypač aktualus tobulėjant technologijoms – dirbtinis intelektas: „<...>bet dabar atsiranda dirbtinio intelekto platformos kurios pakiša koją ir kur gali studentas suformuoti pagrinde <...>“ (E), „Buvo, gal pavieniai, buvo tokie mėginimai, kaip galiu pasakyti, copy pastą padaryti, žinot, aš kalbu apie tai, kad dar tas dirbtinis intelektas nebuvo atsiradęs, tai jis dabar, va ši sesija yra iššūkis, tai tokie buvo mėginimai <...> kai yra dirbtinis intelektas, ir va čia jau yra iššūkis dėstytojams, ir jau ne tik dėstytojams bet apskritai universitetams visam pasauly, kaip patikrinti tuos gebėjimus <...>“ (F). Dabar, tobulėjant technologijoms ir vis labiau prieinamomis dirbtinio intelekto technologijomis, tiek dėstytojams, tiek universitetams dideliu iššūkiu tampa užtikrinti akademinį sąžiningumą mokymo(si) procese, kokios prevencinės priemonės galėtų būti taikomos ir kaip atpažinti tai.

Apibendrinant mišrus mokymo metodo taikymo trūkumus galima teigti, jog pagrindiniais iššūkiais išlieka techninės problemos (prastas interneto ryšys, techninių įrenginių pvz. kameros, mikrofono trikdžiai, kompetencijų trūkumas). Taip pat taikant kai kuriuos mišrus mokymo metodus (nuotolinį/hibridinį mokymą), sunku užtikrinti pilnavertišką studento dalyvavimą, tai tuo pačiu reikalauja daugiau pasiruošimo iš dėstytojo ir šie metodai dėstytoja labiau išvargina nei įprastas dėstymas auditorijoje. Taip pat nusirašinėjimas bei iššūkiai keliami dirbtinio intelekto tampa vis aktualesne problema.

Nepaisant visų išvardintų trūkumų bei procesų sudėtingumo, kurią lemia mišrus mokymo metodo taikymas, dėstytojai yra linkę vertinti mišrų mokymo metodą teigiamai ir išvelgti daugiau privalumų. Dėstytojų manymu, šis metodas leidžia studentus sėkmingiau įtraukti į mokymo procesą, atrasti geriausius mokymo ir mokymosi metodus ir pasiekti geresnių mokymosi rezultatų studentams ir likti jiems labiau patenkintais savo studijomis. Šis metodas taip pat suteikia galimybę ir patiems dėstytojams likti labiau patenkintais savo darbu, suteikia lankstumo ir galimybių išnaudoti savo laiką skirtingose veiklose.

DISKUSIJA

Šio tyrimo metu atskleista, kad studentai besimokantys Universitetuose yra linkę rinktis mišrų mokymo(si) metodą ir išvelgia to naudas siekiant geresnių mokymosi rezultatų. Studentai išvelgia gausą privalumų, kuomet jų studijų procese yra taikomas mišrus mokymo(si) metodas, kurie didina pasitenkinimą jų studijų procesu, leidžia efektyviau išnaudoti savo laiką ir taip pasiekti geresnių mokymosi rezultatų. Šio tyrimo radiniai atliepia ir kitų mokslininkų (Mitchell, 2003; Rosen ir Stewart, 2015; Ayob ir kt., 2020) išvadas, nurodančias, jog šis mokymo(si) metodas yra svarbus siekiant gerų mokymosi rezultatų.

Tyrimo dalyviai nurodė, kad jų studijų procese yra naudojami skirtingi mišraus mokymo(si) metodo būdai, tokie kaip dalis nuotoliniu paskaitų, hibridinio metodo taikymas, virtualios mokymosi aplinkos, internetinių platformų naudojimas, pavyzdžiui, diskusijoms, testams atlikti. Kaip nurodo Lalima ir Dangwal (2017), Mickevičienė ir Piščikienė (2023), mišrus mokymas(si) apima tiek mokymąsi gyvai, nuotoliniu ar hibridiniu būdu, tiek pasitelkiant įvairias IKT studijų dalyko turiniui įgyvendinti.

Studentai, dalyvavę tyrime nurodė, kad mišraus mokymo(si) metodą jie rinkęsi, nes tai padeda jiems planuoti laiką ir derinti studijas su kitomis veiklomis bei susidėlioti prioritetus, padeda planuoti finansus, padeda išlaikyti gyvą kontaktą su žmonėmis bei išlaikyti motyvaciją. Tyrimo rezultatai sutapo ir su anksčiau atliktais Lalima ir Dangwal (2017), Baber (2020), Advilioninės (2022) tyrimais, kurie nurodė priežastis lemiančias studentą pasirinkti mišrų mokymo(si) metodą bei leidžia studijas derinti su asmeniniu gyvenimui bei turimomis vertybėmis.

Mišrus mokymo(si) metodas, kaip nurodo šio tyrimo dalyviai, leidžia rinktis studijas ir tiems, kurie gyvena toliau nuo savo universiteto. Šie rezultatai sutampa su kitų mokslininkų – Makarova ir kt. (2019), Fatokun ir kt. (2022) tyrimais, kuriuose nurodoma, kad šis metodas leidžia studentams įgyti išsilavinimą bent dalį laiko paskaitose dalyvaujant nuotoliniu būdu ar su studijomis susijusias užduotis atliekant namuose. Kaip teigia Pikturnienė (2002), tokiu mokymo(si) būdu studentui yra parodoma galimybė, jog jis gali tobulėti ir baigus studijas, įvairiais mišriais mokymo(si) metodais.

Taip pat, tyrimo metu dalyviai nurodė priežastis, kurios padeda pasiekti geresnių mokymosi rezultatų taikant mišrų mokymo(si) metodą. Tyrimo rezultatai sutampa ir su kitų mokslininkų (Rosen ir Stewart, 2015; Lalima ir Dangwal, 2017; Advilionienė, 2022; Fatokun ir kt., 2022) išvadomis, kad šis metodas padeda sukonzcentruoti dėmesį, suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai, skatina savarankišką mokymąsi, motyvuoja studijų proceso

lankstumas ir tai padeda studentams gerinti skaitmeninius įgūdžius. Visos šios priežastis leidžia studentams pasiekti geresnių mokymosi rezultatų.

Tyrimo dalyviai paminėjo priežastis, kodėl, esant galimybei nesirinktų mišraus mokymo(si) metodo, ir vienos iš pagrindinių priežasčių yra galimos atsirandančios techninės kliūtys bei galimas neigiamas poveikis sveikatai dėl per ilgo laiko praleidimo prie, pavyzdžiui, kompiuterio. Šie rezultatai sutampa ir su kitų mokslininkų – Wahid ir kt. (2022) - atliktais tyrimais, kurie nurodė, kad vienas iš pagrindinių mišraus mokymo(si) metodo taikymo trūkumų yra atsirandančios techninės kliūtys.

Tyrimo metu buvo nustatytos pagrindinės priežastis, kurios visgi gali lemti neigiamą poveikį mokymosi rezultatams taikant mišrų mokymo(si) metodą. Viena pagrindinė priežasčių – sumažėjusi motyvaciją atvykti į Aukštąją Mokyklą gyvai. Šią priežastį taip pat, savo tyrime nurodė ir Meina ir kt. (2021), jog studentai neatvykdami į gyvas paskaitas praranda galimybę mokytis vieniems iš kitų, kas gali neigiamai veikti jų akademinis rezultatus. Taip pat, šio tyrimo metu buvo studentai nurodė, kad vis tik jiems yra sunkiau valdyti savo laiką ir jį skirti mokymuisi, taikant šį metodą, kiti tyrėjai (Advilionienė, 2022; Wahid ir kt., 2022) taip pat šią priežastį išskyrė kaip vieną, kuri neigiamai veikia studentų mokymosi rezultatus.

Tyrimo metu atskleista, kad Universitetuose dėstantys dėstytojai taip pat išvelgia mišraus mokymo(si) metodo naudą studentams bei jų mokymosi rezultatams. Tyrimo radiniai atliepia ir mokslininkų tyrimus (Rosen ir Stewart, 2015; Lalima ir Dangwal, 2017; Saega ir Tiregin, 2020), kad mišraus mokymo(si) metodo taikymas yra naudingas studijų procese ir skatina pasiekti geresnių mokymosi rezultatų.

Tyrimo metu dėstytojai pabrėžė, kad šis metodas skatina studentų pasitenkinimą mokymosi procesu. Šis privalumas taip pat išskiriamas ir Ille (2019) bei Hidayati ir kt. (2023) tyrimuose. O tai, tuo pačiu, atsispindi ir studentų mokymosi rezultatuose. Tyrime dalyvavę dėstytojai išskiria, kad mišraus mokymo(si) metodas skatina geresnį studentų lankomumą, taip pat tai leidžia laisviau pasiekti mokomąją medžiagą realiuoju laiku ir aktyviau įsitraukti į paskaitas, bei patiems dėstytojams tinkamiau išnaudoti paskaitos laiką pasitelkiant technologijas ir internetinius įrankius. Šie šio tyrimo metu išskirti aspektai sutampa ir su kitų mokslininkų atliktais tyrimais – Gray ir DiLoreto (2019); Pancerovienė ir kt. (2022); Pandita ir Ravi (2023). Šis metodas, kaip išskyrė ir tyrime dalyvavę dėstytojai, ir anksčiau atlikti tyrimai (Lalima ir Dangwal, 2017; Meina ir kt., 2021; Mickevičienė ir Piščičienė, 2023), skatina studentus mokytis savarankiškai ir individualiai, jiems patogiu laiku, tempu ir būdu, jiems patogioje vietoje, taip suteikdamas lankstumo ir galimybę derinti skirtingas veiklas.

Šis mokymo(si) metodas, pasak šio tyrimo dalyvių bei anksčiau atliktų tyrimų, naudingas yra suaugusiems vyresniems studentams, kurie turi darbus, šeimas bei užsiima kitomis veiklomis. Rosen ir Stewart (2015), Kadaste ir Ilie (2019), Vaitkienė ir Tolutienė (2020) bei tyrime dalyvavę dėstytojai nurodo, kad suaugusiam žmogui svarbi motyvacija mokytis bei kiti vidiniai veiksniai, o tiems studentams, kurie turi šeimas, galimybė mokytis jiems patogiu laiku bei būdu yra labai naudinga ir skatinanti juos.

Visgi, kaip nurodo tyrime dalyvavę dėstytojai, labai svarbios ir studento asmeninės savybės lemiančios jo įsitraukimą ir pasiektus mokymosi rezultatus. Tyrime dalyvavusių dėstytojų išvados sutampa ir su anksčiau atliktais tyrimais – Komarraju (2009), Van Bragt ir kt. (2011), Makauskaitė (2020), Wang ir kt. (2023), Rahman ir kt. (2023), šie tyrimai pabrėžė, kad studento sąmoningumas, asmeninė motyvacija, komunikacijos kompetencijos.

Taip pat, tyrime dalyvavę dėstytojai išskiria pačio dėstytojo svarbą ir įsitraukimą dėstant mišriuojų metodu. Dėstytojai išskiria, kad jie turi prisitaikyti prie besikeičiančio mokymo proceso bei prie savo studentų, parinkti tinkamus metodus, mokomąją medžiagą bei įrankius įgyvendinti mišraus mokymo(si) metodo taikymą. Baber (2020), Pencero vienė ir kt. (2022), Pandita ir Ravi (2023) taip pat išskyrė, kad dėstytojo vaidmuo, jo taikomi metodai ir parengta kurso struktūra gali veikti studentų mokymosi rezultatus, bei paties dėstytojo motyvacija ir komunikacija su studentais yra labai svarbi patiems studentams.

Tyrimo metu dėstytojai išskyrė ir mišraus mokymo(si) metodo taikymo trūkumus ir jiems bei studentams kylančius iššūkius. Vienas pagrindinių trūkumų, kuriuos išskiria ir kiti tyrėjai (Wahid ir kt., 2022; Karmakar ir Bhattacharjee (2023) yra susiję su techniniais iššūkiais ir priklausomybe nuo, pavyzdžiui, technologijų galimybių, pritaikymo ar interneto ryšio. Kitas svarbus šio mokymo(si) metodo trūkumas, išskirtas tyrime dalyvavusių dėstytojų bei kitų atliktų tyrimų (Rahman ir kt., 2020); Wahid ir kt. 2022) yra tai, jog, pavyzdžiui, vykdant nuotolines paskaitas, sunku pastebėti, ar studentai susiduria su sunkumais suprantant medžiagą, ir kaip dažnai jiems kyla papildomų klausimų.

Taip pat, tyrime dalyvavę dėstytojai bei anksčiau atlikti tyrimai (Hannah, 2013; Juciūtė, 2020; Vaitkienė ir Tolutienė, 2020; Wati ir Afifah, 2023) nurodo, kad pati mokymo(si) aplinka, universiteto požiūris bei pasirengimas taikyti šį metodą bei besimokančiuosius supanti bendruomenė yra svarbūs kriterijai studento mokymosi motyvacijai, pasitenkinimui studijų procesu bei pasiektais mokymosi rezultatais.

IŠVADOS

1. Mišrus mokymo(si) metodas gali būti apibūdinamas kaip mokymas(si), kuris apima įvairius mokymosi procese pritaikomus technologijų naudojimo būdus, kuomet studentas mokosi per elektroninius ir internetinius įrankius nuotoliniu ar hibridiniu būdu, bet tuo pačiu yra išsaugomas ir tradicinis mokymasis gyvai auditorijoje, akis į akį. Mišriu mokymu(si) galima vadinti ir mokymą(si), kuomet į studijų procesą įtraukiami įvairūs mokymo(si) metodai, tokie kaip diskusijos, bendraamžių grupių sąveika, dalyvavimas renginiuose. Šis mokymo(si) metodas yra lankstus ir suteikia individualizuoto mokymosi galimybes.
2. Studentų mokymosi rezultatus gali lemti skirtingi veiksniai, tiek išoriniai, tiek vidiniai:
 - a. Studento turima motyvacija.
 - b. Dėstytojų įtaka taip pat yra vienas iš veiksnių, lemiančių studento pasiektus mokymosi rezultatus.
 - c. Aplinka, kurioje vyksta mokymosi procesas, taip pat veikia studento mokymosi rezultatus.
 - d. Šiais laikais mokymosi rezultatus veikia ir modernių technologijų naudojimas studijų procese.
 - e. Socialinė-ekonominė padėtis taip pat gali veikti studento mokymosi rezultatus.
 - f. Studento asmeninės savybės, tokios kaip disciplina, pasitikėjimas savimi, komunikacijos įgūdis, atvirumas patirčiai ir kt. taip pat veikia jo pasiekimus.
3. Studentai nurodo, jog mišrus mokymo(si) metodas teigiamai veikia jų mokymosi rezultatus, taip pat studentai yra linkę rinktis šį mokymo(si) metodą savo studijų procese. Mišrus mokymo(si) metodas savo lankstumu, galimybe išnaudoti paskaitos laiką tinkamai bei gerindamas studijų proceso dalyvių skaitmeninius įgūdžius motyvuoja studentus ir padeda jiems pasiekti geresnių mokymosi rezultatų. Tačiau tai, kad taikant šį mokymo(si) metodą studentai yra linkę, esant galimybei, nevykti į gyvas paskaitas Universitete, bei tai taip pat mažina motyvaciją mokytis savarankiškai ir laiką skirti mokymuisi, gali turėti neigiamą poveikį jų mokymosi rezultatams.
4. Iš dėstytojų perspektyvos, mišrus mokymo(si) metodas teigiamai veikia studentų pasiektus mokymosi rezultatus. Mokymosi rezultatai, taikant šį metodą, yra pagerėję, ypatingai tu studentų, kurie yra atsakingi, sąmoningi ir motyvuoti. Tokie studentai labiau linkę naudotis galimybėmis, kurias sukuria mišrus mokymas(is), pavyzdžiui nuotolinės paskaitos ar lengviau pasiekiami mokymosi medžiaga. Dėstytojai nurodo, kad kitai daliai studentų, šis metodas poveikio mokymosi rezultatams nedaro ir niekaip neveikia jų pasiektų mokymosi rezultatų.

REKOMENDACIJOS

Šios rekomendacijos pateikiamos apibendrinant teorinę medžiagą bei empirinio tyrimo rezultatus apie mišraus mokymo(si) vaidmenį studentų mokymosi rezultatams.

Studentams:

- Prieš nuotolines paskaitas įsitikinti, kad jų technika yra tinkamai veikianti ir tai nesukels papildomų trikdžių vykstant paskaitai.
- Teikti grįžtamąjį ryšį dėstytojams apie mokymosi procesą bei taikomus mišraus mokymo(si) metodus.
- Planuoti savo laiką, atsižvelgiant į savo asmenines savybes bei pateiktą kurso struktūrą.

Dėstytojams:

- Organizuojant paskaitą naudoti mišraus mokymo(si) metodo būdus, skatinti studentus bendradarbiauti ir naudotis IKT.
- Parengti studijų dalyko struktūrą, kuri leistų studentui planuoti savo laiką (nurodyti atsiskaitymų datas, temas, siekinius).
- Kurti tinkamą ir palankią mokymosi aplinką, tiek fizinę auditorijoje, tiek ir virtualioje mokymosi aplinkoje, įsitraukti į paskaitą.
- Nenustoti domėtis su savo dėstomo dalyko susijusia informacija, plėsti savo kompetencijas ir žinias.
- Teikti grįžtamąjį ryšį studentams apie jų dalyvavimą, pasiektus rezultatus.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Acut, D. (2022). Developing SIPC*a*R projects utilizing modern technologies: Its impact to students' engagement, R&D skills, and learning outcomes. *LUMAT General Issue*, 1(10), 294-318. DOI: <https://doi.org/10.31129/LUMAT.10.1.1667>

Ademola, R. (2023). The Impact of Virtual Learning Environments on Student Achievement. *Journal of Education Review Provision*, 1 (3), 53-58. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/370458521_The_Impact_of_Virtual_Learning_Environments_on_Student_Achievement

Adomienienė, A., ir Vitkūnienė, L. (2012). Studijų kokybės užtikrinimas pasitelkiant studentų nuomonę apie e.mokymo patirtį. *Auštųjų mokyklų vaidmuo: iššūkiai, tendencijos ir perspektyvos*, 1(1), 8-12. Prieiga per internetą: http://sbk.vdu.lt/wp-content/uploads/2014/05/Aukstuju_mokyklu_vaidmuo_issukiai_tendencijos_ir_perspektyv.pdf#page=8

Advilonienė, Ž. (2022). Auditorinio ir nuotolinio kontaktinio mokymo(si) virtualioje erdvėje integravimo prielaidos aukštojo mokslo koleginiu ir universitetiniu lygmeniu: studentų požiūris ir patirtys. *Pedagogika*, 3(147), 58-80. Prieiga per internetą: <https://ejournals.vdu.lt/index.php/Pedagogika/article/view/3392/2331>

Ayob, N.F.S., Halim, N.N., Zullkifi, N.M., ir Mokhtar, M. (2020). Overview of blended learning: The effect of station rotation model on students' achievement. *Journal of Critical Reviews*, 7(6), 320–326. DOI: 10.31838/jcr.07.06.56.

Aleknavičienė, J., Pocienė, A. ir Šupa, M. (2020). *Kaip parašyti mokslinį rašto darbą*. Prieiga per internetą: https://www.fsf.vu.lt/dokumentai/Kaip_parasyti_moksline_darba_2020_EL.pdf

Ali, N., Khurma, O.A., Afari, E. ir Khin, M.S. (2023). The influence of learning environment to students' non-cognitive outcomes: Looking through the PISA lens. *URASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 19(3), 1-16. DOI: <https://doi.org/10.29333/ejmste/12967>

Alsalamdeen, A., Almazaydeh, L., Alqudah, B. ir Elleithy, K. (2023). Information Technology Students' Perceptions Toward Using Virtual Reality Technology for Educational Purposes. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 17(7). Prieiga per internetą: <https://online-journals.org/index.php/i-jim/article/view/37211>

Amenduni, F., ir Ligorio, M.B. (2022). Blended Learning and Teaching in Higher Education: An International Perspective. *Education Sciences*, 12(2), 129. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci12020129>

Attard, C. ir Holmes, K. (2020). An exploration of teacher and student perceptions of blended learning in four secondary mathematics classrooms. *Mathematics Education Research Journal*, 34, 719–740. DOI: doi.org/10.1007/s13394-020-00359-2

Baber, H. (2020). Determinants of Students' Perceived Learning Outcome and Satisfaction in Online Learning during the Pandemic of COVID19. *Journal of Education and e-Learning Research*, 7(3), 285-292. DOI: [10.20448/journal.509.2020.73.285.292](https://doi.org/10.20448/journal.509.2020.73.285.292)

Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija. Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. Prieiga per internetą: <https://www.lituanistika.lt/content/25145>

Butrimė, E., Zuzevičiūtė, V., Jarmakovienė J. (2009). Mišraus mokymosi poreikiai socialinių mokslų studentų ir dėstytojų atžvilgiu. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 23, 47–59. <https://doi.org/10.15388/ActPaed.2009.23.3049>

Butrimienė, E., Stankevičienė, N. (2008). Edukacinės aplinkos turinimas informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis. *Kauno medicinos universiteto Farmacijos fakulteto situacija. Medicina* 44(2), p. 156-166. Prieiga per internetą: <https://lsmu.lt/cris/handle/20.500.12512/84089>

Bobrova, L., Grajauskas, L. ir Alūzas, R. (2012). Mokymo ir mokymosi kokybės įžvalgos: universitetinių kūno kultūros programos studentų vertinimo kontekstas. *Studijos šiuolaikinė visuomenėje*, 3(1). Prieiga per internetą: https://www.slk.lt/sites/default/files/studijos_2012_puslapiui.pdf#page=30

Bond, M ir Bedenlier, S. (2019). Facilitating Student Engagement Through Educational Technology: Towards a Conceptual Framework. *Journal of Interactive Media in Education*, 1(11). DOI: <https://doi.org/10.5334/jime.528>

Deci, E.L. ir Ryan, R.M. (2008). Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182-185. DOI: [10.1037/a0012801](https://doi.org/10.1037/a0012801)

Ekowati, C.K. (2019). Factors Influencing Students' Learning Outcomes in Statistical Methods Course. *International Journal AJES Academic Journal of Educational Sciences*, 3(2), 33-37. Prieiga per internetą: <https://ejournal.undana.ac.id/index.php/AJES/article/view/1919/1489>

Facer. B. R., Abdous. M. ir Camarena. M.M. (2009). The Impact of Podcasting on Students Learning Outcomes. In R. de Cássia Veiga Marriott & P. Lupion Torres (Eds.), *Handbook of Research on E-Learning Methodologies for Language Acquisition* (pp. 339-351). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-59904-994-6.ch021>

Fatokun, K.V.F., Tanimowo, R. I., Umukoro, O. ir Ogooluwa, I. B. (2022). Blended Learning Approach: Students' Perception, Challenges and Achievement. *A publication of the Faculty of Science and Science Education, Anchor University Lagos*, 2(2), 20-27. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/374056786_Blended_learning_approach_student_perception_challenges

Fauth, B., Descristanb, J., Deckerb, A., Buttnerb, G., Hardyb, I., Kliemeb, E. ir Kunterb, M. (2019). The Effects of Teacher Competence on Student Outcomes in Elementary Science Education: The Mediating Role of Teaching Quality. *Teaching and Teacher Education*, 86. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.102882>

Gaižauskaitė, I. ir Mikėnė, S. (2014). *Socialinių tyrimų metodai: apklausa..* Prieiga per internetą: <https://cris.mruni.eu/cris/entities/publication/38182d96-2d13-40e8-a0da-b13e397bef53/details>

Gaižauskaitė, I., Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu.* Prieiga per internetą: <https://cris.mruni.eu/cris/entities/publication/ae270b95-3810-4364-8886-d8bda99d3d84/details>

Garrison, D. R., Anderson, T., ir Archer, W. (2000). Critical inquiry in a text-based environment: Computer conferencing in higher education. *The Internet and Higher Education*, 2(2-3): 87-105. DOI: [10.1016/S1096-7516\(00\)00016-6](https://doi.org/10.1016/S1096-7516(00)00016-6)

Gray, J.A. ir DiLoreto, M. (2016). The Effects of Student Engagement, Student Satisfaction, and Perceived Learning in Online Learning Environments. *International Journal of Educational Leadership Preparation*, 11(1). Prieiga per internetą: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1103654.pdf>

Gudonienė D., Rutkauskienė D., ir Lauraitis A. (2013). Pažangių mokymosi technologijų naudojimas ugdymo procese. *Information & Media*, 66, 96-107. DOI: <https://doi.org/10.15388/Im.2013.0.2064>

Gupta, S.B. ir Gupta, M. (2020). Technology and E-Learning in Higher Education. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(4), 1320 – 1325. Prieiga per internetą: <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/63464553/IJAST20200529-39923-1jyhoyu->

libre.pdf?1590764522=&response-content
disposition=inline%3B+filename%3DTechnology_and_E_Learning_in_Higher_Educ.pdf&Expires
=1679053983&Signature=F14iXKpbIIC-
FqUVojGxXR4Hajw3Vozc0Yx2Q6djCLFe1DfmM1kCwdnqixm1aCFvK0wvzmXiH~AVP7ouFD
Kam-
wO4IdAN4hrUrRnf1tR~nqfOdkXPcnWMB0RdQ94rkfFyEUZ2OEPSuXY65zPOW14JpawASb7x
eiyVE1uimmxtJ-
t9O6G8CNr9wo2ADL3biWBKSyF87eTU~bl2Ln2pj99HOPjHL4axZrt2auVxFyeDIO4F9YiImRw
LLQjBZ4RRR7nJQNfvPLLOGZ~g-
pGqtUcVShtdBKRu2oh20C0JPRs74NFpmESor6z7HTLO3L2zKjNWC961d8kCiW7F0UFsc8A__
&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

Guzer, B., ir Caner, H.(2013). The past, present and future of blended learning: an in depth analysis of literature. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116(2014), 4596 – 4603. Prieiga per internetą: <https://core.ac.uk/download/pdf/82476791.pdf>

[Hannah, R. \(2013\). The Effect of Classroom Environment on Student Learning. *Honor Thesis*, 2375.](https://scholarworks.wmich.edu/honors_theses/2375)
Prieiga per internetą: https://scholarworks.wmich.edu/honors_theses/2375

[Herdiyana, H. ir Istiana, R. \(2020\). Relationship Between Lecturer Competency and Student Achievement Mediated by Student Satisfaction on Learning Process. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 566. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/353409760_Relationship_Between_Lecturer_Competency_and_Student_Achievement_Mediated_by_Student_Satisfaction_on_Learning_Process](https://www.researchgate.net/publication/353409760_Relationship_Between_Lecturer_Competency_and_Student_Achievement_Mediated_by_Student_Satisfaction_on_Learning_Process)

Hidayati, R.N., Wahyuningsih, B.D., Hariyono, R. ir Musadek, A. (2023). Learning Outcomes in Blended Learning Implementation. *JSRET Journal of Scientific, Research, Education, and Technology*, 2(3). Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/373981228_Learning_Outcomes_in_Blended_Learning_Implementation

Ilie, V. (2019). Study on adult learning motivation. *The International Journal of Human and Behavioral Science*, 5(1), 11-28. doi: 10.19148/ijhbs.543980

Jaciūtė, D. (2020). *Vilniaus Kolegijos Verslo Vadybos fakulteto pirmo kurso nuolatinių studijų studentų studijų pasirinkimo ir mokymosi motyvacijos ypatumai: dabartinės situacijos analizė*. Pranešimas konferencijoje Jaunimas besikeičiančioje visuomenėje, Vilnius. Prieiga per internet:

https://vvf.viko.lt/media/uploads/sites/11/2021/03/Studentu_konferenciju_leidinys_2018-2020.pdf#page=25

Jaggars, S. S., Edgecombe, N., ir Stacey, G. W. (2013). Creating an effective online instructor presence. *Community College Research Center, Teachers College*. Prieiga per internetą: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED542146.pdf>

Jumiarti, Nurhasanah, ir Saputra, H.H. (2023). THE INFLUENCE OF FAMILY ENVIRONMENT ON STUDENT LEARNING OUTCOMES IN SOCIAL STUDIES CONTENT FOR FOURTH GRADE STUDENTS AT SDN 38 AMPENAN. *Syntax Admiration*, 4(8). DOI: <https://doi.org/10.46799/jsa.v4i7.671>

Kadaste, R. (2019). How to support the motivation of conscripts following the principles of adult learning? Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/45052232/How_to_support_the_motivation_of_conscripts_following_the_principles_of_adult_learning

Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Prieiga per internetą: <https://www.scribd.com/doc/37948910/K-Kardelis-Mokslini%C5%B3-tyrim%C5%B3-metodologija-ir-metodai>.

[Karmakar, K. ir Bhattacharjee, R. \(2023\)](#). Exploring the challenges of self-directed blended learning. *The Pharma Innovation Journal*, 12(9): 128-133. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/373645052_Exploring_the_challenges_of_self-directed_blended_learning

Kilag, O.K.T., Abalo, S.J.R., Retes, P.G. ir Dalogdod, L.G. (2023). Enhancing Student Learning through the Integration of Connectivism Theory in Blended Learning Environments. *European Journal of Innovation in Nonformal Education (EJINE)*, 3(6), 1-10. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/371632262_Enhancing_Student_Learning_through_the_Integration_of_Connectivism_Theory_in_Blended_Learning_Environments

Komarraju M., Karau S. J., Schmeck R. R. (2009). Role of the Big Five personality traits in predicting college students' academic motivation and achievement, *Learning and Individual Differences* 19: 47–52

Lalima ir Dangwal, K.L. (2017). Blended Learning: An Innovative Approach. *Universal Journal of Educational Research*, 5(1), 129-136. DOI: 10.13189/ujer.2017.050116

Leech, N. and Onwuegbuzie, A. 2008. A Typology of Mixed Methods Research Designs. *Quality and Quantity*, 43 (2), March, 265–275. Prieiga per internetą: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11135-007-9105-3>

Li, C. and Lalani, F. (2020) The COVID-19 Pandemic Has Changed Education Forever. This Is How. <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/coronavirus-education-global-covid19-online-digital-learning>

Li, Z. ir Qui, Z. (2018). How does family background affect children's educational achievement? Evidence from Contemporary China. *The Journal of Chinese Sociology*, 5(13). DOI: doi.org/10.1186/s40711-018-0083-8

Makauskaitė, K. (2020). Pirmo kurso studentų adaptacijos aukštojoje mokykloje raiška: sunkumai ir gerinimo galimybės. *Jaunimas besikeičiančioje visuomenėje*. Prieiga per internetą: https://vfv.viko.lt/media/uploads/sites/11/2021/03/Studentu_konferenciju_leidinys_2018-2020.pdf

Majchrazk, T.A., Radianti, J., Fromm, J. ir Gau., M. (2022). Towards Routinely Using Virtual Reality in Higher Education. *Hawaii International Conference on System Sciences*. Prieiga per internetą: <https://publikationen.bibliothek.kit.edu/1000143078>

Mickevičienė, Vaiva, & Piščikienė, Inga. (2023). Studijų organizavimo pokyčiai karantino metu: Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos patirties analizė. *Studijos kintančioje verslo aplinkoje: straipsnių rinkinys*, 164–173. Prieiga per internetą: https://leda.lt/images/documents/Studijos_kintancioje_verslo_aplinkoje_2023.pdf

Ministerija skirs stipendijas užsienio lietuviams, norintiems magistratūrą studijuoti Lietuvoje (2023m. balandžio 4d.). Lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/lituanica/norintiems-sugrizti/754/1955538/ministerija-skirs-stipendijas-uzsienio-lietuviams-norintiems-magistratura-studijuoti-lietuvoje>

Owoseni, A., Ibem, E., & Opoko, A. (2020). Socio-Economic Profiling of Students and its Impact on Learning Outcomes. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 15(19), 213–222. DOI: doi.org/10.3991/ijet.v15i19.14649

Pancerovienė, A., Stonienė, A. ir Žvinienė, V. (2022). Verslumo ugdymas imitacinėse bendrovėse privalumai ir efektyvumo didinimas, taikant mišrų mokymosi metodą. *Studijos-Verslas-Visuomenė: Dabartis ir ateities įžvalgos*, 1(7), 158-167. DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.v1iVII.244>

[Pandita, A. ir Kiran, R. \(2023\).](#) The Technology Interface and Student Engagement Are Significant Stimuli in Sustainable Student Satisfaction. *Sustainability*, 15(7923). DOI: <https://doi.org/10.3390/su15107923>

Pečiuliauskienė, P. (2016) Statistinių metodų taikymas edukologijoje: Bronislovo Bitino parengtų mokymosi priemonių turinio sudarymo didaktiniai principai. *Pedagogika*, 124 (4): 47- 57. Prieiga per internetą: <https://ejournals.vdu.lt/index.php/Pedagogika/article/view/1474/973>

Peters, D., Calvo, R.A. ir Ryan, R.M. (2018). Design for Motivation, Engagement and Wellbeing in Digital Experience. *Frontiers in Psychology*, 7 (797). Prieiga per internetą: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.00797/full>

Pham, T.T.T., Le, H.A. ir Do, T.D. (2021). The Factors Affecting Students' Online Learning Outcomes during the COVID-19 Pandemic: A Bayesian Exploratory Factor Analysis. *Education Research International Volume*. DOI: <https://doi.org/10.1155/2021/2669098>

Pikturienė, A.Z. (2002). Studentų mokymąsi skatinantis mokymas ir vertinimas profesinėse studijose. *Kolegijų vaidmuo specialistų rengime: aktualijos ir perspektyvos*, 1. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2002~1367189311431/>

Rosen, J.D.ir Stewart, C. (2015). *Blended Learning for the Adult Education Classroom*. Prieiga per internetą:https://www.academia.edu/18475257/Blended_Learning_for_the_Adult_Education_Classroom

Rahman, N.A., Arifin, N., Manaf, M., Ahmad, M., Zin, N.A.M. ir Jamaludin, M. (2020). Students' Perception in Blended Learning among Science and Technology Cluster Students. *Journal of Physics: Conference Series*, 1496(012012), 1-12. DOI: doi:10.1088/1742-6596/1496/1/012012

Rahman, S., Munam, A.M., Hossain, A., Hossain, A.S.M., ir Bhuiya, R.A. (2023). Socio-economic factors affecting the academic performance of private university students in Bangladesh: a cross-sectional bivariate and multivariate analysis. *SN Soc Sci* 3(26) DOI: <https://doi.org/10.1007/s43545-023-00614-w>

Rupšienė L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija*. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/323497804_Kokybiniu_tyrimu_duomenu_rinkimo_metodologija

Said, A.A. (2020). THE EFFECT OF STUDENT'S DISCIPLINE ON ACADEMIC PERFORMANCE (Situacijos tyrimas). Prieiga per internetą:

https://www.academia.edu/44055806/THE_EFFECT_OF_STUDENT_S_DISCIPLINE_ON_ACADEMIC_PERFORMANCE

Saggaf, M.S., Salam, R. ir Rifka (2017). The Effect of Classroom Management on Student Learning Outcomes. *The 1st International Conference on Education, Science, Art and Technology Universitas Negeri Makassar*, 22(23), 98-102. Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/93055177/The_Effect_of_Classroom_Management_on_Student_Learning_Outcomes

Schindler, L.A., Burkholder, G.J., Morad, O.A. ir March, C. (2017). Computer-based technology and student engagement: a critical review of the literature. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 14(25). DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-017-0063-0>

Seage, J. S. & Tiregiin, M. (2020). The effects of blended learning on STEM achievement of elementary school students. *International Journal of Research in Education Science*, 6(1),133-142. <https://doi.org/10.46328/ijres.v6i1.728>

Szadziewska, A., ir Kujowski, J. (2017). Advantages and Disadvantages of the Blended Learning Method Used in the Educational Process at the Faculty of Management at the University of Gdansk, in the Opinion of Undergraduate Students. In L. G. Chova, A. L. Martínez, & I. C. Torres (Eds.), *ICERI2017 Proceedings : 10th International Conference of Education, Research and Innovation, Seville, Spain, 16-18 of November 2017* (pp. 3938–3946). IATED Academy. <https://doi.org/10.21125/iceri.2017.1051>

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2020). Nuotolinis mokymas ar mokymo organizavimas nuotoliniu būdu. *Švietimo problemos analizė*, 8(186). Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Nuotolinis-mokymas.pdf>

Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Prieiga per internetą: <https://repository.mruni.eu/handle/007/15459>

Vadivel, B., Alam, S., Nikpoo, I. Ir Ajanil, B. (2023). The Impact of Low Socioeconomic Background on a Child's Educational Achievements. *Educational Research International*, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1155/2023/6565088>

Vaitkienė, L. ir Tolutienė, G. (2020). Suaugusiųjų mokytis motyvuojantys veiksniai ir priemonės pozityviosios tėvystės mokymo grupėse. *Tiltai*, 2(85), 97-116. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2020~1610890771898/>

Van Bragt, C.A.C., Bakx, A.W.E.A., Bergen, T.C.M. ir Croom, M.A. (2011). Looking for students' personal characteristics predicting study outcome. *High Educ*, 61, 59–75. DOI: doi.org/10.1007/s10734-010-9325-7

Vogel, S.N., Stang-Rabrig, J. & McElvany, N. The importance of parents for key outcomes among socio-economically disadvantaged students: Parents' role in emergency remote education. *Social Philosophy of Education*. DOI: doi.org/10.1007/s11218-023-09801-2

[Wahid, R., Halim, S. ir Halim, T. \(2022\). Teachers' Reflections upon the Negative Impacts of Blended Learning. *Journal of Tianjin University Science and Technology*, 55\(2\). DOI 10.17605/OSF.IO/PVJBE](https://doi.org/10.17605/OSF.IO/PVJBE)

Wang, H., Liu, Y., Wang, Z. and Wang, T. (2023). The influences of the Big Five personality traits on academic achievements: Chain mediating effect based on major identity and self-efficacy. *Frontiers in Psychology*, 14. DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1065554

Wati, L. ir Afifah, S. (2023). The Effect of Learning Interest and Learning Environment on Student Learning Outcomes in History Class X IPS. *Indonesian Journal of Education Research (IJoER)*, 4(2), 32-36. DOI: 10.37251/ijoe.v4i2.579

Wijaya, Z.R. ir Sandi. (2020). THE INFLUENCE OF MOTIVATION, DISCIPLINE AND SELF-CONFIDENCE ON STUDENT ACADEMIC ACHIEVEMENT IN MANAGEMENT STUDY PROGRAM, INSTITUT MANAJEMEN WIYATA INDONESIA. *CAKRAWALA - Repositori IMWI*, 3(2), 178-189. Prieiga per internetą: [https://www.researchgate.net/publication/358731829_The_Influence_of_Motivation_Discipline_and_Self-](https://www.researchgate.net/publication/358731829_The_Influence_of_Motivation_Discipline_and_Self-Confidence_on_Student_Academic_Achievement_in_Management_Study_Program_Institut_Manajemen_Wiyata_Indonesia)

[Confidence_on_Student_Academic_Achievement_in_Management_Study_Program_Institut_Manajemen_Wiyata_Indonesia](https://www.researchgate.net/publication/358731829_The_Influence_of_Motivation_Discipline_and_Self-Confidence_on_Student_Academic_Achievement_in_Management_Study_Program_Institut_Manajemen_Wiyata_Indonesia)

Zhu, M., Berri, S. ir Zhang, K. (2021). Effective instructional strategies and technology use in blended learning: A case study. *Education and Information Technologies*, 26, 6143-6161. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10544-w>

Žydzīūnaitė, V. ir Sabaliauskas, S. (2017). *Kokybiniai tyrimai: principai ir metodai*. Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/31606247/KOKYBINIAI_TYRIMAI_PRINCIPAI_IR_METODAI [Qualitative Research Principles and Methods](https://www.academia.edu/31606247/KOKYBINIAI_TYRIMAI_PRINCIPAI_IR_METODAI)

SANTRAUKA

Daina Paliokaitė. Mišraus mokymo(si) poveikis studentų mokymosi rezultatams. Edukacinių technologijų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė: Prof. dr. Irena Žemaitaitė - Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas, 2024.

Šiuo metu, vis tobulėjant informacinėms technologijoms yra labai svarbu įtraukti mišrų mokyma(si) į skirtingus mokomuosius dalykus tiek mokyklose, tiek aukštojo mokslo institucijose. Nors mišraus mokymo(si) sąvoka yra žinoma jau kelis dešimtmečius, tačiau po COVID-19 pandemijos mišraus mokymo(si) metodas plačiau paplito universitetuose. Pandemijos metu ypatingas dėmesis buvo skirtas nuotolinėms paskaitoms bei įvairioms technologijoms tam, kad ugdymo procesas galėtų vykti sklandžiai, o įgytos gerosios patirtis tuo metu lėmė ir tolimesnį šio metodo taikymą. Todėl šiame darbe nagrinėjama ši **problema**: kokią įtaką turi mišrus mokymas(is) studijų rezultatams? **Tyrimo objektas** – mišraus mokymo(si) vaidmuo studentų mokymosi rezultatams. **Tyrimo tikslas** - ištirti mišraus mokymosi vaidmenį studentų mokymosi rezultatams. **Uždaviniai**: 1. Aptarti mišraus mokymosi sąvoką mokslinėje literatūroje. 2. Aptarti kriterijus turinčius poveikį studentų mokymosi rezultatams. 3. Įvertinti mišraus mokymo(si) vaidmenį studentų mokymosi rezultatams, iš studentų perspektyvos. 4. Nurodyti mišraus mokymo(si) vaidmenį studentų mokymosi rezultatams, iš dėstytojų perspektyvos. **Teoriniai ir empiriniai metodai**: mokslinės literatūros analizė ir apibendrinimas, anoniminė anketinė apklausa, pusiau struktūrizuotas interviu, statistinis duomenų apdorojimas ir analizė. Atlikus tyrimą nustatyta, kad mišrus mokymo(si) metodas turi teigiamą poveikį studentų mokymosi rezultatams. Veiksniai, turintys teigiamą poveikį studentų mokymosi rezultatams: studijų proceso lankstumas ir optimizavimas, lengviau prieinama mokomoji medžiaga, galimybė geriau valdyti savo laiką, galimybė tikslingiau išnaudoti paskaitai skirtą laiką, galimybė dalyvauti paskaitose iš namų sergant ar susižeidus.

Reikšminiai žodžiai: mišrus mokymas(is), studentai, dėstytojai, mokymosi rezultatai, studijų procesas.

SUMMARY

Daina Paliokaitė. Effects of blended learning on student learning outcomes. Master's Thesis in Management of Educational Technologies. Supervisor: Prof. Dr. Irena Žemaitaitė – Vilnius: Mykolas Romeris University, Institute of Education and Social Work, 2024

Currently, as information technologies continue to improve, it is very important to include blended learning in different educational subjects both in schools and in higher education institutions. Although the concept of blended learning has been known for several decades, after the COVID-19 pandemic, the blended learning method has become more widespread in Higher Education. During the pandemic, special attention was paid to remote lectures and various technologies so that the education process could run smoothly, and the good experience gained at that time led to the further application of this method. Therefore, this paper examines the following **problem**: what is the impact of blended learning(s) on study outcomes? **The object** of the study is the role of blended learning on student learning outcomes. **The aim** of the research is to investigate the role of blended learning on student learning outcomes. **Objectives** of the research: 1. Discuss the concept of blended learning in scientific literature. 2. Discuss the criteria that have an impact on student learning outcomes. 3. To assess the role of blended learning(s) on students' learning outcomes, from the students' perspective. 4. To indicate the role of blended learning(s) on students' learning outcomes, from the teachers' perspective. **Theoretical and empirical methods**: analysis and summarization of scientific literature, anonymous questionnaire survey, semi-structured interview, statistical data processing and analysis. The study found that the blended learning method has a positive effect on student learning outcomes. Factors that have a positive effect on student learning outcomes: flexibility and optimization of the study process, easier access to educational materials, the ability to better manage one's time, the ability to use the time of the lecture more appropriately, the ability to participate in lectures from home if one is sick or injured.

Keywords: blended learning, students, lecturers, learning

PRIEDAI

Priedas 1

Tyrimo anketa

Sveiki, esu Daina Paliokaitė, Edukacinių Technologijų Valdymo magistrantūros studijų studentė ir atlieku baigiamojo magistrinio darbo tyrimą, susijusį su mišraus mokymo(si) metodo taikymo ir jo naudojimo poveikį studentų mokymosi rezultatams. Jūsų nuomonė padės atskleisti, ar mišrus mokymo(si) būdas yra svarbus mokymosi procese, kokie yra jo naudojimo privalumai bei trūkumai ir kokios yra to priežastys.

Mišrus mokymas(is) yra mokymas(is), kuris apima įvairius švietime pritaikomų technologijų naudojimo būdus, kai studentai mokosi per elektroninius ir internetinius įrankius, bet tuo pat metu yra išsaugomas ir tradicinis mokymas akis į akį. Mišriu galima vadinti ir mokymą(si), kai dėmesys sutelkiamas į tam tikrą procentinį virtualių mokymo(si) programų ir instrukcijų derinį. Apklausa yra anoniminė ir savanoriška, gauti duomenys konfidencialūs ir bus naudojami apibendrintai atskleisti tyrimo uždaviniams.

1. Kokias būdais yra taikomas mišrus mokymas Jūsų studijose? (keli galimi atsakymai)

- Paskaitos nuotoliu – seminarai gyvai
- Paskaitos gyvai – seminarai nuotoliu
- Dalis užsiėmimų nuotoliu, dalis gyvai (nepriklausomai ar tai paskaita ar seminaras)
- Taikomas hibridinis metodas (dalis studentų auditorijoje, dalis - nuotoliu)
- Naudojama virtuali mokymosi aplinka mokymosi procese (pvz. turimi virtualūs atsiskaitymai)
- Įvairių technologijų naudojimas mokymo procese
- Įvairių internetinių platformų naudojimas (pvz. Youtube)
- Kita

2. Mišrų mokymosi metodą rinktumėtės, nes:

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Neturiu nuomonės	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Padedą planuoti laiką					
Padedą planuoti finansus					
Padedą derinti studijas ir kitas veiklas					
Padedą susidėlioti prioritetus					
Padedą išlaikyti gyvą/žmogišką kontaktą					
Padedą išlaikyti motyvaciją					

3. Mišrus mokymosi metodas turi teigiamą poveikį Jūsų mokymosi rezultatams, nes:

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Neturiu nuomonės	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Padedą sukonzentruoti dėmesį					
Suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai					
Suteikia daugiau galimybių išnaudoti paskaitos laiką tinkamai					
Motyvuoja studijų proceso lankstumą ir optimizavimą					
Gerina skaitmeninius įgūdžius					

4. Mišraus mokymosi nesirinktumėte, nes:

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Neturiu nuomonės	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku

Dėl atsirandančių techninių kliūčių					
Kelia daugiau streso					
Išvargina fiziškai					
Riboja bendravimą					
Turi neigiamą poveikį sveikatai (akims, nugarai ir kt.)					

5. Mišrus mokymosi metodas turi neigiamą poveikį Jūsų mokymosi rezultatams, nes:

	Visiškai nesutinku	Iš dalies nesutinku	Neturiu nuomonės	Iš dalies sutinku	Visiškai sutinku
Kelia daugiau streso, išvargina emociškai					
Mažina motyvaciją atvykti į Aukštąją Mokyklą gyvoms paskaitoms					
Mažina motyvaciją mokytis savarankiškai					
Dėstytojams nepakanka kompetencijos taikyti mišrų mokymo metodą					
Individualaus dėmesio trūkumas					
Sunku valdyti laiką ir jį skirti mokymuisi					

6. Jūsų manymu, kuris iš mokymo(si) metodų daro labiausiai teigiamą poveikį Jūsų mokymosi rezultatams?

- Tradicinis mokymo(si) metodas
- Nuotolinis mokymo(si) metodas
- Mišrus mokymo(si) metodas

7. Esant galimybei rinktis mokymo(si) metodą, rinktumėtės:

- Tradicinį mokymo(si) metodą
 - Nuotolinį mokymo(si) metodą
 - Mišrų mokymo(si) metodą
8. Kaip toli nuo Jūsų gyvenamosios vietos yra nutolusi Jūsų Aukštoji Mokykla?
- Gyvenu šalia Aukštosios Mokyklos
 - Aukštoji Mokykla yra tame pačiame mieste (kelionė trunka iki 30min.)
 - Aukštoji Mokykla yra tame pačiame mieste (kelionė trunka ilgiau nei 30min.)
 - Aukštoji Mokykla yra kitame mieste, nutolusi iki 50km.
 - Aukštoji Mokykla yra kitame mieste, nutolusi daugiau nei 50km.
9. Ar dirbate?
- Dirbu pilnu etatu
 - Dirbu pusę etato
 - Dirbu mažiau nei pusę etato
 - Nedirbu
10. Jūsų šeimyninė padėtis (pažymėti iki 2 atsakymų)
- Vienišas
 - Santykiuose/Partnerystėje
 - Santuokoje
 - Auginu vaiką/us
11. Kurios pakopos studijose studijuojate?
- Bakalauro studijose
 - Magistrantūros studijose
12. Kelinto kurso studentas esate?
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
13. Dėkoju už Jūsų laiką.

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Priežastys lėmusios mišraus mokymo metodo taikymą	Globali situacija	<p>„Aš manau, kad paskatino tas pats, kas visą pasaulį paskatino, tai yra pandemija, kada mes buvom priversti pereiti pilnai į kompiuterį ir pilnai į nuotolį.“ (A)</p> <p><...> didelis postūmis buvo, kaip suprantama, Kovidas. Kovidu metu visi perėjome į nuotolį ir iš pradžių.“ (B)</p> <p>„Kaip ir daugumai, pirmiausia, tai aplinkybės sukeltos Kovidu, visi tuomet turėjome atrasti tuos būdus kaip tęsti tas studijas, ir iš vyriausybės gavome nurodymus, kad negalima gyvai dėstyti.“ (G)</p>
	Geroji patirtis	<p><...> pamatėm kad yra daug tokių galimybių inkorporuoti tą hibridinį mokymą taip, kad tai būtų į naudą studentams ir būtent pedagoginę naudą atneštų.“ (A)</p> <p>„<...> tiek studentams tiek man norėjosi išsaugoti tuos gerus dalykus, kurie atsirado dirbant nuotoliniu būdu <...>“ (C)</p> <p><...> bet po to pajautėm, kad pripratome prie tų patogumų, darbas, mokslai iš namų prie savo kompiuterio, nesinorėjo grįžti pilnai į tą pirminį variantą <...> (G)</p>
	Technologijų raida	<p><...> tai šiuo atveju aš manau, kad irgi lėmė ir tai, kokiame pasaulyje mes gyvename – skaitmenizacija <...> (D)</p> <p>„<...> tai gal ir pačių technologijų raida kiek įtakojo prisiliesti dar iki Kovidu prie to mišraus“ <...> (G)</p>
	Prieinamumas studentams	<p>„<...> bet iš tikrųjų ten buvo einama link to, ir kadangi na mokymasis tampa prieinamas visiems ir iš tikrųjų lankstumo atžvilgiu žiūrint į patį besimokantį tai aš manau kad visos aukštosios mokyklos ieškojo būdų kaip padėti, kad kuo daugiau studentų būtų <...>“ (D)</p> <p>„<...> ir taip aš turiu tokį kursą, įvadas į studijas <...> pagrindinis tas mišrus dėl to, kad dalis iš jų nespėja</p>

		<i>atvažiuoti dėlto, kad negauna vizų ir vieni atvažiuoja jau rugpjūčio mėnesį, o kiti, žinokit, tik gruodį.“ (E).</i>
Dėstytojų požiūris bei pasiruošimas taikyti mirštų mokymo metodą	Teigiamas požiūris ir priežastys	<i>Aš tiesiog manau, kad turi būti lanksčiau, manau kad yra labai svarbu lankstumas. Aš manau, kad reikia pasitikėti dėstytojais, kad jie geriausiai žino kaip jų dalyką reikia ištransliuoti <...> “ (A) „Tai tada labai greitai viskas pasikeitė <...>, tai aš dabar vis dar naudoju teamsus ir susirašinėjimus įvairiems su studentais, pagrinde susirašinėjimas, bet taip pat su dėstymui, <...> (B) „Džiaugiuosi, kad turime tokią galimybę, kad žiūrime lanksčiai į studentus ir į dėstytojus. Ir šiaip manau, kad tas mišrus tiek taikant technologijas, kaip nurodėte, arba vykdam kartais nuotolį, studentus motyvuoja <...>“ (G)</i>
	Neigiamas požiūris ir priežastys	<i>„<...> tai visada žiūrėjau „tai va dar vieną kažkokį čia man, aš ir taip gerai gyvenu ir gyvenimas ir taip yra tobulas“ ir čia dar kažką tai mokinkis, kažkokias technologijas kai man ir taip gerai yra gyventi“ (B) <...> nes jei būtų mano pasirinkimas, tai aš nesirinkčiau (mišraus), tai yra sunku.“ (E) “ bet aš manau kas ji turi būti ribojamas, vis dėlto turėtų būti auditorijoje, ypatingai egzaminai, todėl arba jeigu tai yra hibridinis egzaminas, tai tada reikėtų keisti visą metodiką ir pergalvoti užduotis taip kas studentas negalėtų iš tikrųjų naudotis <...>“ (E)</i>
	Dėstytojo vaidmuo taikant	<i>„<...> tai vat dėlto varom juos į auditoriją atsiskaityti <...> ir tu turi surasti tuos tokius labai stiprius filmukus ar koki nors turinį ir parodyti juos ten, kur nori užfiksuoti ir, per semestrą, kokiuose penkiose vietose, raktinius dalykus <...> (B)</i>

		<p>“ <...> tai vat šiuo atveju paskaitų metu tu turi keisti pačią paskaitos struktūrą kad vis dėlto būtų ta mini refleksija <...> turi būti pokytis ir greičiausiai mes turėtume grįžti prie tų tradicinių, prie tų tradicinių egzaminų <...>“ (D)</p> <p><...> tai vėlgi dėstytojui reikia labai stipriai na variuoti, pagalvoti <...> tai galbūt didesnis iššūkis dėstytojams, gerai pagalvoti, kokias užduotis skirti tai daliai kuri yra gyvai, kontaktiniai, ir būtent tos kompetencijos kurios būtinos kad jie jas įgytų <...> (F)</p>
Mišraus mokymo metodo privalumai	Informacijos prieinamumas studentams	<p>„<...> kad gali parodyti tam tikrą medžiagą, kurios tiesiog tuo metu Lietuvoje nebuvo <...> Jeigu jie nebūtų išgirdę teorijos, filmukas jiems neužsifikuotų, o jie girdėjo tas teorijas ir filmukas <...> ir kai jie pradėjo man rašyti egzaminus, jie pradėjo naudoti stipriai terminus iš to filmuko, na tas filmukas supaprastina, įtaigesnis buvo filmukas, <...>“ (B)</p> <p>„<...> jeigu nebūtų to įrašo, tai gal jie būtų turėję ieškoti kažkokios tai pagalbos iš kolegų, gal daugiau konsultuotis su manim, o gal būtų tiesiog praleidę ir taip neįsisavinę kažkokių taisyklių.“ (C)</p> <p>„<...> tai gali prisijungti lengvai studentai, lengvai rasti, tai nėra greitai ištrinama jeigu jiems reikėtų pasižiūrėti kažko <...> (D)</p>
	Užduočių atlikimas kompiuteriu	<p>„<...> Šios konsultacijos gavosi efektyvesnės galų gale, jie pasidalina ekraną ir aš galiu ten tam ekrane jiems pasakyti tiksliai, ten kurioj eilutėje kokia klaida, <...> ir man jų atvirus atsakymus, kur yra esė, ten daug lengviau ištaisyti yra, kada jie parašyti kompiuteriu <...> tiesiog yra daug efektyvesnis procesas taip juos egzaminuoti“ (A)</p> <p>„ <...> jungimosi pagalba, jinai palengvina studentams užduočių atlikimą <...> jie atlieka užduotis čia pat, jie ieško informacijos, jie dirba su ta informacija, tai irgi galima variuoti <...> (F)</p>

<p>Studentų lankomumas ir įtrauktis</p>		<p>„Taip gaunasi kad yra didesnė įtrauktis <...> tu esi online, reiškia kad net patys didžiausi ne lankytojai neturi pasiteisinimo, net jeigu tu išvažiavai kažkur į komandiruotę į Italiją, vis tiek gali prisijungti prie interneto. Ir gavosi taip, kad geresnis lankomumas (A)</p> <p>„<...> netikėta galimybė šitaip dirbant, pavyzdžiui jeigu komandoje vienas studentas na kažkaip sirguliuoja <...> jis sėdi namuose bet jis nesijaučia blogai tai gynimo metu <...> jo komandos draugas ar draugė yra auditorijoje ir prijungia prie teams, <...> ligonis sudalyvauja irgi ir gauna pažymį, <...> užsieniečiais ten kažkur reikėjo grįžti staigiai į Gruziją, tai prisijungė iš Gruzijos nebuvo ten didelės bėdos.“ (C)</p> <p><...> va, tai sakyčiau vienas iš privalumų yra lankomumas padidėjęs, padidėjęs lankomumas, kad studentas vsitik gali prisijungti ir tegu, sakau, ne 100proc viską pagauti, bet vis dėlto jisai pasigauna informacijos, to ką reikia atlikti, to kažkokio tai vertybių ugdymo jisai gali prie to prisidėti.“ (E)</p>
<p>Lankstumas</p>		<p>„<...> Nuotolinis būdas šiuo atveju prideda tokį lankstumą kad kadangi yra suplanuoti, suplanuoti užsiėmimai kelioms grupėm, studentas gali ateiti į vienos grupės nuotolinę konsultaciją, kitos, jis gali prisijungti iš namų dirbdamas nebūtinai ateiti į universitetą į klasę kažkur tai yra lankstumas <...> (C)</p> <p>„<...> jie gali prisijungti na ar iš darbo vietos na būdami ir klausyti paskaitų, gali keliauti, ir teko kartais taip vesti paskaitų, kad studentas važiuoja iš darbo, arba jisai na sakykim kažkur yra ir tai yra natūralu <...> tai iš kitos pusės ir dėstytojui patogiu, jisai gali iš tam tikros vietos skaityti, tai čia ir taip ir taip gali būti <...>“ (D)</p> <p>„<...>tai yra dažniausiai yra dirbantys, turintis šeimas, vaikus ypatingai, ir mažiukus vaikus, mažamečius, nes tai yra jauni žmonės, kur vaikams reikia ypatingai daug tėvų</p>

		<i>dėmesio, <...> yra gyvenimas, yra situacija, va studentas, pavyzdžiui, nežinau, pasitempė koją, ar susilaužė koją, na tai dabar man užsispirti kad jo nėra auditorijoje, aš tikrai ne manau, kad tas yra lankstumas, gal taip, jisai neatliks tam tikros užduoties, kur jisai nedalyvauja ir tai yra neįmanoma, bet jisai sudalyvaus klausydamas, jeigu jisai turi tokią interesą, ir dažniausiai jį turi, tai čia nėra problema <...>“ (F)</i>
	Laiko sąnaudos	<i>„<...>na todėl, kad pirmiausia sakykim jie gali, laiko sąnaudos, tai pirmiausia, nes laikas šiais laikais yra labai brangus iš tikrųjų <...>“ (D)</i> <i>„<...> tikrai turiu daugiau laiko ir sau ir šeimai, o ir mano atliekamas darbas nuo to nenukentėjo, bet jų studentų rezultatai tai rodo, tai nebenorėčiau grįžti <...> (G)</i>
	Mažesnis nuovargis	<i>„<...> sėdėdami šiltai jie pas save namie, matydami ką aš darau ant ekrano, gaudami instrukcijas kaip tai patys padaryti, jie tiesiog mažiau išvargsta <...>“ (B)</i> <i><...> nu nes ką reiškia po 9:10 dabar baigti tą dieną darbo, <...>nu dabar žmogus po paskaitų važiuos kelias valandas tamsoj, pavargęs, nes nuovargis tai didžiulis <...>“ (F)</i> <i><...> Nu ir šiaip, studentai jaučiasi labiau pailsėję, man atrodo, kai pavyzdžiui ryte 8-ai valandai nereikia per kamšius važiuoti į universitetą, o ramiai iš namų gali prisijungti.“ (G)</i>
Mišraus mokymo metodo taikymas studijų procese	Darbas kompiuteriu	<i>„<...> paskaita vyksta gyvai, bet jie savo telefonuose ar kompiuteriuose <...> kažkuriuo paskaitos metu aš jiems duodu testuką, kuris yra labai trumpas, dešimties minučių iš praėjusios paskaitos <...>“ (A)</i> <i>„<...> kad didelės srautinės paskaitos, kuriose studentai dirba su kompiuteriais, konkrečiai <...> reikia daryti nuotoliniu būdu <...>“ (B)</i>

		<p>„Kadangi ir to gyvo kontakto turim, tai pas mane studentai ateina su savo asmeniais kompiuteriais, ir čia ir dabar užduotis atlieka, pavyzdžiui įkelia į moodlę“ (G)</p>
Internetinių platformų bei įrankių naudojimas		<p>„<...> tuose teamsuose, ten savo failuose arba kai kurie google docs'uose, ir periodiškai jie turi įkelti per moodle per turnitin įkelti ir patikrinti plagiatui <...> šiaip aš ir naudoju moodle egzaminams ir testams, tada kai klasė yra pakankamai maža <...>“ (A)</p> <p>„<...> šiaip labai mėgstu rodyti visokius filmukus trumpus, apibendrinti teorijai, arba pradėti įvairias diskusijas, tai kad ir YouTube, net TikTok esu panaudosi kartą <...>“ (G)</p>
Nuotolinės paskaitos		<p>„<...> , o darbo prasme tai ar tu sėdėsi su savo laptopu ar čia kur nors atsisėdus auditorijose, ar tu sėdėsi namie patogiai įsitaisęs prie savo darbo stalo, nėra skirtumo <...>“ (B)</p> <p>„<...> kitas dalykas, tai virtualios, na nuotolinės paskaitos daugiau orientuojamos, kad jos būtų teorinė medžiaga, o praktikumai būtų gyvai <...>“ (D)</p> <p>„<...> antroji, trečioji savaitė yra nuotoliu, tai jie jungiasi iš įvairiausių vietų <...> kažkas jungiasi iš namų, kažkas jungiasi iš darbo, kažkas būna taip kad sako „(F)</p>
Hibridinis metodas		<p>„<...>aš manau čia buvo graži praktika, kai studentai, dalis studentų jungėsi per nuotolį ir susigrupavo, ten buvo nedidelė grupė studentų, studentai susigrupavo ir sako „mes ją prijungsime nuotoliu per savo messenger“ ar kažkokią kitą platformą, <...> jie nuėjo į kampą ir pasijungė tą studentę ir jie dirbo <...>“ (E)</p> <p>„Taikau hibridinį. Tai aišku labai priklauso nuo to kokio tipo tai yra užsiėmimas <...> buvo studentė man rašo iš ryto „aš atsiprašau, prabudau iš ryto su temperatūra, ir negaliu, ir na pilietiškai kad ir važiuotų, ar galėtų sudalyvauti</p>

		<i>nuotoliu, tai tuoj pat aš <...> tuoj pat sukūriau nuotolinį prisijungimą ją prijungiau ir jinai galėjo klausyti“ (F)</i>
	Įvairių metodų taikymas	<p><i>„tai mano studentai mokosi daryti tyrimus - darydami tyrimus, pagal visokių kompanijų ir įmonių užduotis“ (A)</i></p> <p><i>„<...> konsultacija, jinai įimituoja studento, būsimo darbuotojo, situaciją, kad jisai turi kažką tai padaryti ir jam neužtenka jo vieno žinių, jis eina ir klausinėja kitus kolegas <...> darbą komandomis, jeigu yra daromas namų darbas tai tokį pat pažymį gauna abu komandos nariai kartu daro, kartu diskutuoja, tuo pačiu vienas kitą paskatina,“ (B)</i></p> <p><i>„smegenų šturmas, <...>, tai yra tai yra dalis darbo visgi vyksta rengiant kažkokius tai raštus ar vertinimus atlieka (F)</i></p> <p><i>„Tai manau ir šiaip, visoks ten darbas komandose ir panašiai gal kiek tas mišrus, kai kuriai medžiagai ir tą apverstą klasės metodą taikau. <...> (G)</i></p>
	Mokymasis savarankiškai	<p><i>„Kitas dalykas, kurį išlaikėme nuo karantino laikų, tai įrašai paskaitų, pratybų įrašai“ (C)</i></p> <p><i>„atveju man yra patogiu, kitas dalykas Teams man yra patogus todėl, kad aš galiu sukelti mokamąją medžiagą <...>“ (D)</i></p> <p><i>„<...> kai studentas gali bet kada jungtis ir turės visą tą informacinį paketą ir medžiagą ir nuorodas ir visus kitus dalykus, kurie jam ten sukelti <...>“ (F)</i></p>
Studentų požiūris į mišrų mokymo metodą	Nuotolinių paskaitų patogumas	<p><i>„Dauguma studentų pritaria irgi, kad taip yra geriau, kad jie gali labiau susikaupti ir taip toliau. Kai kurie norėtų ateiti, bet paskui patys sako, nu tad jeigu ten visi vienu metu būtų tai tada ne.“ (A)</i></p> <p><i>„Taip, kai kurie studentai kur yra kur yra važiuoja iš toli pavyzdžiui, sako, nu šiandien užsnigo, ar vaikas susirgo,</i></p>

		<p>dėstytoja, leiskit pabūti nuotoliu <...> jie kaip tik džiaugiasi tokia galimybe, ir iš jų pastangų aš matau, ir jie labai išnaudoja šią galimybę, kad jie pavyzdžiui <...>“ (F)</p> <p>„Būna girdi auditorijoje kaip jie ten tarpusavyje kalba ir supranti, kad jiems taip geriau, kokie jie vakare pavargę būna ir panašiai <...>“ (G)</p>
	Informacijos prieinamumas	<p>„Jie šiaip mėgsta visokius tuos ten kahootus, visokius tokius tekstukus pasidaryti, patys pasidaro. Tai vat pastebėjau, dauguma mėgsta tokį formatą“ (A)</p> <p>„Aš visada pasiklausiu studentų, ar ką keisti ar ne, tai pirma reakcija visada būna – tik palikit įrašus <...> ir jie patys, kuomet aš po gynimų paklausiu tų išpūdžių, jie sako, kad mes žiūrėjom pratybų įrašus, kai kur net tris kartus, kartojom kol supratom kaip padaryt <...> (B)</p>
	Neigiamas požiūris	<p>„<...> bet na žinoma jie dažniausiai jie turi klausimus čia pat, išgirsta kažkokį tai teiginį, kažkokią informaciją, ir jie ten kelia ranką jeigu, tai jiems nepatinka kai to negali <...> ką man ir studentai sako, tie įrašai, „pradedu klausyti, nu tai nuobodu“ <...>“ (F)</p>
Mišraus mokymo metodo taikymo poveikis studentų mokymosi rezultatams	Teigiamas lankomumo poveikis	<p>„Ir grynai dėl to geresnio lankomumo studentai, kurie patys prasčiausi, prasčiausiai mokėsi, prasčiausiai viską darė, jie vis tiek bent kažkiek kažko išmoko, ir todėl galutiniai rezultatai yra šiek tiek geresni. Aš tą pastebėjau kadangi šitą dalyką dėstau jau keliolika metų ir to online principo pritaikymas pastaruosius kelis metus, kokybė, bendras kokybės lygis šiek tiek pakilo <...>“ (A)</p> <p>„Tai kaip ir sakiau, rezultatai pasikeitė, drastiškai pasikeitė, gerąją prasme, kai atsirado va tas nuotolinės <...> kuris sukuria galimybę iššestinių studijų studentams ar magistratūros ar bakalauro, jungtis ir dalyvauti studijose, vadinasi mes užtikrinam jo dalyvavimą, (F)</p>

	<p>Informacijos prieinamumo poveikis</p>	<p>„<...> o tai, kad filmukas, padėjo įsiminti, nu gerai fainai kai filmuko terminus kalba, bet jie esmę pagauna, tai vat yra puikus įrodymas <...>“ (B)</p> <p>„Mano patirtis rodo, kad mišrus mokymas padeda studentams geriau suvokti medžiagą, o tai aišku rodosi ir jų rezultatuose. Grįžus iš nuotolio, nu nebuvo studentų kurie po perlaikymo neišlaikytų kurso, tai manau, kad teigiamai veikia, anksčiau būdavo visko.“ (G)</p>
	<p>Individualus poveikis (pagal studento asmenines savybes)</p>	<p>„Man koks įspūdis, kad motyvuotiems studentams tai yra gerai, reiškia jų rezultatai tikrai nepablogėjo, aš manau kad pagerėjo <...>“ (C)</p> <p>„Aš manau, kad tai labai priklauso nuo studento. Iš vienos pusės galima sakyti, kad na jiems yra patogiau ir jie galbūt gali mokytis pagal savo gebėjimų, na, lygi, pagal savo laiko kiek jie turi, tai iš tos pusės galbūt ir galėjo ūgtelti, bet na jeigu studentas nėra labai atsakingas, tai šiuo atveju jam labai sunku gali būti įsijungti, prisiversti pasižiūrėti ar ne <...> galbūt na didžiąjai daugumai tų sąmoningų studentų galbūt rezultatams turėtų teigiamą poveikį, nes jie na aktyviau, daugiau jų gali dalyvauti paskaitose, atvykti į paskaitas ir tada daugiau lieka kažkas <...>“ (D)</p>
	<p>Jokio poveikio</p>	<p>„<...> ir tas tikrai pasiteisina, ar jie sėdi namie, rezultatai nesuprastėjo <...>“ (B)</p> <p>„Jinai (kokybė) grįžo į turbūt ankstesnį lygį, kuomet mes grįžom prie to auditorinio darbo, kad toks mišrus modelis, kad jisai ten labai apčiuopiamai pagerintų tai aš negaliu sakyti, aš neskaičiau, nevertinau kiek ten tiksliai.“ (C)</p>
	<p>Neigiamas poveikis</p>	<p>„Kovido įtakoj bent jau vieno semestro ir galutinis egzaminas ten viskas vyko nuotoliu rezultatai šiek tiek suprastėjo <...>“ (C)</p>

Universiteto vaidmuo taikant mišrų mokymo metodą	Pasiruošimas taikyti	<p>„Tai taip, yra moodle, yra Teams, yra kompiuteris per kurį aš dabar su tavim kalbuosi, tai yra universiteto duotas, tas kompiuteris būtent tam darbui online. Šiuo požiūriu tikrai suteikia tuos įrankius.“ (A)</p> <p>„<...> manau Kovidą labai stipriai privertė suteikti, bet mūsų universitetas jau prieš Kovidą teamsus įdiegė, tai akivaizdžiai buvo tas noras ir orientacija į tai, tai kadangi visa infrastruktūra išliko, ir veikia taip pat gerai kaip ir anksčiau, <...> infrastruktūra yra ir jinai veikia <...>“ (B),</p> <p>„Taip, mes turim kuo puikiausią, na kitaip sakant, <...>, ir iškart mes gaunam, visų pirma, labai aiškias instrukcijas, aiškias įrankius, kurioj auditorijoje kas kaip, turim labai gerą dar čia pat IT specialistų <...> mes turim kuo puikiausia skaitmeninių studijų komandą, <...> mes turim ir čia pat fizinę pagalbą jeigu kažko nesusitvarkom, bet turim ir didžiausius paketus, <...>“ (F)</p>
	Skatinimas naudoti	<p>„<...>visą kontekstą imant, nelabai būtume patrauklūs kaip aukštoji mokykla, jeigu nesiūlytume mišraus mokymosi“ (D)</p> <p>„ir iš tikrųjų universitetas, ypač magistrantūros studijos ir bakalauro iššęstinės, jos orientuotos į dirbantį studentą, kas dažniausiai ir yra mišrus mokymas <...>“ (F)</p> <p>„Tačiau administracija siūlo dėstytojams įvairius įrankius, siūlo bandyti skirtingus metodus ir technologijas, nu gal kiek ne administracija bet atsakingas akademinis personalas.“ (G)</p>
	Reglamentuotas mišraus metodo taikymas	<p>„Nu tai šiaip nemanau kad jis labai reglamentuotas. Nu jeigu tarkim, kaip suprantu, tas bendras principas veikia. Va tarkim, jei vyriausybė pasakys, kad turim eiti į nuotolį, nu tai mes esam pasiruošę išeiti į nuotolį jeigu reiktų.“ (A)</p> <p>„Aš nežinau kad tai būtų koks nors toks stabilus dokumentas, greičiausiai jo nėra.“ (C)</p> <p>„Tai kad nežinau tiesą sakant, aš žinau kad yra reglamentuotas tas dalykas, kiek procentų gali būti</p>

		<i>auditorijoje kiek procentų online, aš žinau, kad yra reglamentuota, kad ten pirmo kurso studentai užsieniečiai gali ten man atrodo kažkieno įsakymu yra priimta <...>“ (E)</i>
	Neigiamas požiūris	<p><i>Nes kaip sakiau, yra ta politika, kad netransliuoti paskaitų, nu bet aš tada toms individualioms konsultacijoms panaudoju, tai vis tiek jie pasinaudoja <...>“ (A)</i></p> <p><i>„<...> paprastai tas dalykas nėra leidžiamas nėra hibridinio mokymo <...>“ (B)</i></p> <p><i><...> Aš žinau tiksliai tą nuostatą kad studentams nereikia ten nieko įrašinėti kad ten nereikia daryti nieko nuotoliu kad jie ateitų čia ir bendrautų tarpusavyje ir tai yra didžiausia ta vertė studijų <...>“ (C)</i></p> <p><i>„Aišku, to nuotolio ir ar hibrido nerekomenduoja, nori turėti tas gyvas paskaitas, bet jei pats dėstytojas turi argumentus, kodėl geriau online kartais turėti paskaitas, tai leidžia susitarus. Aišku, jei užsimanytume viską turėti online, tai jau tikriausiai nelabai leistų.“ (G)</i></p>
Mišraus mokymo metodo trūkumai	Techniniai iššūkiai	<p><i>„Tai didžiausi sunkumai yra su technika, kadangi daug tenka dirbti su technika, <...> ir kad užsitikrinti kad viskas veiktų, kad veiktų kamera, kad veiktų mikrofonas, kad garsas, nėra lengva tą viską patikrinti ir iš tikrųjų pagrindė problema <...>“ (C)</i></p> <p><i>„<...> kada tu, na sakykim neatsidaro, nepasijungia kad ir ta video medžiaga ar ne, tai tu šiuo atveju turi apgalvoti o kas jei, kaip greitai studentui perduoti medžiagą ar ne <...> kitam studentui yra sudėtingiau pasidalinti ekranu, prisijungti ir tą dalyką, ir lėtumas, ir kartais tu sėdi ir 5 ir 7 minutes, kol studentui pavyksta tą įkrauti, tas dalykas nu irgi nėra toks labai geras kitų atžvilgiu <...>“ (D)</i></p> <p><i>„<...> duoti užduotį, ir žmogus, jam technika pastringa, <...> nes dėstytojas iš anksto gali suplanuoti tą užsiėmimą,</i></p>

		<i>bet jeigu studentas sako „man neveikia technika, aš galiu tik klausyti“ (F)</i>
Sunkumai dėstyti nuotoliniu būdu		<p><i>„<...> iš kitos pusės labai vargina iš tikrųjų tas dėstymas per kompiuterį. Kai tu žinai, skaitai paskaitą ir tu nežinai ar tave iš viso kas nors išgirsta, ir tada tiek savęs atiduoti kad paskui kaip išgręžtas <...>“ (A)</i></p> <p><i>„Tai taip, kalbant apie nuotolinį yra tas momentas kad nėra akių kontakto <...> dažnai jie būna užsidengę savo ekranus, liepi atsidengti tai vis tiek visų nematai, ir tuo ką matai, irgi, nebent jie rimtą mimiką padarys, tai nesupranti, ar jie gerai suprato ar ne, tai čia yra vienas minusas<...>“ (B)</i></p> <p><i>„Kas dar yra iššūkis, kai paskirstai juos į kambarius, ne visi mato prisijungimo prie kambarių, arba ne visi, aš pavyzdžiui negaliu sekti, aš neprašau, kad jie įjungtų kamerų, todėl kad ryšys tada trūkinėja, ir nu ne visada paveža, todėl aš prašau, kad kameras jungtų tik kai vienas daro pristatymą <...>“ (E)</i></p>
Sunkumai dėstyti hibridiniu būdu		<p><i>„<...> hibridinis nepasiteisino, nes arba tu atsidedi autoriai ir dėstai vienaip arba tu atsidėti tiems kurie yra nuotolyje ir dėstai kitaip, aišku auditorijoje bus daugiau žmonių ir tie kas sėdės auditorijoje ir tie kas bus nuotolyje, negaus pilnaverčio produkto <...>“ (B)</i></p> <p><i>„Kitas yra iššūkis kad sakau, negalima sugrupuoti, nu sudėtinga yra sugrupuoti, tie kurie auditorijoje ir tie kurie online <...>“ (E)</i></p> <p><i>„<...> nėra labai geras ta prasme, kad dėstytojui gana sudėtinga prisitaikyti prie dalies auditorijos kuri yra, reiškia, auditorijoje fiziškai, ir kuri yra nuotoliu <...>“ (F)</i></p>

<p>Nepilnavertiškas studento dalyvavimas</p>	<p>„<...> kad kai kurie tik prisijungia ir nedalyvauja normaliai ten tam online. Tai tokie keli atsiranda karts nuo karto, tokie nuplaukę, kur ten vairuoja kažkur seminaro metu <...>“ (A)</p> <p>„<...>o jeigu studentas tuo metu kepa kotletus pavyzdžiui, tai jisai turbūt nelabai girdės ką dėstytoja sako <...> jeigu trūksta to sąmoningumo, akivaizdu kad spragos yra ir tikrai jaučiasi, ir pavyzdžiui su kuo dar susiduria dėstytojai, kad šiuo atveju tie kurie yra studentai, na pasyvūs yra sakykim dalyviai <...>“ (D)</p>
<p>Nusirašinėjimas</p>	<p>„<...> tačiau iššūkis aišku ir nusirašinėjimas, <...> bet nusirašinėja, tuomet ateisite į auditoriją - o kaip man žinoti, ar Petriukas kuris įkėlė savo darbą jį įkėlė iš namų ar iš auditorijos, darbas tai elearninge yra <...>“ (B)</p>
<p>Dirbtinis intelektas</p>	<p>„<...>bet dabar atsiranda dirbtinio intelekto platformos kurios pakiša koją ir kur gali studentas suformuoti pagrinde <...>“ (E)</p> <p>„Buvo, gal pavieniai, buvo tokie mėginimai, kaip galiu pasakyti, copy pastą padaryti, žinot, aš kalbu apie tai, kad dar tas dirbtinis intelektas nebuvo atsiradęs, tai jis dabar, va ši sesija yra iššūkis, tai tokie buvo mėginimai <...> kai yra dirbtinis intelektas, ir va čia jau yra iššūkis dėstytojams, ir jau ne tik dėstytojams bet apskritai universitetams visam pasauly, kaip patikrinti tuos gebėjimus <...>“ (F)</p>